

การบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

โดย

นายปิยะ ตันติเวชยานนท์

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

บริษัท ซุปเปอร์ริช เคอเรนซี เอ็กซ์เชนจ์ (๑๙๖๕) จำกัด

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “การบริหาร
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ” ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ ของ นายปิยะ ตันติเวชยานนท์
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑
ประจำปีการศึกษาพุทธศักราช ๒๕๖๑

พลโท

(จจรฤทธิ์ นิลกำแหง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง การบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายปิยะ ตันติเวชยานนท์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยขึ้นอยู่กับภาคการส่งออกเป็นหลัก แต่ปัจจุบันภาคการส่งออกของไทยมีความกดดันมากขึ้นจากคู่แข่งในต่างประเทศ ดังนั้นจึงมีนโยบายในการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจใหม่ผ่านนโยบายแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ดังนั้นการรักษาเสถียรภาพทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะค่าเงินบาทของไทยมีแนวโน้มผันผวน เป็นความเสี่ยงทั้งต่อภาครัฐบาลที่พยายามควบคุมเสถียรภาพค่าเงินบาท และภาคเอกชน โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยที่มีความต้องการบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ แต่ไม่สามารถเข้าถึงเครื่องมือบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารพาณิชย์ได้ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอต่อนโยบายรัฐบาล ในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยมีความรู้ความเข้าใจและเข้าถึงการใช้เครื่องมือทางการเงินที่เหมาะสม

Abstract

Title **Management Plan to Foreign Currency Exchange Rate**
Field **Economics**
Name **Mr. Piya Tantivachyanon Course NDC Class 61**

Formerly, Thai export sector are mainly depend to economics, but currently Thai export sector has more pressure from foreign competitors, Thai government set the strategy to transitioning to new economics through the 20 years national strategy plan (2561 – 2580 B.E.). Therefore plan to maintain financial stability is important, especial Thai currency, because Thai Baht is likely to be inversely according to domestic and international economics. Government trying to control the stability of Thai Baht then private sector especially small and micro entrepreneurs who are exposed risk from currency exchange because their lack of limitation to access currency management tools from financial institutions. Therefore, the proposal to government, to encourage entrepreneurs to learn and access the currency management tools.

คำนำ

รายงานเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร เพื่อรวบรวมแนวทางการบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต ผู้วิจัยหวังว่า รายงานเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน รวมทั้งหน่วยงานราชการ รวมถึงผู้ประกอบการบริษัทเอกชนทั้งรายใหญ่ รายกลาง และรายย่อย จักได้ประโยชน์ และนำไปเป็นแนวทางในการบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของตนเอง

(นายปิยะ ตันติเวชยานนท์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ขอบเขตของการวิจัย	๑๐
วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๐
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๑๑
นโยบายการคลังของรัฐบาลต่อเศรษฐกิจไทย	๑๑
ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐)	๑๔
สถานการณ์แนวโน้มค่าเงินบาทในปัจจุบัน	๑๘
ผลกระทบจากค่าเงินบาทต่อเศรษฐกิจไทย	๒๒
การควบคุมเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศผ่านนโยบายการเงิน	๓๒
สรุป	๓๕
บทที่ ๓ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยในปัจจุบัน	๓๖
ความหมายของการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	๓๖
ตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยในปัจจุบัน	๓๖
ปริมาณการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในประเทศไทย	๓๗
สกุลเงินตราต่างประเทศ	๓๘
กลุ่มผู้เล่นในตลาด FX	๓๘
สรุป	๔๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ แนวทางในการบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	๔๘
ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	๔๘
การบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	๕๑
ทำไมผู้ประกอบการควรบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน	๕๓
เครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงค่าเงิน	๕๕
ปริมาณการทำธุรกรรมการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน	๕๘
ความคิดเห็นต่อแนวทางบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน	๖๑
สรุป	๖๔
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๖๕
สรุป	๖๕
ข้อเสนอแนะ	๖๖
บรรณานุกรม	๖๗
ประวัติย่อผู้วิจัย	๗๐

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ - ๑ ตัวเลขทางเศรษฐกิจเปรียบเทียบก่อนและหลังลอยตัวค่าเงินบาท เมื่อ ๒ ก.ค. ๒๕๔๐	๓
๒ - ๑ ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศต่อภาคเศรษฐกิจไทย	๒๒
๓ - ๑ ประเภทและบริการที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง	๔๑
๔ - ๑ เปรียบเทียบธุรกรรม Forward และ Option	๕๖
๔ - ๒ เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของสัญญา Futures	๕๗
๔ - ๓ สรุปความเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้แทนหน่วยงานต่างๆ	๖๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑ - ๑ อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย (ร้อยละ)	๒
๑ - ๒ อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ	๓
๑ - ๓ มูลค่าการส่งออกของไทย (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	๔
๑ - ๔ ดัชนีค่าเงินบาทเทียบกับค่าเงินสกุลอื่นๆที่สำคัญ	๕
๑ - ๕ โมเดลขับเคลื่อนความมั่งคั่งของประเทศไทย ๑.๐ ถึง ๔.๐	๗
๑ - ๖ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในด้านการวางรากฐานที่แข็งแกร่ง และโครงสร้างพื้นที่เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	๘
๒ - ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในด้านการวางรากฐานที่แข็งแกร่ง และโครงสร้างพื้นที่เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	๑๘
๓ - ๑ ปริมาณการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของไทย	๓๓
๓ - ๒ เปรียบเทียบปริมาณการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของไทยผ่านธนาคารพาณิชย์	๓๘
๓ - ๓ ประเภทการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของไทยผ่านธนาคารพาณิชย์	๓๘
๓ - ๔ โครงสร้างการชำระเงินค่าสินค้าเข้าและค่าสินค้าออกจำแนกตามสกุลเงินปี ๒๕๖๐	๓๙
๓ - ๕ สัดส่วนมูลค่าธุรกรรมในตลาด Spot ของ FX dealers แต่ละราย	๔๐
๓ - ๖ สัดส่วนจำนวนลูกค้านในตลาด Spot ของ FX dealers แต่ละราย	๔๑
๓ - ๗ ขั้นตอนการรับเงินโอนจากต่างประเทศผ่านธนาคารรับอนุญาต	๔๔
๓ - ๘ ขั้นตอนการโอนเงินออกนอกประเทศผ่านธนาคารรับอนุญาต	๔๖
๔ - ๑ ค่าเงินบาทเทียบกับสกุลเงินประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน	๔๘
๔ - ๒ สัดส่วนผู้ส่งออกที่ทำสัญญาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า	๕๒
๔ - ๓ ประโยชน์จากการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน	๕๔
๔ - ๔ สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยน	๕๕
๔ - ๕ สัดส่วนมูลค่าธุรกรรมและจำนวนสัญญาแยกตามธุรกรรม FX	๖๐
๔ - ๖ ผลกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	๖๐

บทที่ ๑

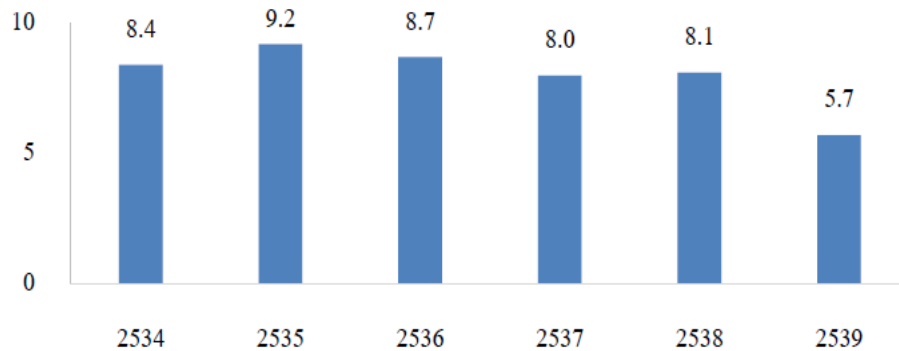
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับเป็นเวลากว่า ๒๐ ปีจากที่ประเทศไทยผ่านพบวิกฤติเศรษฐกิจครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย คือ วิกฤติต้มยำกุ้งในปี ๒๕๔๐ ที่นับว่าทำให้ภาคเศรษฐกิจทุกระดับของประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างแสนสาหัส และยังเป็นหัวเชื้อสำคัญที่กระทบไปยังระดับภูมิภาค ส่งผลกระทบต่อเสถียรแผนภาพเศรษฐกิจการเงินโดยรวม จนเกือบทำให้ประเทศไทยสิ้นชาติมาแล้ว

หากย้อนกลับไปก่อนที่จะเกิดเหตุวิกฤติ นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนของไทยแต่เดิมก่อนปี ๒๕๔๐ นั้นค่าเงินบาทจะผูกไว้กับเงินตราต่างประเทศหลายๆ สกุลภายใต้ระบบตะกร้าเงิน (Basket Peg) โดยเฉพาะเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ เท่ากับ ๑ ดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากับ ๒๕ บาท ซึ่งด้วยอัตราแลกเปลี่ยนที่มีเสถียรแผนภาพช่วยให้การส่งออกนำเข้าดำเนินไปได้ด้วยดีและสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจให้ขยายตัวได้ในระดับสูงในช่วงปี ๒๕๓๔ - ๒๕๓๘ ตามแผนภาพที่ ๑ - ๑ ประกอบกับไทยเปิดเสรีทางการเงินทำให้เป็นแหล่งดึงดูดเงินทุนต่างชาติไหลเข้ามาลงทุนมากขึ้น เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในไทยสูงกว่าต่างประเทศ ทำให้ภาคเอกชนจึงนำเข้าเงินทุน ต้นทุนดอกเบี้ยต่ำกว่ามาลงทุนในประเทศไทยและความเสี่ยงในการกู้เงินต่างประเทศมาปล่อยนั้นมีน้อยเนื่องจากค่าเงินมีเสถียรแผนภาพตามอัตราแลกเปลี่ยนคงที่นั้น

แผนภาพที่ ๑ - ๑ อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย(ร้อยละ)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

แต่เมื่อด่วงเข้ามาในปี ๒๕๓๕ เงินดอลลาร์สหรัฐฯ แข็งค่าขึ้นเทียบกับสกุลอื่นๆ ทำให้เงินบาทที่ผูกไว้กับตะกร้าเงินแข็งค่ามากขึ้นจนเกิดความไม่สมดุล เป็นผลให้การนำเข้าสูงขึ้นและการส่งออกลดลง จนทำให้นักลงทุนต่างชาติมีความวิตกต่อแผนภาพเศรษฐกิจ และเริ่มเรียกคืนเงินกู้และเงินลงทุน เกิดเป็นแรงกดดันทำให้เงินบาทอ่อนค่าในต่างประเทศซึ่งในที่สุดทางการไทยไม่สามารถคงระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบผูกติดกับตะกร้าเงินต่อไปได้และเกิดเหตุการณ์โจมตีเงินบาทเพื่อเก็งกำไรหลายครั้ง ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะผู้ดูแลและรับผิดชอบเสถียรแผนภาพของตลาดเงินจึงได้ใช้ทุนสำรองระหว่างประเทศเพื่อรักษาเสถียรแผนภาพค่าเงินบาท จนเงินทุนสำรองของไทยลดลงอย่างมาก และเป็นแรงกดดันทำให้เกิดการประกาศเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเป็นแบบลอยตัวเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ซึ่งเมื่อค่าเงินบาทลอยตัว ภาคเอกชนส่วนใหญ่ที่กู้หนี้ยืมสินในเงินตราต่างประเทศเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินธุรกิจในประเทศ มีต้นทุนเงินกู้ที่ยืมมาแพงขึ้นกว่าสองเท่า เนื่องจากไม่ได้ทำประกันบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน เพราะคิดว่าค่าเงินบาทจะคงที่ไปตลอด ไม่สามารถรองรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นได้ จนภาคเอกชนต้องปิดตัวและล้มละลายไป สินทรัพย์ที่มีอยู่ก็นำมาถูกเทขายลดราคามหาศาล นับเป็นมูลค่าความเสียหายกว่าหกแสนล้านบาท ตามตารางที่ ๑ - ๑

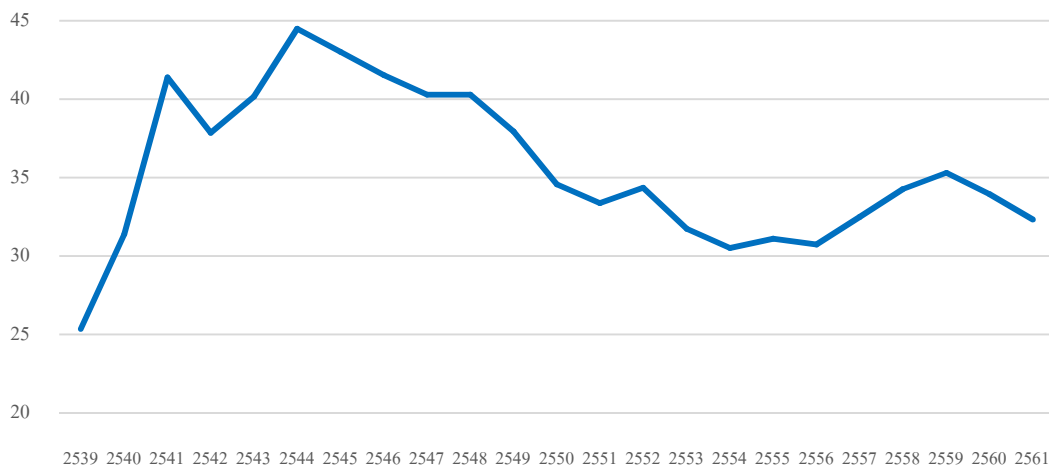
ตารางที่ ๑ - ๑ ตัวเลขทางเศรษฐกิจเปรียบเทียบก่อนและหลังลอยตัวค่าเงินบาท เมื่อ ๒ ก.ค. ๒๕๔๐

	ก่อนลอยตัวบาท	หลังลอยตัวบาท
อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาท	25 บ./ดอลลาร์	56 บ./ดอลลาร์ (ม.ค. 2541)
จีดีพีโต	5.7% (ปี 2539)	-2.2% (ปี 2541)
ดัชนีตลาดหุ้น	1,410.33 จุด (ม.ค. 2539)	207 จุด (ต่ำสุด ก.ย. 2541)
หนี้เสียธนาคารพาณิชย์	2.5 ล้านล้านบาท	
สถาบันการเงิน 58 แห่งถูกระงับ	ความเสียหาย 5.33 แสนล้านบาท	

ที่มา : บีบีซีไทย (๒๕๖๐)

และด้วยวิกฤติเศรษฐกิจครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ หดตัวร้อยละ ๒.๘ และ ๗.๖ ตามลำดับ ทางกรไทยได้พยายามแก้ไขปัญหาด้านสถาบันการเงิน การปรับโครงสร้างหนี้ของภาครัฐกิจการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมั่นด้านต่างประเทศ จนในปี ๒๕๔๒ เศรษฐกิจกลับมาขยายตัวอีกครั้งที่ร้อยละ ๔.๖ ส่วนหนึ่งจากการส่งออกที่เพิ่มขึ้นเพราะราคาสินค้าถูกลงจากเงินบาทอ่อนค่า ตามแผนภาพที่ ๑ - ๒ ส่งผลดีต่อฐานะการเงินของผู้ส่งออกและธุรกิจ

แผนภาพที่ ๑ - ๒ อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ

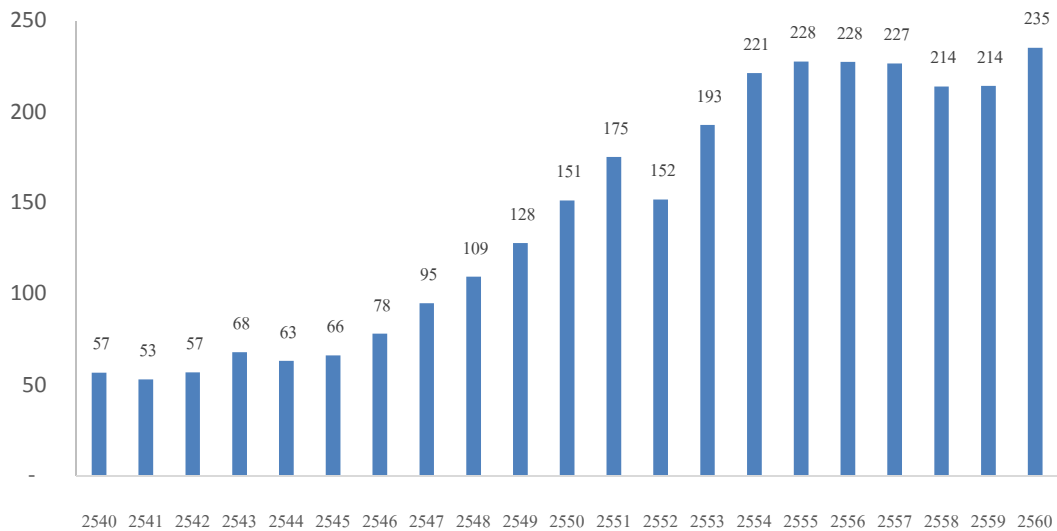

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

ในส่วนภาครัฐได้มีการแก้ไขกฎหมายการเงินที่สำคัญ ตั้งแต่ การกำหนดภารกิจ บทบาทหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยในการดูแลเสถียรภาพของตลาดเงินให้ชัดเจน การปรับปรุงกรอบการดำเนินนโยบายการเงิน และให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของระบบเศรษฐกิจ

สำหรับภาคเศรษฐกิจ การที่ค่าเงินบาทอ่อนค่าจากระดับ ๒๕ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐนั้น เพิ่มขึ้นเกือบสองเท่าไปสู่ระดับ ๔๕ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐนั้น ถึงแม้จะทำให้ผู้ประกอบการเดิมจะได้รับผลกระทบจนต้องล้มหายตายจาก แต่กับผู้ประกอบการส่งออกกลับเป็นผู้ได้รับอานิสงค์อย่างสูง เพราะสามารถสร้างรายได้จากการส่งออกเพิ่มขึ้นถึงสองเท่า พร้อมกับทำให้มูลค่าการส่งออกของไทยเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดกว่า ๔ เท่า ในช่วง ๒๕๔๐-๒๕๖๐ และกลายเป็นพลวัตสำคัญทำให้เศรษฐกิจไทยกลับมาเติบโตได้สูงในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา เพราะผลจากการส่งออกคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ ๗๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ดังนั้นเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับภาคการส่งออกเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ ๑ - ๓ มูลค่าการส่งออกของไทย (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)

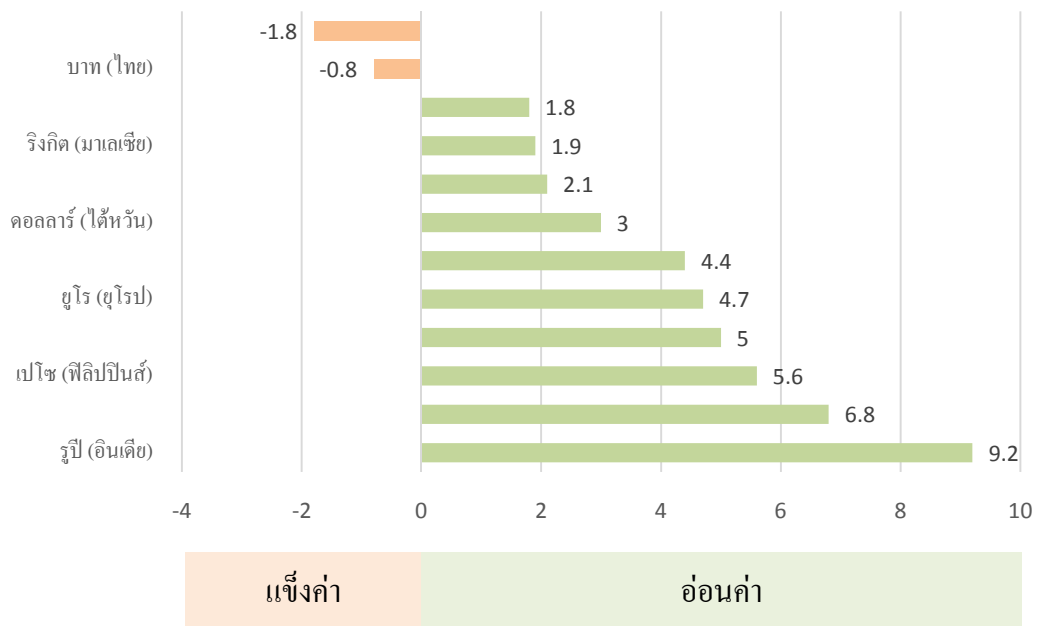
ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

อย่างไรก็ตามสถานการณ์เศรษฐกิจเริ่มจะเปลี่ยนไปในช่วงทศวรรษหลัง จะเห็นว่าค่าเงินบาทกลับมีแนวโน้มแข็งขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปัจจัยหลักมาจากการอ่อนค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐเมื่อเทียบกับสกุลเงินต่างๆ เนื่องจากปัจจัยภายในของสหรัฐอเมริกาเอง ทั้งปัญหาการขาดดุล

การคลังที่ยังอยู่ในระดับสูงและมาตรการผ่อนคลายทางการเงิน (Quantitative Easing) เพื่อมุ่งเพิ่มปริมาณเงินดอลลาร์ในตลาด จนทำให้ค่าเงินดอลลาร์อ่อนค่า นอกจากนี้ด้วยปัจจัยเศรษฐกิจในประเทศไทยยังมีแรงสนับสนุนให้เงินบาทแข็งค่า จากการไหลเข้าของเงินตราต่างประเทศ เช่น การเกินดุลบัญชีเดินสะพัดตามการส่งออกที่ขยายตัวสูง และการไหลเข้าของเงินทุนที่มุ่งหาผลตอบแทนที่สูงกว่าจากอัตราดอกเบี้ยของไทยที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยของสหรัฐฯ

นอกจากค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯอ่อนค่าแล้ว เมื่อนำค่าเงินบาทไปเปรียบเทียบกับค่าเงินประเทศอื่น โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเอเชีย ซึ่งเป็นคู่แข่งทางการค้าเช่นเดียวกัน พบว่า ค่าเงินบาทแข็งค่ากว่าค่าเงินสกุลอื่น โดยในปี ๒๕๖๐ ค่าเงินบาทแข็งค่าร้อยละ ๐.๘ เมื่อเทียบกับค่าเงินสกุลอื่นที่มีแนวโน้มอ่อนค่า ตามแผนภาพที่ ๑ - ๔ ดังนั้นหมายความว่า ราคาของสินค้าที่ผู้ประกอบการไทยส่งออกไปยังต่างชาติแพงกว่าราคาสินค้าจากประเทศอื่นเนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนที่แพงกว่า ทำให้ไทยเสียเปรียบความสามารถในการแข่งขัน

แผนภาพที่ ๑ - ๔ คำนี้นำค่าเงินบาทเทียบกับค่าเงินสกุลอื่นๆที่สำคัญ

หมายเหตุ ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ เทียบกับ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๐

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

ซึ่งรัฐบาลมีความกังวลต่อแนวโน้มค่าเงินบาทแข็งค่า จากการเปิดเผยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (โพสดีทูเดย์, ๒๕๖๒) ได้พยายามส่งสัญญาณให้ธนาคารแห่ง

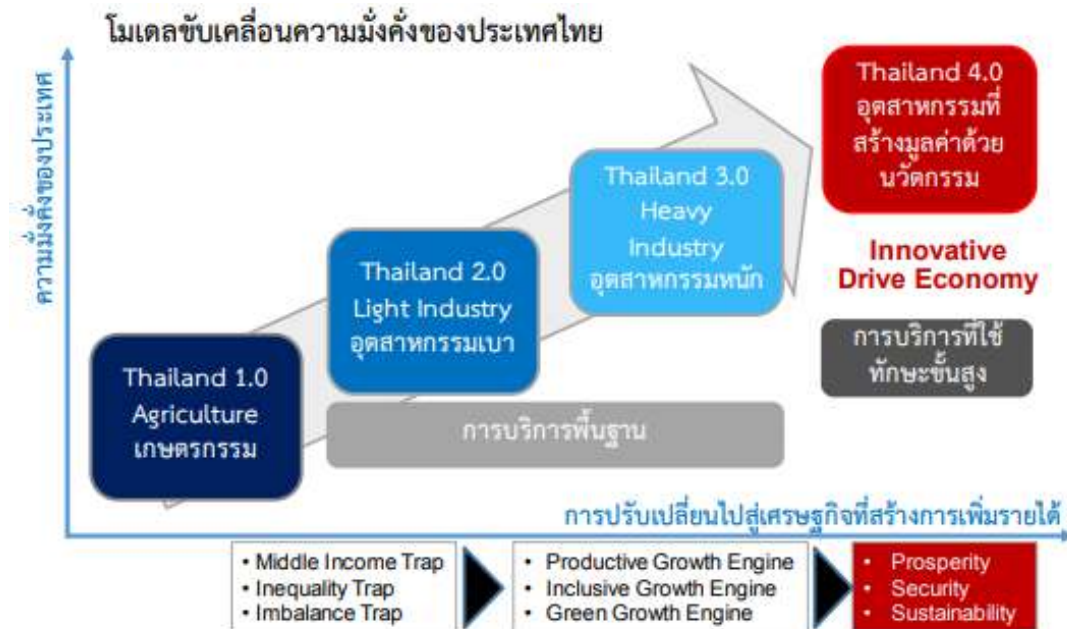
ประเทศไทยดูแลเสถียรแผนภาพค่าเงินบาท ไม่ให้แข็งค่ามากกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เพราะในที่สุดทำให้กระทบการส่งออกและความสามารถในการแข่งขันของสินค้าส่งออกไทย และในที่สุดจะกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมให้ขยายตัวได้ลดลง ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยควรเข้าไปแทรกแซงค่าเงินบาทให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

อย่างไรก็ตามจะหวังพึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยในการแทรกแซงค่าเงินบาทได้ไม่มากนัก โดยในอดีตในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖ ธนาคารแห่งประเทศไทยเคยแทรกแซงค่าเงินบาทมากเพียงใดก็ตาม แต่เงินบาทก็ยังคงแข็งค่าขึ้น แต่ปรากฏว่าเงินบาทยังคงแข็งค่าขึ้นจาก ๓๕ มาเป็น ๓๑ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ตามแผนภาพที่ ๑ - ๒

การจะหวังพึ่งค่าเงินบาทอ่อนค่าอย่างเดียวกงจะเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นแนวทางหนึ่งคือผู้ประกอบการส่งออกจำเป็นต้องมีการปรับตัว และประกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อรองรับความผันผวนของค่าเงินบาทในอนาคต รวมทั้งจะต้องมีการวางกลยุทธ์ด้านการค้าและเพิ่มมูลค่าเพิ่มของสินค้า เพื่อเพิ่มความสามารถแข่งขันได้การสินค้าคู่แข่งในประเทศอื่น ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงมีแนวนโยบายที่จะเปลี่ยนผ่านเศรษฐกิจพื้นฐานไปสู่เศรษฐกิจใหม่ ผ่านนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐

โดยจากแผนยุทธศาสตร์ของภาครัฐ โมเดลเศรษฐกิจประเทศไทยปัจจุบันอยู่ในยุค ๓.๐ หมายถึง เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพิงกับอุตสาหกรรมหนัก อันได้แก่ สินค้าที่ผลิตเพื่อการส่งออก ที่เน้นการใช้ทรัพยากรแรงงานสูง รวมทั้งเทคโนโลยีไม่มากนัก เพื่อให้มีราคาต่ำ และสามารถส่งออกไปขายยังต่างประเทศไทย แต่การที่ค่าเงินบาทแข็งทำให้ไทยต้องพยายามการขับเคลื่อนไปสู่ยุคใหม่ คือ ยุค ๔.๐ คือ เน้นการขยายอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าด้วยนวัตกรรม หรือเน้นการใช้แรงงานน้อย แต่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงแทน และพยายามยกระดับจากประเทศรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศรายได้สูง ตามแผนภาพที่ ๑ - ๕

แผนภาพที่ ๑ - ๕ โมเดลขับเคลื่อนความมั่งคั่งของประเทศไทย ๑.๐ ถึง ๔.๐

ที่มา : วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปประเทศไทย และการปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐ, สภาปฏิรูปแห่งชาติ (๒๕๖๐)

ดังนั้น โมเดลประเทศไทย ๔.๐ จึงต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจจากเดิมที่ขับเคลื่อนด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตภาคอุตสาหกรรม ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยต้องขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน ๓ มิติที่สำคัญ ได้แก่

๑. เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม

๒. เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

๓. เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

จากแนวคิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างดังกล่าว ประเทศไทย ๔.๐ จะต้องมีการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบใน ๔ องค์ประกอบสำคัญ คือ

๑. เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี โดยเกษตรกรต้องมีรายได้มากขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ

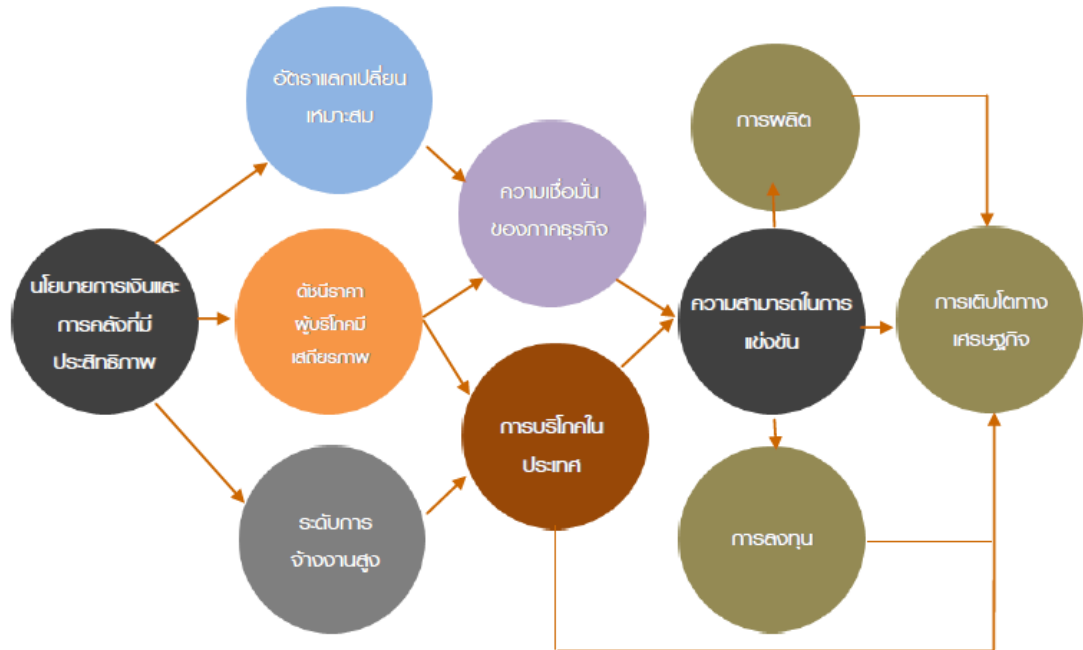
๒. เปลี่ยนจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบบเดิมที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูงและเป็นวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

๓. เปลี่ยนจากการให้บริการแบบเดิมซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำไปสู่การบริการที่สร้างมูลค่าสูง

๔. เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง ซึ่งเพื่อให้โมเดลประเทศไทย ๔.๐ นี้ เกิดขึ้นมาได้และประสบความสำเร็จ รัฐบาลจึงได้ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๘๐)ที่จะเป็นแผนการพัฒนาประเทศและแนวทางการพัฒนาให้ทุกหน่วยงานสามารถเติบโต และส่งเสริมการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีรายได้สูง

ซึ่งในเสาหลักของยุทธศาสตร์ชาติข้อ ๒.๔ คือ การวางรากฐานที่แข็งแกร่ง และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายในการเสริมสร้างเสถียรภาพและสมรรถนะทางเศรษฐกิจแผนภาพรวมให้มีความยืดหยุ่นในระดับที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการรักษาสมดุลทางเศรษฐกิจของประเทศในทุกช่วงสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทางการเงินสถานการณ์ตลาดเงินและตลาดทุนโลก การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ โครงสร้างทางสังคมและประชากร รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศที่กระทบต่อระบบเศรษฐกิจโลก ดังนั้น จึงต้องมีการบริหารเศรษฐกิจมหภาคที่เหมาะสมและเปลี่ยนแปลงได้ทันกระแสโลก ดังนั้นทุกแนวทางนโยบายต้องสอดคล้องกัน โดยเฉพาะนโยบายการคลังและการเงิน โดยเฉพาะการบริหารความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ตามแผนภาพที่ ๑ - ๖

แผนภาพที่ ๑ - ๖ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในด้านการวางรากฐานที่แข็งแกร่ง และโครงสร้างพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ที่มา นโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) สถาปณารูปแห่งชาติ (๒๕๖๐)

ดังนั้นการกำหนดแนวทางการบริหารความเสี่ยงเพื่อรองรับความผันผวนจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศทั้งในบทบาทของรัฐบาล และในบทบาทของภาคเอกชน ควรจะมีแนวทางดำเนินการอย่างไรที่เหมาะสม ซึ่งจากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้ทำงานในองค์กรภาคเอกชนที่ดูแลการบริหารการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมากกว่า ๕ ทศวรรษ มีความเข้าใจเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์โดยตรงเป็นอย่างดี จะได้หาแนวทางที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้มุ่งหวังให้ประเทศไทย สามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสถานะอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยในปัจจุบัน
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

๓. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาปริมาณการแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลเงินต่างประเทศ ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๖๐) รวมถึงความต้องการในการซื้อขายสกุลเงินตราต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแนวทางการบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากตำราและเอกสารต่างๆ และทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงวุฒิต่อแนวทางในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบถึงสถานะอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในปัจจุบัน
๒. ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนต่อภาคธุรกิจ
๓. ได้แนวทางการความสามารถในการบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

นโยบายการคลังของรัฐบาลต่อเศรษฐกิจไทย

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยเติบโตได้อย่างช้าๆ เพราะประสบปัญหาเชิงโครงสร้างจากทั้งปัจจัยภายนอกที่เศรษฐกิจโลกฟื้นตัวอย่างประปราย โครงสร้างการค้าโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และปัจจัยภายในประเทศที่ภาคอุตสาหกรรมไทยไม่สามารถพัฒนาสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบสนองความต้องการของตลาดโลกที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ภาคการส่งออกซึ่งมีส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) สูงถึงประมาณร้อยละ ๗๐ จึงมีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอด ส่งผลให้การผลิตภาคอุตสาหกรรมชะลอตัวขณะที่ภาคเกษตรกรรมก็ประสบปัญหาจากภาวะราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ประกอบกับภาคครัวเรือนมีหนี้สะสมสูงจึงชะลอการใช้จ่ายใช้สอย ทำให้การบริโภคภายในประเทศชะลอตัว ส่วนภาคเอกชนก็ชะลอการลงทุน เนื่องจากยังไม่เห็นถึงความจำเป็นต้องลงทุนในช่วงนี้ ยิ่งทำให้แรงกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาคส่วนต่างๆ ชะลอตัวลงมาก ซึ่งในภาวะที่อุปสงค์จากภาคเอกชนและภาคต่างประเทศชะลอตัวลงเช่นนี้ ภาครัฐซึ่งเป็นเครื่องยนต์ที่เหลืออยู่จึงจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจ แม้การลงทุนของรัฐบาลมีส่วนต่อ GDP เพียงร้อยละ ๒๐ แต่หากรัฐบาลเร่งใช้เครื่องมือทางการคลังที่มีทั้งแรงการใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ออกมาตรการภาษีเพื่อลดค่าใช้จ่าย และเร่งดำเนินโครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้ภาคเอกชนในระยะสั้น ตลอดจนช่วยยกระดับศักยภาพของประเทศและสนับสนุนให้ประเทศสามารถแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างได้ในอนาคตข้างหน้า

ซึ่งนับตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ผ่านมา พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เข้ามาบริหารประเทศตั้งแต่กลางปี ๒๕๕๗ รัฐบาลมีความจำเป็นในการดำเนินนโยบายด้านการคลังแบบขาดดุล หรือหมายถึง มีงบประมาณรายจ่ายมากกว่าประมาณการรายได้ซึ่งทำให้รัฐบาลต้องมีการกู้เงิน เพื่อ

สนับสนุนให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและเร่งการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมา การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศยังมีข้อจำกัดจากอัตราการใช้กำลังการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่ยังไม่เต็มศักยภาพ ประกอบกับสถานการณ์เศรษฐกิจโลกยังคงอยู่ในภาวะซบเซา โดยการดำเนินนโยบายแบบขาดดุลดังกล่าว เป็นการขาดดุลสำหรับรายจ่ายเพื่อการลงทุน ซึ่งการลงทุนภาครัฐจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการลงทุนในภาพรวมของประเทศ ช่วยกระตุ้นและดึงดูดการลงทุนเพิ่มจากภาคเอกชนด้วย (กระทรวงการคลัง, ๒๕๖๑)

ซึ่งหากมาตรการด้านเศรษฐกิจ จากการเปิดเผยของนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ในงานสัมมนา Forbes Global CEO Conference ครั้งที่ ๑๘ (กระทรวงต่างประเทศ, ๒๕๖๑) ยืนยันว่า ภาครัฐยังคงพยายามสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจไทยให้เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ท่ามกลางเศรษฐกิจโลกที่ไม่แน่นอน และตัวเลขของเศรษฐกิจโลกอาจจะหดตัว จากการทำสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ ยังไม่มีความชัดเจนที่แน่นอนออกมา แต่ภาครัฐยังมุ่งเรื่องการทำการค้าและการส่งออก นำโดยกระทรวงพาณิชย์พยายามเข้าไปเปิดตลาดใหม่ๆ โดยเฉพาะการเปิดตลาดใหม่ในประเทศจีนที่จะเจาะเข้าไปสู่ระดับมณฑล ซึ่งหากทำได้ถือว่ามีโอกาสมากที่การทำการค้าของไทยจะเข้าถึงกลุ่มคนในประเทศจีนมากขึ้น อีกทั้งสิ่งที่สำคัญ คือ การควบคุมต้นทุน ทั้งแนวโน้มของราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้น รวมทั้งค่าเงินบาทที่ส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าและบริการ ทำให้ทุกภาคส่วนจะต้องมีการพิจารณาควบคุมต้นทุนให้มีความเหมาะสม

นอกจากนี้ ในด้านการค้าขายกับประเทศอื่นๆ ทางภาครัฐจะเน้นการจับมือกับประเทศอื่นๆ ในเชิง Strategic Partner มากกว่าการใช้มาตรการยกเว้นภาษี หรือการทำข้อตกลงเสรีการค้า (FTA) เพราะการใช้ FTA เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบและกดดันต่อการค้าขายของผู้ประกอบการในประเทศ รวมถึงเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อน แต่การเป็น Strategic Partner จะเป็นการช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกันทั้งการลงทุนและการค้าขาย เช่น การจับมือกับประเทศจีนในการร่วมลงทุนโครงการ One Belt One Road เพื่อเชื่อมต่อเส้นทางทางขนส่งทางราง และการทำ Submarine Gateway จากไทยไปฮ่องกง ที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของเน็ตเวิร์คในอาเซียน และการสร้าง Master Plan ร่วมกันระหว่างจีน ญี่ปุ่น และไทย ที่จะเข้ามาลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในประเทศไทยและสมาร์ทซิตี้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นต้น

ส่วนปัจจัยที่ช่วยผลักดันการเติบโตของเศรษฐกิจไทยได้อย่างมีนัยสำคัญ คือ การลงทุนภาครัฐ ที่จะเป็นตัวนำทำให้เกิดการลงทุนภาคเอกชนและการลงทุนจากต่างประเทศตามมา ทำให้ลดแรงกดดันจากปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยได้ นอกจากนี้ รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญกับภาคการท่องเที่ยว แม้ว่าปัจจุบันการท่องเที่ยวไทยจะลดลงไปมาก หลังจากเกิดเหตุการณ์เรือล่มที่ภูเก็ต แต่ปัจจุบันภาครัฐกำลังเร่งทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวต่างชาติและปรับปรุงการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น และส่งเสริมการท่องเที่ยวหัวเมืองรองที่จะช่วยกระจายรายได้ไปยังประชากรในพื้นที่ต่างๆ มากขึ้น เพื่อยกระดับรายได้ของประชากรในทุกพื้นที่ให้สูงขึ้น ทำให้ความยากจนลดลง และจะช่วยให้ความสามารถในการซื้อของคนในประเทศกลับมาเพิ่มขึ้น ทำให้ประเทศไทยลดการพึ่งพิงจากภาคการส่งออก โดยที่ภาครัฐมีความมุ่งหวังการปรับสมดุลระหว่างการบริโภคในประเทศ และการส่งออกให้สมดุลกัน ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในประเทศใหม่เพิ่มขึ้น และภาคการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของภาคบริการที่ภาครัฐต้องการเน้นและให้ความสำคัญพอๆ กับ โลจิสติกส์และการเงิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาคบริการที่ภาครัฐให้ความสำคัญ

ซึ่งท่านรองนายกรัฐมนตรี(นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) แสดงความมั่นใจให้เห็นว่า สิ่งที่รัฐบาลในชุดปัจจุบันได้อนุมัติไปแล้วจะดำเนินการไปจนแล้วเสร็จ และช่วยเสริมศักยภาพให้กับประเทศเติบโตได้อย่างยั่งยืน และมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น และจะช่วยดึงดูดเม็ดเงินจากนักลงทุนให้เข้ามามาก โดยเฉพาะเม็ดเงินที่จะเข้ามาในตลาดหุ้นไทยที่นักลงทุนต่างมองตลาดหุ้นไทยเป็นประเทศที่เป็นแหล่งพักเงินดีที่สุดแห่งหนึ่ง และมีผลกระทบจากความผันผวนจากปัจจัยภายนอก และบริษัทจดทะเบียนไทยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความแข็งแกร่งและมีคุณภาพสูง ทำให้ตลาดหุ้นไทยยังคงเป็นตลาดหุ้นที่นักลงทุนให้ความสนใจ แม้ว่าจะมีขนาดเล็กกว่าตลาดหุ้นสิงคโปร์ แต่เริ่มมีขนาดที่ใกล้กับตลาดหุ้นสิงคโปร์แล้ว

นอกจากนี้ประเทศไทยมีเสถียรภาพทางการเมืองมากขึ้น ทำให้ประเทศมีความเข้มแข็งและการดำเนินนโยบายต่างๆ ของภาครัฐที่มุ่งมั่นปรับเปลี่ยนประเทศให้ก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งถือเป็นครั้งแรกในรอบหลาย ๑๐ ปีที่ผ่านมา ที่มีรัฐบาลที่มีความมุ่งมั่นและจริงจังในการดำเนินนโยบายต่างๆ โดยเฉพาะการลงทุนของภาครัฐในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ปัจจุบันมีการอนุมัติโครงการลงทุนขนาดใหญ่ต่างๆ ออกมา เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในทิศทางใหม่ๆ และเสริมขีด

ความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ เช่น การลงทุนรถไฟความเร็วสูงเชื่อม ๓ สนามบิน, การลงทุนโครงการท่าเรือแหลมฉบังและท่าเรือมาบตาพุด เฟส ๑ และโครงการรถไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งโครงการลงทุนที่ได้ทยอยออกมาเป็นการสร้างรากฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการก้าวไปข้างหน้าของประเทศไทย และเปลี่ยนรูปแบบของอุตสาหกรรมเป็นรูปแบบใหม่

ทั้งนี้รัฐบาลเชื่อว่า อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทย (GDP) จะสามารถกลับมาเติบโตได้อย่างก้าวกระโดดในขณะที่ภาพรวมของเศรษฐกิจไทยมีความเข้มแข็งอย่างมาก โดยมีหนี้สินต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ ๔๐ ของ GDP มีทุนสำรองระหว่างประเทศในระดับที่สูงกว่า ๒ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีดุลบัญชีเดินสะพัด และดุลบัญชีชำระเงินที่เข้มแข็ง ทำให้ปัจจุบันความเชื่อมั่นจากนักลงทุนในและต่างประเทศต่อประเทศไทยมีมากขึ้น

ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐)

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (สถาปณารูปแห่งชาติ, ๒๕๖๐) ได้กล่าวถึงที่มาว่า รัฐบาลมีแนวนโยบายที่จะให้เศรษฐกิจไทยเติบโตได้อย่างมั่นคงในระยะยาว โดยได้จัดทำ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) มีแนวนโยบายทั้งหมด ๖ ด้าน จัดทำโดยคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติโดยนโยบายประเด็นหนึ่ง คือ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งเริ่มจากวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเกิดขึ้นว่า ภาคการผลิตกำลังเดินเข้าสู่เทคโนโลยีมากขึ้น และการค้าก็หันไปอยู่บนโลกออนไลน์มากขึ้นเช่นกัน ส่งผลให้หลายธุรกิจล่มสลายลง ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเร่งด่วน เพื่อวางยุทธศาสตร์ให้การเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นไปอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ภายใต้บริบทของไทยที่สอดคล้องกับกติกาสากล

ดังนั้นจึงกำหนดเป้าหมายด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน คือ ต้องการให้ประเทศไทยก้าวข้าม “กับดักรายได้ปานกลาง” ด้วยการทำให้เศรษฐกิจขยายตัว ทำให้ประชาชนกินอยู่ดีมีรายได้เพิ่มขึ้น ขยายโอกาสในเวทีโลก และทำให้การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพิ่มขึ้นในเวทีสากล โดยในร่างนี้ระบุเป้าหมายทั้งหมด ๔ ด้านด้วยกัน คือ

๑. นำประเทศไทยสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วร่างยุทธศาสตร์ชาติฉบับนี้ คาดหวังว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีรายได้ต่อหัวมากกว่า ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ ๔๖๗,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี ภายในปี ๒๕๗๕ โดยที่ผ่านมามีรายได้ต่อหัวประมาณ ๖,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ ๑๘๗,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี ซึ่งธนาคารโลกได้กำหนดว่า ประเทศที่พัฒนาแล้วคือประเทศที่มีรายได้ต่อหัวมากกว่า ๑๒,๒๑๕ ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ ๓๘๑,๕๘๓ บาทต่อคนต่อปี ดังนั้น หากประเทศไทยใช้หลักเกณฑ์การปรับรายได้เพิ่มขึ้นสูงสุดที่ ๒๕๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ ๗,๘๐๐ บาทต่อคนต่อปี ในปี ๒๕๗๕ ประเทศไทยจะเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวมากกว่า ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคนต่อปี

๒. GDP ขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕ ต่อปีร่างยุทธศาสตร์ชาติฉบับนี้ คาดหวังว่าอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ต้องเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าต่อปี ในระยะ ๒๐ ปี ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๓.๘-๔.๐ ต่อปี ซึ่งการจะไปถึงเป้าหมายต้องอาศัยการขยายตัวของการบริโภคภายในประเทศ การใช้จ่ายภาครัฐ การลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชน การค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งการเพิ่มผลผลิตการผลิตรวม

๓. ผลผลิตการผลิตรวมเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปีซึ่งก็คือ การเพิ่มขึ้นของผลผลิตที่ไม่ได้มาจากการเพิ่มขึ้นของปัจจัยการผลิต (ปัจจัยแรงงาน ที่ดิน และทุน) แต่อาจเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติฉบับนี้ คาดหวังว่า ผลผลิตการผลิตรวมเฉลี่ยของประเทศไทยจะต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี ในระยะ ๒๐ ปี ทั้งนี้ในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีผลผลิตการผลิตรวมอยู่ที่ร้อยละ ๑.๗ ดังนั้นเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตรวม ในยุทธศาสตร์ชาติจึงตั้งเป้าเร่งการลงทุนในภาคการผลิตและบริการที่มีศักยภาพ รวมทั้งการพัฒนาผลิตภาพของคน สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี และปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ

๔. ประเทศไทยติดอันดับใน Top ๒๐ ของการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันยุทธศาสตร์ชาติฉบับนี้ คาดหวังว่าประเทศไทยจะอยู่ในอันดับ Top ๒๐ ของการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ International Institute for Management Development (IMD) ซึ่งเป็นสถาบันจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่เน้นปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาค

โดยในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยอยู่ในช่วงอันดับที่ ๒๕-๓๐ โดยมีจุดอ่อนในด้าน ประสิทธิภาพการผลิต ด้านโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและ วิทยาศาสตร์ ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา

ทั้งนี้จากเป้าหมายทั้ง ๔ ด้าน นำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ดังนี้

๑. การพัฒนาภาคการผลิตและบริการมุ่งเน้นที่การพัฒนาเพิ่มผลิตภาพการผลิตตลอด ห่วงโซ่มูลค่า เพื่อก้าวกระโดดไปสู่การเป็นฐานการผลิตและบริการที่โดดเด่นในด้าน เศรษฐกิจ ฐาน ชีวภาพ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรม และบริการ แห่งอนาคตเพื่อที่จะเพิ่มรายได้ จากฐานเดิม และต่อยอดไปสู่การสร้างฐานรายได้ใหม่ โดยต้องมีการพัฒนา ในประเด็นหลัก ดังนี้

๑.๑ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพโดยยกระดับสู่เกษตรสมัยใหม่ที่เป็นพื้นฐาน สำคัญและเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตร อาหาร พลังงาน และวัสดุชีวภาพด้วยนวัตกรรม

๑.๒ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานของการ ผลิตภาคเกษตรอย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

๑.๓ ยกระดับศักยภาพภาคอุตสาหกรรมให้แข่งขันได้ บนฐานเทคโนโลยีขั้น ก้าวหน้า

๑.๔ พัฒนาความหลากหลาย คุณภาพ และสร้างเอกลักษณ์ การท่องเที่ยวไทย

๑.๕ พัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพใหม่ๆ ที่สร้างรายได้สูงเช่น ธุรกิจสุขภาพและ ความงาม

๒. การพัฒนาสังคมผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Society) เพื่อสร้างผู้ประกอบการ ทางธุรกิจด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขับเคลื่อนให้ธุรกิจ (From Entrepreneur to Technopreneur) คู่การเป็น “ผู้ผลิตได้ ขายเป็น” ซึ่งมีความสำคัญต่อการเพิ่มผลิตภาพการผลิตและ การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของภาคการผลิตและบริการไทยตลอด ห่วงโซ่มูลค่า โดยต้องมุ่งพัฒนาทั้งด้านศักยภาพของผู้ประกอบการ และปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญ

๓. การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขันโดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศจะต้องมุ่งสนับสนุนการ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ ช่วยสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของทุก คนในสังคม และช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้วย นอกจากนี้ยังรวมถึงการพัฒนาวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ตลอดห่วงโซ่มูลค่าเพื่อก้าวข้ามกับดัก จากผู้ซื้อเทคโนโลยีไปสู่การเป็นผู้ผลิตและขายเทคโนโลยี

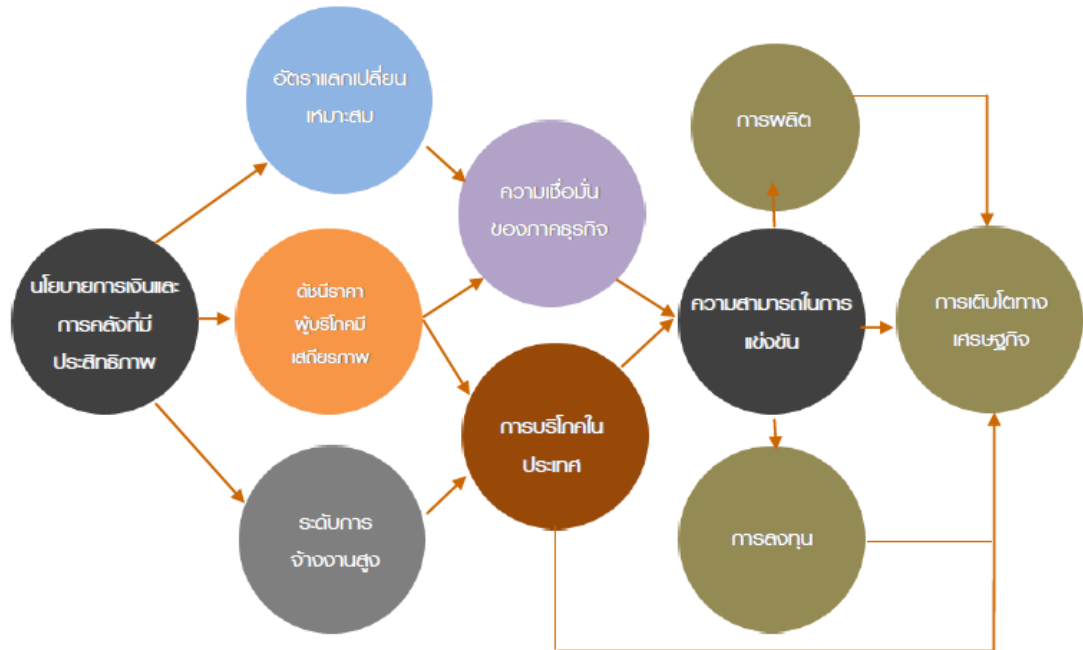
๔. การวางรากฐานที่แข็งแกร่ง และโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในด้านเสถียรภาพและสมรรถนะทางเศรษฐกิจมหภาค การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนา และการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย

๔.๑ เสริมสร้างเสถียรภาพและสมรรถนะทางเศรษฐกิจมหภาค โดยมีการบริหารเศรษฐกิจมหภาคที่ดี ทันทต่อสถานการณ์ มีความยืดหยุ่นในระดับที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการรักษาสมดุล ทางเศรษฐกิจของประเทศในทุกช่วงสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วหรือสถานการณ์ที่ประเทศต้องเผชิญความเสี่ยงและ ความผันผวนทั้งในระยะสั้น

๔.๒ การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลกโดยยึดหลักการสร้างความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาและการสร้างความเป็นหุ้นส่วน การพัฒนา กับประเทศในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติ ทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี และต่อยอดความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจ การค้า การพัฒนาสังคมและความมั่นคงในอนุภูมิภาคเพื่อส่งเสริมความมั่นคง ด้านพลังงาน ด้านอาหาร ด้านสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ ภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการป้องกันภัยในทุกรูปแบบ เพื่อสร้าง ความเจริญก้าวหน้าและลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ร่วมกันในทุกมิติ

ซึ่งเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานทั้ง ๔ ข้างต้น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ คือ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมั่นในการลงทุน โดยดำเนินนโยบายการคลัง และการเงินให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน ให้สอดคล้องกับ ภาวะเศรษฐกิจอื่นๆ

แผนภาพที่ ๒ - ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในด้านการวางรากฐานที่แข็งแกร่ง และโครงสร้างพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ที่มา : นโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) สภาปฏิรูปแห่งชาติ(๒๕๖๐)

สถานการณ์แนวโน้มค่าเงินบาทในปัจจุบัน

หลายปีที่ผ่านมา “ค่าเงิน” มีความสำคัญในวงจำกัด ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก ส่วนการลงทุนก็ยังเน้นลงทุนในประเทศเป็นหลัก จึงยังไม่ได้รับผลกระทบจากค่าเงินมากนัก แต่ปัจจุบันกลับมีความสำคัญมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (ธนาคารกสิกรไทย, ๒๕๖๑) โดย

มิติด้านเศรษฐกิจอิทธิพลของค่าเงินที่มีผลต่อระบบเศรษฐกิจที่เห็นได้อย่างชัดเจนมาก คือ การนำเข้า เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยการนำเข้าสินค้า หรือวัตถุดิบจากนอกประเทศ หากค่าเงินของประเทศนั้นแข็งค่าเมื่อเทียบกับคู่ค้า ก็สามารถสั่งซื้อสินค้าได้ในราคาถูกลง หรือใช้เงินเท่าเดิมสั่งซื้อสินค้าได้มากขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนต่ำ ทำให้บริษัทมีกำไรเพิ่มขึ้นได้

การส่งออก จะตรงข้ามกับการนำเข้า เพราะการส่งออกต้องการให้ค่าเงินของประเทศอ่อนค่าเมื่อเทียบกับคู่ค้าและคู่แข่ง เพราะจะทำให้สินค้าราคาถูกลงกว่าปกติเมื่อเทียบกับคู่แข่ง ยอดขายเพิ่ม ขณะที่ลูกค้าใช้เงินเท่าเดิม สามารถซื้อสินค้าได้ปริมาณที่เยอะขึ้น ก็จะส่งผลไปถึงรายได้และกำไรได้เช่นเดียวกัน หากเป็นบริษัทที่ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศและผลิตสินค้าเพื่อส่งออก ต้องอาศัยความสามารถในการบริหารค่าเงินอย่างมาก เพราะจะกระทบทั้งต้นทุน และรายได้ของบริษัท

การท่องเที่ยว อีกหนึ่งสินค้าหรือบริการที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ไปหาลูกค้าได้เหมือนสินค้าทั่วไป แต่ก็ได้รับผลกระทบจากค่าเงินเช่นเดียวกัน ประเทศที่เน้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็ต้องการให้ค่าเงินของประเทศอ่อนค่าเมื่อเทียบกับค่าเงินของประเทศนักท่องเที่ยว เพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวมีต้นทุนการท่องเที่ยวถูกลง โดยใช้เงินเท่าเดิม เกิดการจับจ่ายใช้สอยในประเทศเพิ่มขึ้น กระตุ้นการบริโภคในประเทศได้อีกทางซึ่งในหลายประเทศต้องการให้ค่าเงินของประเทศอ่อนค่าเมื่อเทียบกับคู่ค้า และ คู่แข่ง เพื่อประโยชน์ต่อการส่งออกและการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นหัวใจหลักของระบบเศรษฐกิจในการขับเคลื่อนประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศในกลุ่มยุโรป รวมถึงประเทศไทย

มิติด้านการลงทุน ก็เป็นอีกหนึ่งมิติที่นักลงทุนต่างประเทศให้ความสำคัญเช่นเดียวกัน การลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศอาจจะมาในรูปการลงทุนโดยตรง เช่น การตั้งบริษัท การร่วมทุน หรือการลงทุนโดยอ้อม เช่น การลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อนักลงทุนเลือกประเทศเป้าหมายที่ต้องการลงทุนจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจแล้ว ก็จะพิจารณาค่าเงินประกอบเสมอ หากค่าเงินของประเทศที่ต้องการลงทุนอ่อนค่าเมื่อเทียบกับสกุลเงินของนักลงทุน ก็จะตัดสินใจเข้าลงทุน เนื่องจากสามารถเข้าลงทุนได้ต้นทุนที่ต่ำลง และเมื่อระยะเวลาผ่านไป ผลตอบแทนจากการลงทุนงอกเงยขึ้น นักลงทุนก็ต้องการให้ค่าเงินของประเทศที่ลงทุนอยู่แข็งค่าเมื่อเทียบกับสกุลเงินของนักลงทุน เมื่อได้รับผลตอบแทนหรือกำไรจากการลงทุน แลกกลับเป็นสกุลเงินของนักลงทุนก็จะได้รับผลตอบแทนเพิ่มอีก ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า กำไรสองต่อคือ ได้ผลตอบแทนจากการลงทุน และกำไรจากค่าเงินด้วย แต่หากเกิดการวิเคราะห์ผิดพลาด เกิดผลตรงข้าม เช่น เข้าลงทุนแล้วเกิดการขาดทุน และค่าเงินของประเทศที่ลงทุนกลับอ่อนค่าเมื่อเทียบกับสกุลเงินของนักลงทุน เมื่อแลกกลับเป็นสกุลเงินของนักลงทุนก็จะเกิดการขาดทุนเพิ่มอีก ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า ขาดทุนสองต่อคือ

ผลตอบแทนจากการลงทุนติดลบ และขาดทุนจากค่าเงินปัจจุบันนักลงทุนต่างประเทศจะแสวงหา
ผลตอบแทนส่วนเพิ่มจากค่าเงินเช่น นักลงทุนจากฝั่งอเมริกาและยุโรปที่มาลงทุนในภูมิภาคเอเชีย

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลให้ค่าเงินอ่อนค่าหรือแข็งค่าคือ

๑. การเติบโตทางเศรษฐกิจ หากเศรษฐกิจประเทศใดขยายตัวต่อเนื่อง ก็จะดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ

๒. อัตราดอกเบี้ย เมื่อประเทศใดมีการปรับขึ้นดอกเบี้ยนโยบาย จะทำให้ผลตอบแทนจากการลงทุนที่อ้างอิงดอกเบี้ยนโยบายปรับตัวสูงขึ้นด้วย จะเกิดการโยกย้ายเงินลงทุนจากประเทศที่ให้ผลตอบแทนต่ำกว่า

๓. การเมือง ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญ หากประเทศใดมีเสถียรภาพทางการเมืองมาก ก็จะทำให้ให้นักลงทุนเกิดความมั่นใจ นำเงินมาลงทุนเพิ่มมากขึ้น

๔. การแทรกแซงของหน่วยงานรัฐ หน่วยงานรัฐของแต่ละประเทศจะพิจารณาความเหมาะสมว่า ค่าเงินของประเทศควรอยู่ระดับใด เพื่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจและประเทศ

สำหรับสถานการณ์ค่าเงินบาทในปัจจุบัน (ประชาชาติ, ๒๕๖๒) พบว่า กระแสค่าเงินบาทแข็งค่าอย่างรวดเร็วในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งล่าสุด ซึ่งค่าเงินบาทแข็งค่ามาอยู่ที่ระดับ ๓๑ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ถือว่าแข็งค่าที่สุดในรอบกว่า ๕ ปี และเป็นที่ยอมรับว่า ค่าเงินบาทจะมีโอกาสแข็งค่าทะลุลงไปอีก

ซึ่งจากมุมมองของธนาคารกสิกรไทย ชี้แนะว่า จากข้อมูลค่าเงินในภูมิภาคในช่วงต้นปี ๒๕๖๒ พบว่า ขณะนี้ค่าเงินบาทแข็งขึ้นมาเป็นอันดับหนึ่งในภูมิภาค โดยแข็งค่าราวร้อยละ ๕ แขงหน้าค่าเงินหยวนของจีนแล้ว ตามด้วยสกุลรูเปียห์ของอินโดนีเซีย, สกุลริงกิตของมาเลเซีย และเปโซของฟิลิปปินส์โดยแนวโน้มค่าเงินบาทในช่วงไตรมาส ๑ ปี ๒๕๖๒ นี้ มีความเป็นไปได้ที่จะเห็นเงินบาทแข็งค่าหลุดต่ำกว่า ๓๑ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ เนื่องจากผลของฤดูกาลการท่องเที่ยวที่ยังเป็นช่วงไฮซีซั่น ต่อเนื่องถึงช่วงเทศกาลสงกรานต์เดือน เม.ย. ๒๕๖๒ รวมถึงการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยที่ปีนี้คาดอยู่ที่ ๒.๗ หมื่นล้านบาท แม้จะลดลงจากปี ๒๕๖๑ ที่อยู่ ๓.๘ หมื่นล้านบาท แต่ถือว่ายังเกินดุลบัญชีเดินสะพัด นอกจากนี้ ตัวเลขบัญชีเงินฝากสกุลเงินตราต่างประเทศสำหรับบุคคลที่มีถิ่นอยู่ในประเทศ (FCD) มีแนวโน้มปรับเพิ่มขึ้นจากระดับ ๑.๓ หมื่นล้านบาท มาเป็น ๑.๖

หมิ่นล้าหรือสูญซึ่งหากมีการนำออกมาใช้หรือแปลงเป็นรูปเงินบาท ก็จะทำให้เป็นปัจจัยกดดันให้ค่าเงินบาทแข็งค่าได้อีก

ส่วนผลกระทบจากการแข็งค่าของเงินบาทต่อการขยายตัวของ การส่งออกทั่วโลกนั้น ธนาคารกสิกรไทยมองว่า จากปัจจัยสงครามการค้าระหว่างสหรัฐกับจีน และการแยกตัวออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร (Brexit) รวมถึงแนวโน้มการถดถอยของเศรษฐกิจโลก พบว่า ความเป็นไปได้ที่แนวโน้มเศรษฐกิจโลกจะถดถอยเพิ่มมากขึ้น โดยในปี ๒๕๖๒ ส่วนแบ่งทางการตลาดการส่งออกของไทยอยู่ที่ร้อยละ ๑.๕๐ ของภาคส่งออกทั่วโลก ลดลงมาจากระดับร้อยละ ๑.๕๔ เมื่อปีที่ผ่านมา ทำให้อาจกระทบกับผู้ส่งออกในด้านสภาพคล่องทางการเงินที่ค่อย ๆ หายไป ซึ่งสร้างแรงกดดันให้ผู้ประกอบการที่มีรายได้ในรูปแบบสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐค่อนข้างมาก ซึ่งมูลค่าสินค้าที่ลดลงจากเงินบาทที่แข็งค่า อาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องที่ลดลง เนื่องจากต้นทุนยังคงเดิม อย่างไรก็ตาม กสิกรไทยยังมองว่าประมาณการค่าเงินบาทสิ้นปีนี้อยู่ที่ ๓๓ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ

ส่วนธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย หรือ ธสน. (EXIM BANK) มองถึงค่าเงินบาทว่าค่าเงินบาทปรับตัวแข็งค่าอย่างรวดเร็วจนลงมาแตะ ๓๑ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หรือแข็งค่าที่สุดในรอบกว่า ๕ ปีนั้น ส่งผลให้เงินบาทกลายเป็นหนึ่งในสกุลเงินที่แข็งค่าที่สุดในโลกหากนับตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ซึ่งเงินบาทที่แข็งค่าในช่วงที่ผ่านมา เป็นผลโดยตรงจากการที่ประเทศไทยมีกิจกรรมเศรษฐกิจด้านต่างประเทศที่ยืดหยุ่น และเป็นผลพลอยได้จากการที่เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพด้านต่างประเทศ จึงเป็นเป้าหมายของการเป็นที่พักเงินในยามที่เศรษฐกิจโลกมีความไม่แน่นอนสูง แต่ไม่ว่าเงินบาทแข็งค่าจะเกิดจากสาเหตุใด ถือว่าเป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยาก และคาดว่าจะยังมีแนวโน้มผันผวนตลอดทั้งปี

ดังนั้น EXIM BANK ผลักดันให้ผู้ประกอบการส่งออกควรหันมาใช้เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงให้มากขึ้น ขณะเดียวกันก็ควรใช้ประโยชน์จากเงินบาทแข็งค่าในการนำเข้า หรือพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของตน รวมถึงการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนในอนาคต

ผลกระทบจากค่าเงินบาทต่อเศรษฐกิจไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ทำการศึกษาประเมินผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศต่อเศรษฐกิจไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๑) ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อเศรษฐกิจไทย ในทางหนึ่งอัตราแลกเปลี่ยนที่แข็งค่าขึ้นอย่างรวดเร็วหรือมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นต่อเนื่อง อาจส่งผลให้ประเทศสูญเสียความสามารถในการแข่งขันด้านราคา หรือทำให้รายได้จากการส่งออกที่แปลงมูลค่าเป็นเงินบาทลดลง และส่งผลต่อเนื่องไปยังค่าจ้างของแรงงานในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกและกำลังซื้อของผู้บริโภคผ่านรายได้ จนอาจทำให้เศรษฐกิจขยายตัวชะลอลง

อย่างไรก็ดี ช่องทางดังกล่าวเป็นเพียงผลกระทบในมุมมองเพียงด้านเดียวของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อเศรษฐกิจไทย เพราะอัตราแลกเปลี่ยนที่แข็งค่าขึ้นยังมีส่วนช่วยลดต้นทุนวัตถุดิบนำเข้าของผู้ผลิต รวมถึงมีส่วนช่วยชะลอการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพของผู้บริโภคอีกด้วย โดยเฉพาะในช่วงที่ราคาพลังงานในตลาดโลกปรับขึ้นเร็ว พบว่า ผลกระทบของการแข็งค่าของอัตราแลกเปลี่ยนนั้นมีผลต่อเศรษฐกิจในภาพรวมค่อนข้างจำกัด แต่จะมีผลแตกต่างกันไปในแต่ละภาคเศรษฐกิจ โดยสามารถสรุปผลต่อภาคเศรษฐกิจต่างๆ ได้ดังนี้

ตารางที่ ๒ - ๑ ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศต่อภาคเศรษฐกิจไทย

ภาคเศรษฐกิจ	ผลกระทบจากเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นร้อยละ ๑	หมายเหตุ
ผลต่อ GDP	Real Effective Exchange Rate (REER) ที่แข็งค่าขึ้นร้อยละ ๑ ทำให้ GDP ลดลงประมาณร้อยละ ๐.๐๒ ในเวลาหนึ่งปี	
๑. ภาคธุรกิจ		
๑.๑ การส่งออก	<ul style="list-style-type: none"> - ผลต่อราคาส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๓ (ในรูปเงินดอลลาร์ สรอ.) - ผลต่อปริมาณการส่งออกลดลงร้อยละ ๐.๖ (ในรูปเงินบาท) - ผลต่อปริมาณการส่งออก - ผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกพบว่าลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบแตกต่างกันในรายธุรกิจ โดยมีผลกระทบมากในธุรกิจที่มี value-added ต่ำ - อุปสงค์ต่างประเทศมี

ตารางที่ ๒ - ๑ ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศต่อภาคเศรษฐกิจไทย (ต่อ)

ภาคเศรษฐกิจ	ผลกระทบจากเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นร้อยละ ๑	หมายเหตุ
๑.๑ การส่งออก	ต่อเนื่อง และไม่มีนัยทางสถิติ	บทบาทมากกว่าค่าเงิน
๑.๒ การนำเข้า	- ผลต่อราคานำเข้า เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๒ (ในรูปเงินดอลลาร์ สรอ.) ลดลงร้อยละ ๐.๘ (ในรูปเงินบาท) - ผลต่อปริมาณการนำเข้า ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยทางสถิติ	- อุปสงค์ในประเทศมีบทบาท มากกว่าค่าเงิน
๑.๓ กำไรของภาคธุรกิจ	ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของภาคธุรกิจแตกต่างกันไปตามลักษณะและประเภทของธุรกิจ โดยส่งผลกระทบต่อกลุ่มธุรกิจส่งออก แต่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มธุรกิจนำเข้า (รวมถึงธุรกิจที่ใช้วัตถุดิบในการผลิตจากต่างประเทศ)	
๒. ภาคครัวเรือน		
๒.๑ ค่าจ้างเงินเดือน และรายได้ของครัวเรือน	มีผลกระทบค่อนข้างน้อยเพราะไม่มีประเภทธุรกิจใดที่มีค่าสหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของรายได้และอัตราแลกเปลี่ยนเป็นบวกและมากกว่า ๐.๓	
๒.๒ อัตราเงินเฟ้อ	ลดลงร้อยละ ๐.๓ ผ่านผลต่อราคาในหมวดพลังงาน	การกำหนดราคาสินค้าในประเทศของธุรกิจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่นนอกเหนือจากอัตราแลกเปลี่ยน

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๑)

๑. ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อเศรษฐกิจไทย: ผลกระทบต่อภาคธุรกิจ

๑.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับการส่งออกหากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกกับอัตราแลกเปลี่ยนในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมาพบว่า ในหลายช่วงที่อัตราแลกเปลี่ยนในรูปเงินบาทเทียบกับดอลลาร์สหรัฐปรับแข็งค่าขึ้น เช่น ในปี ๒๕๕๓-๒๕๕๔ และปี ๒๕๖๐ มูลค่า การส่งออกกลับขยายตัวหรือบางช่วงเช่น ในปี ๒๕๕๒ และปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘ ที่แม้เงินบาทจะอ่อนค่าลง แต่มูลค่าการส่งออกกลับหดตัว สะท้อนให้เห็นว่านอกเหนือจากปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยนแล้ว อาจมีปัจจัยอื่นที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกมากกว่า อาทิ รายได้ของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้า หรือแม้แต่ปัจจัยเฉพาะ เช่น ปัญหาเชิงโครงสร้างในเศรษฐกิจทั้งที่มาจากปัจจัยภายนอกและภายในประเทศ

ทั้งนี้ผลการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการส่งออกกับดัชนี อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (Real Effective Exchange Rate: REER) พบว่า หาก REER แข็งค่าขึ้น จะส่งผลให้ปริมาณการส่งออกลดลงจริงตามทฤษฎี อย่างไรก็ตาม ค่าความยืดหยุ่นต่ออัตราแลกเปลี่ยนมีแนวโน้มลดลง สะท้อน REER และปริมาณการส่งออกสัมพันธ์กันน้อยลง กล่าวคือ ในอดีต REER ที่แข็งค่าร้อยละ ๑ จะส่งผลให้ปริมาณการส่งออกลดลงประมาณ ร้อยละ ๐.๖๑๓ แต่ปัจจุบันค่าความยืดหยุ่นจะลดลงมาอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๐.๓ และเริ่มไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในช่วง ๒ ปี ที่ผ่านมา นอกจากนี้ ปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยนมีความสำคัญต่อปริมาณการส่งออกน้อยกว่าปัจจัยด้านรายได้มาก

ผลการประเมินข้างต้นมีสาเหตุสำคัญจาก (๑) การมีส่วนร่วมในห่วงโซ่การผลิตโลก (global value chain: GVC) ในหลายประเทศ โดยผลการศึกษาของต่างประเทศหลายชิ้นชี้ว่า GVC เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ในระยะหลัง อัตราแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการส่งออกน้อยลงในหลายประเทศ ขณะที่สาเหตุอีกส่วนหนึ่งอาจมาจาก (๒) การทยอยปรับตัวของธุรกิจ โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้า รวมถึง (๓) การหันมาชำระหรือรับชำระค่าสินค้าด้วยสกุลเงินภูมิภาคและเงินบาทมากขึ้นของผู้ส่งออกในตลาด CLMV และจีน ทำให้รายรับในรูปเงินบาทของธุรกิจไม่ถูกรบกวนจากความผันผวนของเงินดอลลาร์สหรัฐจึงช่วยลดทอนผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนต่อ

ปริมาณการส่งออก เนื่องจากสามารถกระจายความเสี่ยงจากการพึ่งพาการใช้เงินดอลลาร์สหรัฐมากเกินไปได้ ซึ่งทำให้สามารถบริหารจัดการรายรับได้มีประสิทธิภาพขึ้น

สำหรับการประเมินความสัมพันธ์ของอัตราแลกเปลี่ยนและราคาสินค้าส่งออก พบว่า เงินบาทที่แข็งค่าขึ้นร้อยละ ๑ เทียบกับดอลลาร์สหรัฐจะส่งผลให้ราคาสินค้าส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐปรับเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๐.๓ สะท้อนความสามารถในการส่งผ่านต้นทุนจากการแข็งค่าของเงินบาทไปยังราคาส่งออกเพื่อคงรายรับในรูปเงินบาทที่จำกัด (Incomplete Exchange Rate Pass-through) และหมายถึงรายรับจากการส่งออกในรูปเงินบาทต่อหน่วยสินค้าจะปรับลดลงประมาณร้อยละ ๐.๓ จึงอาจกล่าวได้ว่า ในภาพรวมผู้ส่งออกจะได้รับผลกระทบด้านลบจากการแปลงรายรับในรูปเงินบาทของผู้ส่งออกมากกว่าการสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน

ทั้งนี้ หากวิเคราะห์ผลกระทบรายอุตสาหกรรมจะพบว่าผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนจะแตกต่างกันไปในแต่ละอุตสาหกรรม โดยสามารถแบ่งเป็น ๒ กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ธุรกิจที่ค่าเงินบาทที่แข็งค่ามีผลลบต่อปริมาณการส่งออกค่อนข้างมาก ซึ่งส่วนใหญ่คืออุตสาหกรรมส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ (low value-added) ได้แก่ ข้าวและสินค้าเกษตรแปรรูป เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีความซับซ้อนน้อยสามารถทดแทนได้ง่าย อีกทั้งผู้ส่งออกในกลุ่มนี้มักปรับเพิ่มราคาเพื่อคงระดับรายรับในรูปเงินบาท ในขณะที่ผู้นำเข้าในต่างประเทศสามารถหันไปสั่งซื้อสินค้าจากคู่แข่งมาทดแทนได้ทันที จึงได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก อนึ่ง กรณีของยางพารา แม้จะเป็นสินค้าที่มี value-added ต่ำเพราะไทยส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราขึ้นพื้นฐาน แต่อัตราแลกเปลี่ยนกลับไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อราคาและปริมาณการส่งออก เนื่องจากราคายางพาราถูกกำหนดจากราคาในตลาดโลกผ่านตลาดซื้อขายล่วงหน้า ซึ่งต่างจากข้าวที่ซื้อขายโดยการประมุขระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายโดยตรง (over-the-counter: OTC)

กลุ่มที่ ๒ ธุรกิจที่ค่าเงินบาทไม่ได้ส่งผลกระทบอย่างมีนัยต่อทั้งราคาและปริมาณการส่งออก ได้แก่ (๑) อุตสาหกรรมที่มีส่วนร่วมใน GVC สูง ได้แก่สินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงที่เป็นผลิตภัณฑ์ของบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ (multinational corporations: MNCs) อาทิ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และรถยนต์ เนื่องจากมีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบจากการนำเข้า (import content) สูง หรือมี natural hedge (๒) ธุรกิจส่งออกสินค้าที่ราคาเคลื่อนไหวตามราคาน้ำมันดิบ อาทิ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เคมีภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี เนื่องจากสินค้าเหล่านี้จัดอยู่ในกลุ่มสินค้า

โภคภัณฑ์ โดยราคาผันผวนตามตลาดโลกซึ่งมักเคลื่อนไหวตามความเชื่อมั่นต่อเงินดอลลาร์สหรัฐ เทียบสกุลหลักอื่น มากกว่าค่าเงินบาท

ทั้งนี้ สินค้าในกลุ่มที่ ๒ มีสัดส่วนต่อการส่งออกประมาณร้อยละ ๔๐ ในปี ๒๕๖๐ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่มีส่วนร่วมใน GVC สูง ขณะที่กลุ่มที่ ๑ มีสัดส่วนเพียงประมาณร้อยละ ๑๗ ทำให้ในภาพรวมผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนต่อปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มลดลง

๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับการนำเข้าโดยทฤษฎีแล้ว การแข็งค่าของเงินบาทส่งผลให้ราคาสินค้านำเข้าในรูปเงินบาทลดลง จึงส่งผลให้ความต้องการสินค้านำเข้าเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินในกรณีของไทยกลับพบว่า อัตราแลกเปลี่ยนที่แข็งค่าไม่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้าในภาพรวมอย่างมีนัยทางสถิติเช่นเดียวกับการส่งออก (ค่าความยืดหยุ่นต่อ REER อยู่ที่ประมาณร้อยละ ๐.๓) โดยปริมาณการนำเข้าจะขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอุปสงค์ ทั้งการบริโภคและการลงทุนในประเทศ รวมถึงปริมาณการส่งออกสินค้ามากกว่าปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยน เนื่องจากองค์ประกอบสินค้านำเข้าของไทยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ ๘๐ เป็นสินค้าทุน วัตถุดิบและสินค้าขั้นกลาง ซึ่งไทยไม่สามารถผลิตได้เองหรือผลิตได้แต่ไม่เพียงพอกับความต้องการ เช่น เครื่องจักรอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ซึ่งมีความซับซ้อนด้านเทคโนโลยี น้ำมันดิบ เหล็กและโลหะ รวมถึงชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมโยงกับกระบวนการผลิตของ GVC ทั้งนี้ จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและราคาสินค้านำเข้าพบว่า เงินบาทที่แข็งค่าร้อยละ ๑ เทียบกับดอลลาร์สหรัฐจะส่งผลให้ราคาสินค้านำเข้าที่กำหนดในรูปดอลลาร์สหรัฐปรับเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๐.๒ จากการปรับเพิ่มราคาขายของกลุ่มค้าในต่างประเทศเพื่อคงรายรับในรูปเงินสกุลท้องถิ่นของกลุ่มค้า ซึ่งมักเกิดขึ้นเมื่อเงินดอลลาร์สหรัฐอ่อนค่า และหมายถึงต้นทุนการนำเข้าในรูปเงินบาทต่อหน่วยสินค้าที่ผู้นำเข้าไทยเผชิญจะปรับลดลงประมาณร้อยละ ๐.๘

๑.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับกำไรของภาคธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนที่มีผลต่อราคาและปริมาณการส่งออกและนำเข้าแตกต่างกัน ส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไร ของภาคธุรกิจย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะและประเภทของธุรกิจ ซึ่งเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับอัตรากำไร (operating profit margin: OPM) ของธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) โดยแบ่งธุรกิจออกเป็นกลุ่มที่มีรายรับหลักจาก

การส่งออก (export oriented) กลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจหลักจากการนำเข้า (import oriented) และกลุ่มที่มี natural hedge พบว่า

๑.๓.๑ อัตราการทำกำไรของธุรกิจส่งออกมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับค่าเงินบาท กล่าวคือ เมื่อเงินบาทแข็งค่าธุรกิจกลุ่มนี้จะมีอัตราการทำกำไรที่ลดลง สอดคล้องกับผลสรุปใน ส่วน ๑.๑ ที่พบว่า ธุรกิจส่งออกจะได้รับผลกระทบผ่านการแปลงรายรับเป็นเงินบาทเป็นหลัก นอกจากนี้ ผลของค่าเงินบาทต่ออัตราการทำกำไรยังขึ้นอยู่กับการทำธุรกรรมป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน (financial hedge) ด้วย โดยพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมที่มีปริมาณการทำธุรกรรมป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนค่อนข้างน้อย อาทิ การผลิตสิ่งทอ การผลิตยางและพลาสติก การผลิตเครื่องมือเครื่องจักร จะได้รับผลกระทบมากกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ

๑.๓.๒ ธุรกิจนำเข้าที่มีรายรับหลักจากการขายสินค้าและบริการในประเทศมีอัตราการทำกำไรในทิศทางตรงข้ามกับ ค่าเงินบาท หรือมีอัตราการทำกำไรที่เพิ่มขึ้นเมื่อเงินบาทแข็งค่า เนื่องจากสามารถประหยัดต้นทุนการนำเข้าจากค่าเงินที่แข็งค่า ทั้งด้านสินค้าวัตถุดิบ สินค้าทุน และ สินค้าเพื่อการบริโภค เชื้อต่อการบริโภคและการลงทุน โดยเฉพาะการลงทุนที่มีสัดส่วน การนำเข้า (import content) สูง ทั้งนี้ ภาคธุรกิจที่มีอัตราการทำกำไรเพิ่มขึ้นมากเมื่อค่าเงินบาทแข็งค่าคือ ธุรกิจค้าส่งค้าปลีก เนื่องจากมีลักษณะการดำเนินธุรกิจที่เป็นตัวกลางในการซื้อสินค้าในรูปสกุลเงินต่างประเทศเพื่อนำมาจำหน่ายในประเทศในรูปสกุลเงินบาท รวมถึงธุรกิจในสาขาพลังงานและการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

๑.๓.๓ ธุรกิจที่มีลักษณะเป็น natural hedge พบว่า อัตราการทำกำไรไม่สัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยน เนื่องจากธุรกิจมีรายรับและรายจ่ายในรูปสกุลเงินตราต่างประเทศที่หักล้างกันส่วนหนึ่ง ทำให้ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนมีน้อย สำหรับธุรกิจส่งออกที่อยู่นอก ตลท. ส่วนใหญ่จะเป็น MNCs จึงคาดว่าความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับอัตราการทำกำไร จะค่อนข้างน้อยเช่นกัน เนื่องจากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการชี้ว่า ธุรกิจส่วนใหญ่มีลักษณะเป็น natural hedge และมักทำธุรกรรมป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนในสัดส่วนที่สูงและสม่ำเสมอตามนโยบายของบริษัทแม่ หรือบริษัทแม่ อาจเป็นผู้ทำธุรกรรมป้องกันความเสี่ยงแทน

๒. ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนต่อเศรษฐกิจไทย: ผลกระทบต่อภาคครัวเรือน

๒.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับค่าจ้าง เงินเดือน และรายได้ของครัวเรือนรายได้ของครัวเรือนและอัตราแลกเปลี่ยนจะมีความสัมพันธ์กันก็ต่อเมื่อครัวเรือนมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนผ่านช่องทางการนำเข้าหรือส่งออกของธุรกิจ ทั้งในฐานะเจ้าของธุรกิจหรือเป็นลูกจ้างพนักงานของธุรกิจที่มีรายได้ผ่านค่าจ้างเงินเดือน เพราะธุรกิจอาจปรับลดต้นทุนการผลิตโดยการลดค่าจ้างเงินเดือนได้หากกำไรหรือรายได้ธุรกิจได้รับผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยน ไม่ว่าจะมาจากปริมาณการส่งออกที่ลดลงหรือรายรับที่แปลงเป็นเงินบาทลดลง การวิเคราะห์ในส่วนนี้จะพิจารณาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับรายได้ในระดับสาขาธุรกิจ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงกับผลการประเมินในส่วนที่ ๑

เมื่อเปรียบเทียบทิศทางอัตราแลกเปลี่ยนในระยะหลังที่เงินบาทโน้มแข็งค่านับตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ กับรายได้ครัวเรือนซึ่งจำแนกเป็น ๒ กลุ่ม คือ (๑) รายได้ครัวเรือนเกษตรและ (๒) รายได้เฉลี่ยต่อชั่วโมงการทำงานของครัวเรือนที่เป็นลูกจ้างนอกภาคเกษตร พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับอัตราแลกเปลี่ยนมีขนาดค่อนข้างน้อยทั้งสองกลุ่ม โดยเฉพาะในช่วงที่ค่าเงินบาทมีแนวโน้มแข็งค่าตั้งแต่กลางปี ๒๕๕๕ รายได้เกษตรกรยังขยายตัวได้สูง เช่นเดียวกับกลุ่มรายได้นอกภาคเกษตรที่ไม่พบความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยนที่ชัดเจนนักในแต่ละสาขาธุรกิจ นอกจากนี้ หากพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างอัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในแต่ละสาขาและอัตราแลกเปลี่ยนตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ พบว่าไม่มีสาขาใดมีค่าเป็นบวกและสูงกว่า ๐.๓ จึงสะท้อนว่าผลจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่ส่งผ่านไปยังค่าจ้างแรงงานค่อนข้างน้อย โดยมีสาเหตุจาก (๑) รายได้ของเกษตรกรมักขึ้นกับอุปสงค์และอุปทานในตลาดโลกที่ผันผวนตามปัจจัยอื่นมากกว่า โดยเฉพาะด้านสภาพภูมิอากาศในช่วงเวลาดังกล่าว เกิดภัยแล้งที่มีผลต่อข้าว และน้ำท่วมที่มีผลต่อยางพารา ขณะที่ (๒) อุตสาหกรรมอื่นๆ ได้รับผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนค่อนข้างน้อยอยู่แล้ว ตามผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในส่วนที่ ๑.๑ อีกทั้งธุรกิจบางส่วนได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจ้างงานจากปัจจัยโครงสร้างในตลาดแรงงาน โดยเฉพาะหลังการปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำเป็น ๓๐๐ บาทในปี ๒๕๕๖ ที่ทำให้ธุรกิจยานยนต์ปรับลดการจ้างลูกจ้างชั่วคราวในช่วงที่ความต้องการจากต่างประเทศชะลอลง ธุรกิจอาหารแปรรูปหันมาใช้การจ้างงานลูกจ้างรายวันเป็นส่วนใหญ่ซึ่งมีรายได้ต่อชั่วโมงต่ำกว่าประมาณครึ่งหนึ่ง รวมถึง

อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ใช้การผลิตที่อาศัยแรงงานในสัดส่วนที่น้อยลงจากการใช้ automation การขยายตัวของรายได้ของลูกจ้างจึงไม่ได้เร่งตัวขึ้นแม้เงินบาทจะทยอยปรับอ่อนค่าหลังจากนั้น สะท้อนจากค่า correlation ที่ค่อนข้างน้อยแม้จะมีความสัมพันธ์ในด้านบวกในบางอุตสาหกรรม นอกจากนี้ ปัจจัยเชิงโครงสร้างในตลาดแรงงานเหล่านี้ ยังเป็นสาเหตุที่ทำให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในระยะหลังที่มีที่มาจากขยายตัวของการส่งออก ไม่ส่งผลบวกให้การจ้างงานปรับดีขึ้นอย่างชัดเจน ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นในช่วงที่ผ่านมาไม่ได้ส่งผ่านมายังรายได้ของครัวเรือน อย่างมีนัย แต่จะกระทบกับด้านกำไรของธุรกิจมากกว่า

๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อค่าครองชีพของครัวเรือน สามารถพิจารณาได้จากความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนกับอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนจะส่งผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อผ่านต้นทุนสินค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ยกตัวอย่างเช่น หากค่าเงินบาทปรับอ่อนค่าลง จะส่งผลให้ต้นทุนสินค้านำเข้าในรูปเงินบาทปรับสูงขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการมีแนวโน้มจะผลักภาระให้ผู้บริโภคโดยการปรับขึ้นราคาสินค้าเพื่อรักษาอัตรากำไรของตน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การกำหนดราคาสินค้าในประเทศของธุรกิจอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่นนอกเหนือจากอัตราแลกเปลี่ยน อาทิ ต้นทุนในการปรับราคา ต้นทุนจากปัจจัยการผลิตอื่นหรืออุปสงค์ของสินค้า ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละหมวดสินค้า อีกทั้งอาจต้องเผชิญข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถปรับราคาได้ เช่น ราคากำหนดตามนโยบายการตั้งราคาของเจ้าของผลิตภัณฑ์หรือราคาในตลาดโลก รวมถึงการแข่งขันระหว่างธุรกิจที่สูงขึ้น ดังนั้น การประเมินความสัมพันธ์ในส่วนนี้ จะใช้แบบจำลองเศรษฐกิจ โดยพิจารณาตามหมวดสินค้าสำคัญในตะกร้าเงินเฟ้อ ได้แก่ หมวดพลังงาน หมวดอาหารสด และหมวดอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (ไม่รวมพลังงานและอาหารสด) ซึ่งสัมประสิทธิ์ของอัตราแลกเปลี่ยนหรือค่าความยืดหยุ่นที่มีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญ จะสะท้อนผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนในแต่ละหมวดราคาสินค้า

ผลการศึกษาพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนมีผลต่อราคาในหมวดพลังงานเป็นสำคัญ โดยเฉพาะหมวดราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศ เนื่องจากเป็นสินค้าที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าในสัดส่วนที่สูงโดยเปรียบเทียบกับสินค้าอื่น ประกอบกับนโยบายของภาครัฐเปิดโอกาสให้กลไกการตั้งราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศสะท้อนต้นทุนจากราคาในตลาดโลก โดยเฉพาะราคาน้ำมันที่มี

ส่วนผสมของเบนซิน เช่น ราคาแก๊สโซฮอล์ ๙๕ และ ๙๑ เป็นต้น จึงทำให้การส่งผ่านอัตราแลกเปลี่ยนไปยังราคาน้ำมันขายปลีกค่อนข้างสูงกว่าหมวดสินค้าอื่น แต่เนื่องด้วยสัดส่วนของสินค้าหมวดพลังงานในตะกร้าเงินเพื่อที่ค่อนข้างต่ำทำให้ค่าความยืดหยุ่นของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปต่ออัตราแลกเปลี่ยนไม่สูงมากนัก กล่าวคือ หากเงินบาทแข็งค่าขึ้นร้อยละ ๑ เทียบกับดอลลาร์สหรัฐจะทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปปรับลดลงร้อยละ ๐.๐๓ ทั้งนี้ แม้อัตราแลกเปลี่ยนจะส่งผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อไม่มาก แต่เงินบาทที่แข็งค่าค่อนข้างมากในช่วงที่ผ่านมามีส่วนช่วยชะลอการเร่งขึ้นของค่าครองชีพโดยรวมสำหรับครัวเรือนได้บ้าง โดยในช่วงปี ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา เงินบาทแข็งค่าขึ้นประมาณร้อยละ ๑๑ เทียบกับดอลลาร์สหรัฐและส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของไทยปรับลดลงประมาณร้อยละ ๐.๓

๓. ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนสุทธิต่อเศรษฐกิจไทย

จากผลการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผลกระทบจากค่าเงินบาทแข็งนั้นเปรียบเสมือนเหรียญสองด้านที่มีทั้งผลบวกและผลลบต่อเศรษฐกิจโดยรวม โดยสามารถแบ่งผู้ได้รับผลกระทบจากค่าเงินบาทแข็งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ (๑) ผู้ได้รับผลลบจากค่าเงินบาทแข็ง ได้แก่ ธุรกิจที่มีการพึ่งพารายรับจากการส่งออกเป็นหลัก (export-oriented firms) ค่าเงินบาทแข็งจึงส่งผลให้รายรับที่แปลงเป็นรูปเงินบาทลดลง และกระทบต่ออัตราการทำกำไร โดยผู้ที่ได้รับผลกระทบมากกว่ากลุ่มอื่นคือธุรกิจส่งออกบางกลุ่มที่สินค้ามี value-added ต่ำ เช่น ข้าว และสินค้าเกษตรแปรรูป เนื่องจากเป็นสินค้าที่สามารถทดแทนได้ง่าย (๒) ผู้ที่ได้รับผลบวกจากค่าเงินบาทแข็ง ได้แก่ กลุ่มบริษัทที่มีค่าใช้จ่ายหลักจากการนำเข้า (import-oriented firms) ซึ่งจะมีรายจ่ายที่แปลงเป็นเงินบาทลดลงในช่วงที่เงินบาทแข็งค่า ทำให้มีอัตราการทำกำไรเพิ่มขึ้น เช่น ธุรกิจในภาคการค้าส่งค้าปลีก รวมถึงภาคครัวเรือนเนื่องจากไม่ได้รับผลกระทบด้านลบมากนัก แต่ได้ประโยชน์จากค่าครองชีพที่ชะลอการปรับเพิ่มขึ้นผ่านช่องทางราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศ และ (๓) ผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากค่าเงินบาทแข็ง ได้แก่ ธุรกิจส่งออกสินค้าที่ราคาเคลื่อนไหวตามราคาน้ำมันดิบและกลุ่มธุรกิจส่งออกที่มี natural hedge สูง เช่น อุตสาหกรรมที่มีส่วนร่วมใน GVC สูง เช่น สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากมีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบจากการนำเข้าสูง และมักเป็นธุรกิจที่มีการบริหารจัดการความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

ทั้งนี้ การประเมินความสัมพันธ์ในบทความนี้ส่วนใหญ่ใช้แบบจำลอง single equation เพื่อแยกพิจารณาผลของอัตราแลกเปลี่ยนในแต่ละช่องทางการส่งออก โดยผลสรุปว่าการแข็งค่าของเงินบาทมีผลต่อเศรษฐกิจไทยค่อนข้างจำกัดจากการประเมินในแต่ละสาขา ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับการประเมินด้วยแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคที่คำนึงถึงตัวแปรเศรษฐกิจต่างๆ ทั้งระบบเศรษฐกิจ ซึ่งพบว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยรวมมากนัก จึงนำมาสู่ศูนย์ฯ เสนอแนะนโยบายดังนี้

๑. การสนับสนุนหรือดำเนินนโยบายการเงินให้อัตราแลกเปลี่ยนอ่อนค่าลง ไม่ได้ช่วยกระตุ้นปริมาณการส่งออก ในภาพรวม โดยผลบวกจะจำกัดอยู่เพียงธุรกิจส่งออกในบางสินค้าเท่านั้น นอกจากนี้ การใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อกระตุ้นการส่งออกโดยหวังประสิทธิผลด้านการจ้างงาน ค่าจ้างแรงงาน และการบริโภคอาจได้ผลน้อยกว่าในอดีต เนื่องจาก การส่งออกผลดีของการส่งออกไปยังต่างประเทศยังมีจำกัด ส่วนหนึ่งเนื่องจากอิทธิพลจากปัจจัยเชิงโครงสร้างมีบทบาทมากกว่า

๒. การดำเนินนโยบายเพื่อชะลอการแข็งค่าของอัตราแลกเปลี่ยนเป็นนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในวงกว้างและสร้างผลข้างเคียง ไม่ว่าจะเป็นการแทรกแซงด้วยการซื้อเงินตราต่างประเทศ โดยธนาคารกลาง หรือการใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำ จึงขอมิให้ทั้งผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ อีกทั้งควรคำนึงถึงผลกระทบเชิงนโยบาย อาทิ การสะสมความเปราะบางทางเสถียรภาพการเงินจากการใช้นโยบายดอกเบี้ยต่ำเป็นเวลานาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและประสิทธิผลในการดำเนินนโยบายของธนาคารกลางได้

๓. การบรรเทาผลกระทบจากการแข็งค่าของเงินบาทควรใช้นโยบายที่ตรงจุด (targeted policy) ด้วยนโยบายที่มุ่งเป้าไปที่กลุ่มที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริง เพราะจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนมากกว่าการใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนอ่อนค่า ซึ่งเป็นนโยบายที่ช่วยแก้ปัญหาได้ในระยะสั้นเท่านั้น โดยที่ผ่านมา ธปท. ได้ดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนที่ผันผวน เช่น การส่งเสริมให้ธุรกิจบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการทั้งผู้นำเข้าและผู้ส่งออก รวมถึงการส่งเสริมการใช้สกุลเงินภูมิภาค ในการทำธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศแทนสกุลดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาเงินสกุลหลักเพียงสกุลเดียว และมีส่วนช่วย

สร้างภูมิคุ้มกันให้กับภาคธุรกิจ สำหรับในระยะยาว ผู้ประกอบการควรใช้ประโยชน์จากค่าเงินบาทที่แข็งค่าในการลงทุนนำเข้าวัตถุดิบหรือเครื่องจักรที่ไม่สามารถผลิตในประเทศ ในขณะเดียวกัน ควรพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตหรือเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่มีแนวโน้มเป็นที่ต้องการของตลาด อาทิ การส่งออกข้าวอินทรีย์ที่ปราศจากสารเคมีซึ่งสามารถขายได้ในราคาสูงกว่าข้าวปกติ การแปรรูปข้าวหรือสินค้าเกษตรอื่นๆ เป็นอาหารแปรรูปเฉพาะกลุ่ม เช่น อาหารสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ป่วย เครื่องสำอาง หรือเม็ดพลาสติกที่ย่อยสลายได้ ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดความเปราะบางของเศรษฐกิจต่อความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

การควบคุมเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศผ่านนโยบายการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒) มีบทบาทในการควบคุมเสถียรภาพของตลาดการเงิน นับตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๘๕ ภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ดำเนินธุรกิจของธนาคารกลาง และหน้าที่อื่นๆ ซึ่งจะกำหนดโดยการตราพระราชกฤษฎีกา ในกฎหมายนี้ถึงแม้มิได้ระบุเรื่องนโยบายการเงินอย่างชัดเจน แต่ก็กำหนดให้คณะกรรมการธนาคารมีอำนาจในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่ ธปท. เรียกเก็บจากการเป็นแหล่งเงินกู้แห่งสุดท้าย (Lender of the last resort) ของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ ยังให้อำนาจ ธปท. ในการซื้อขายตราสารหนี้และเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนให้สินเชื่อแบบมีหลักทรัพย์ค้ำประกันแก่สถาบันการเงิน ซึ่งในเรื่องเหล่านี้ ธปท. มิได้กระทำเพื่อค้ำกำไร ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กฎหมายมีบทบัญญัติโดยอ้อมให้ ธปท. เป็นผู้ดำเนินนโยบายการเงินอย่างชัดเจน และในทางปฏิบัติ ธปท. จะดำเนินธุรกิจของธนาคารกลางโดยคำนึงถึงเสถียรภาพทางการเงินและระบบการเงิน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาว

ซึ่งจากประวัติการดูแลเสถียรภาพนโยบายการเงินของไทยโดยธนาคารแห่งประเทศไทยแบ่งได้เป็น ๓ ช่วงคือ

ช่วงที่ ๑ การผูกค่าเงินบาทกับทองคำเงินสกุลอื่นหรือกับตะกร้าเงิน (Pegged Exchange Rate) (ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ - มิถุนายน ๒๕๔๐) นโยบายนี้เริ่มใช้ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา โดยช่วงแรกใช้วิธีผูกค่าเงินไว้กับทองคำ ก่อนที่จะเปลี่ยนไปผูกค่าเงินบาทกับเงินสกุลอื่น และเปลี่ยนไปใช้ระบบผูกค่าเงินบาท กับตะกร้าเงินในช่วงพฤศจิกายน ๒๕๒๗ - มิถุนายน ๒๕๔๐ ภายใต้ระบบตะกร้าเงินนี้ ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Equalization Fund : EEF) จะเป็นผู้ประกาศและปกป้องค่าเงินบาทเทียบกับดอลลาร์สหรัฐในแต่ละวัน ซึ่งในขณะนั้น การมีอัตราแลกเปลี่ยนที่คงที่ช่วยในการสนับสนุนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืนในระยะยาว

ช่วงที่ ๒ การกำหนดเป้าหมายทางการเงิน (Monetary Targeting) (กรกฎาคม ๒๕๔๐ - พฤษภาคม ๒๕๔๓) หลังจากที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยน มาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๐ นั้น ประเทศไทยขอรับความช่วยเหลือด้านการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) และได้มีการกำหนด Policy Anchor แบบใหม่ คือ Monetary Targeting ซึ่งกำหนดเป้าหมายทางการเงิน อิงกับกรอบการจัดทำโปรแกรมกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง และเม็ดเงินจากภาคต่างประเทศ และดูแลการชำระหนี้ และให้ได้ภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจและระดับราคาตามที่กำหนดไว้ (Ultimate Objectives) จากการประเมินภาพเศรษฐกิจดังกล่าว ธปท.สามารถกำหนดเป้าหมายฐานเงินรายไตรมาสและรายวัน เพื่อใช้เป็นหลักในการบริหารสภาพคล่องรายวัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับสภาพคล่องและอัตราดอกเบี้ยในระบบการเงิน มิให้เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างผันผวนจนเกินไป

ช่วงที่ ๓ การกำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อ (Flexible Inflation Targeting) (๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๓ - ปัจจุบัน) ธนาคารแห่งประเทศไทยได้พิจารณาปัจจัยต่างๆในระบบการเงิน ทั้งปัจจุบันและในอนาคตแล้วเห็นว่า การใช้ปริมาณเงินเป็นเป้าหมายจะมีประสิทธิภาพน้อยกว่าการใช้เงินเฟ้อเป็นเป้าหมาย เนื่องจาก ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจเป็นต้นมาไม่มีเสถียรภาพ ดังนั้นเมื่อประเทศไทยออกจากโปรแกรมกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธปท. จำเป็นต้องมีการกำหนด policy anchor ใหม่ ที่เหมาะสมสำหรับประเทศ

และเห็นว่ากรอบ Flexible Inflation Targeting น่าจะเหมาะสมในการสร้างความน่าเชื่อถือของ ธนาคารกลางและนโยบายการเงินอีกครั้ง

Flexible Inflation Targeting นั้น ธปท. อาศัยอำนาจผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ในการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการเงินชุดแรกขึ้น เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๓ โดยเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการ ร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของธนาคารแห่งประเทศไทย ในการกำหนด ทิศทางนโยบายการเงินของประเทศ เพื่อรักษาเสถียรภาพของระดับราคา ตลอดจนพัฒนากรอบ Flexible Inflation Targeting ให้เหมาะสมกับประเทศไทย

ซึ่งจากการประเมินนโยบายการเงินล่าสุดในช่วงไตรมาสที่ ๔ ของปี ๒๕๖๑ คณะกรรมการนโยบายการเงิน (มกราคม ๒๕๖๒) ประเมินว่าเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัว ต่อเนื่องในระดับที่สอดคล้องกับศักยภาพ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานมีแนวโน้ม ใกล้เคียงกับที่ประเมินไว้ เสถียรภาพระบบการเงินโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ต้องติดตามความเสี่ยงที่ อาจสะสมความเปราะบางในระบบการเงินได้ในอนาคต คณะกรรมการฯ ได้ชี้แจงนำหนักปัจจัยต่างๆ อย่างรอบด้านในการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายการเงินที่เหมาะสม โดยกำหนดอัตรา ดอกเบี้ยนโยบายร้อยละ ๑.๗๕ ต่อปี โดยในการประชุมครั้งล่าสุด เมื่อธันวาคม ๒๕๖๑ กรรมการ ส่วนใหญ่เห็นว่า การขยายตัวของเศรษฐกิจมีความต่อเนื่องชัดเจนเพียงพอ ความจำเป็นในการพึ่งพา นโยบายการเงินที่ผ่อนคลายมากในระดับที่ผ่านมาจึงลดน้อยลง และควรปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย นโยบายเพื่อลดความเสี่ยงด้านเสถียรภาพระบบการเงิน รวมทั้งเพื่อสร้างขีดความสามารถในการ ดำเนินนโยบายการเงิน (policy space) สำหรับอนาคต โดยอัตราดอกเบี้ยนโยบายดังกล่าวยังเอื้อต่อ การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมองว่าปัจจัยเสี่ยงและความไม่แน่นอนจาก ต่างประเทศปรับสูงขึ้นและอาจส่งผลกระทบต่อแนวโน้มเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป จึงควรรอประเมิน ความชัดเจนของผลกระทบดังกล่าวต่อความยั่งยืนของแรงส่งจากปัจจัยเศรษฐกิจในประเทศไปอีก ระยะเวลาหนึ่ง ประกอบกับมาตรการดูแลเสถียรภาพระบบการเงิน ที่ดำเนินการไปได้ดูแลความเสี่ยงใน บางจุด

สรุป

ค่าเงินบาทมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเศรษฐกิจไทยมีส่วนการพึ่งพิงภาคการส่งออกมาก ซึ่งค่าเงินบาทที่สอดคล้องกับภาคส่งออกหรือค่าเงินบาทอ่อนค่า ทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้จากการขายสินค้ามากขึ้นและทำให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวได้ดี แต่หากเมื่อใดค่าเงินบาทแข็งค่า จะส่งผลทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้ลดลง ดังนั้นเศรษฐกิจจึงไม่ขยายตัวมากนัก นอกจากนี้ค่าเงินบาทที่มีความผันผวนทำให้รายได้และต้นทุนไม่สอดคล้องกัน ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายทำให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าและมีความเสถียรภาพมากขึ้น ผ่านการใช้ นโยบายการคลังและนโยบายการเงิน เพื่อเป้าหมายให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวได้อย่างยั่งยืน

บทที่ ๓

การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยในปัจจุบัน

ความหมายของการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หรือบางแห่งจะเรียกว่า ปริวรรตเงินตราต่างประเทศ (foreign exchange market) เป็นแหล่งที่ผู้ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้า การเงิน ระหว่างประเทศ อาทิเช่น หน่วยธุรกิจที่ประกอบกิจการนำเข้าและส่งออก ธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนสถาบันการเงินต่างๆ ได้ทำการซื้อขายเงินตราสกุลหนึ่งๆ ทั้งนี้เนื่องจากความเป็นในการแลกเปลี่ยนสกุลเงินจากสกุลหนึ่งไปเป็นเงินตราอีกสกุลหนึ่ง เช่น ผู้ส่งออกเมื่อได้รับชำระค่าสินค้าเป็นเงินตราต่างประเทศแล้ว ก็จะต้องมีการแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลของประเทศตน ส่วนผู้นำเข้าก็ต้องการเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าสินค้านำเข้าตามสกุลเงินที่ได้ทำการตกลงกับผู้ขาย

ตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทยในปัจจุบัน

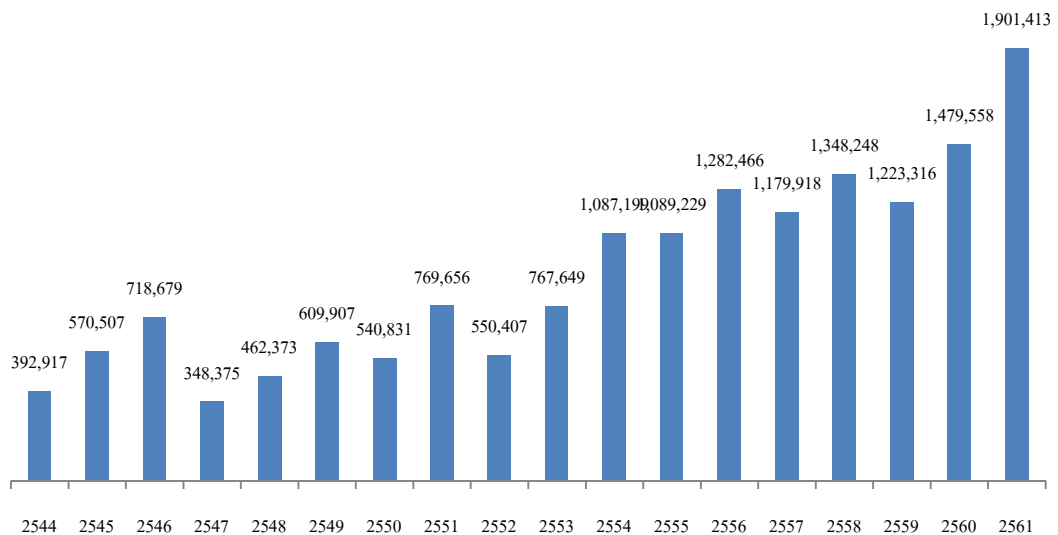
ตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (foreign exchange market: FX market) เป็นตลาดการเงินที่มีความซับซ้อนและมีมูลค่าการทำธุรกรรมสูงที่สุดประเภทหนึ่ง แต่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างตลาดและความเชื่อมโยงระหว่างผู้เล่นในตลาดยังมีจำกัด ส่วนหนึ่งเนื่องจากลักษณะของธุรกรรมซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราที่ส่วนใหญ่เป็นการตกลงกันระหว่างคู่สัญญา (over-the-counter) โดยไม่มีตลาดกลาง (exchange) และไม่มีราคากลางในการซื้อขาย แม้แต่ผู้ค้าเงินตราต่างประเทศ (FX dealer) รายใหญ่ก็ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลการซื้อขายของ FX dealer รายอื่นในตลาด ดังนั้น ข้อมูลธุรกรรมในตลาด FX ในแต่ละช่วงเวลาจึงไม่เป็นที่รับทราบโดยทั่วกัน ต่างจากการซื้อขายตราสารทางการเงินประเภทอื่น เช่น หลักทรัพย์และพันธบัตรรัฐบาล ซึ่งมีตลาดกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยน

แต่จากบทวิจัยของ ณา อนันต์โชติกุล และ บดินทร์ ศิวาลัย (๒๕๖๑) อาจพออธิบายถึงสภาพตลาดได้ โดยจากการเก็บข้อมูลการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศรายธุรกรรม ซึ่ง FX dealer ทุกรายที่จดทะเบียนในประเทศไทยต้องรายงานต่อธนาคารแห่งประเทศไทย มาใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้างตลาด FX ในหลากหลายมิติ ทั้งในตลาดซื้อขายระหว่าง FX dealer ด้วยกันเอง (interbank market) และตลาดสำหรับผู้เล่นรายย่อย (retail market) รวมทั้งได้วิเคราะห์ความเชื่อมโยง (network analysis) ระหว่างผู้เล่นในตลาดและความสำคัญเชิงระบบของผู้เล่น เพื่อชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะเชิงโครงสร้างที่สำคัญของตลาด FX ไทย

ปริมาณการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในประเทศไทย

มูลค่าการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในตลาด FX ของไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมูลค่าธุรกรรมโดยรวมในปี ๒๕๕๔ อยู่ที่ประมาณ ๓๕๒,๕๑๓ ล้านดอลลาร์ (แผนภาพที่ ๓ - ๑) เพิ่มขึ้นเป็น ๑,๕๐๑,๔๑๓ ล้านดอลลาร์ ในปี ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา

แผนภาพที่ ๓ - ๑ ปริมาณการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของไทย

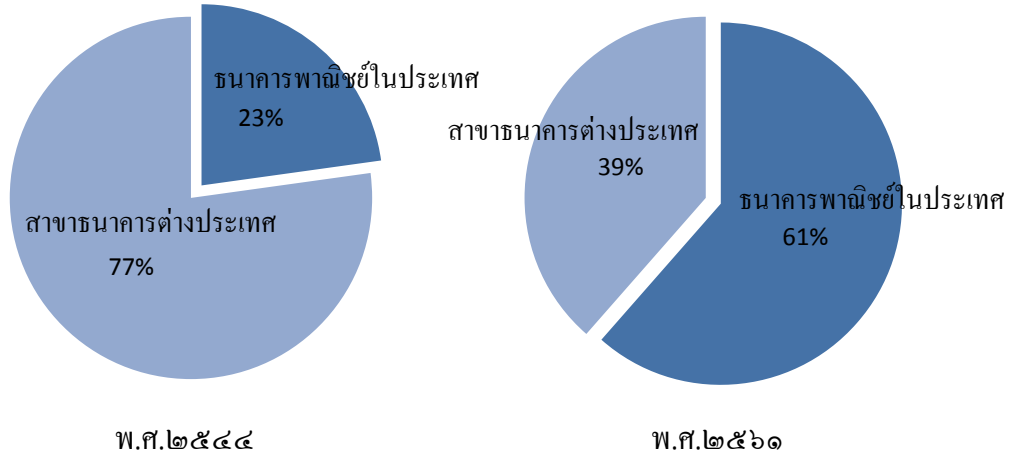

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

โดยปริมาณการซื้อขายในปี ๒๕๖๑ กระทำผ่านธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๑) ต่างจากอดีตในปี ๒๕๕๔ ที่ซื้อขายผ่านสาขาธนาคารต่างประเทศ (ร้อยละ ๗๗) เนื่องจากในสมัยก่อน การซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศส่วน

ใหญ่ยังกระทำผ่านธนาคารต่างประเทศเท่านั้น แต่ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ของไทยก็สามารถทำธุรกรรมซื้อขายได้ ทำให้มีปริมาณมูลค่าธุรกรรมมากขึ้นกว่าเดิม (แผนภาพที่ ๓ - ๒)

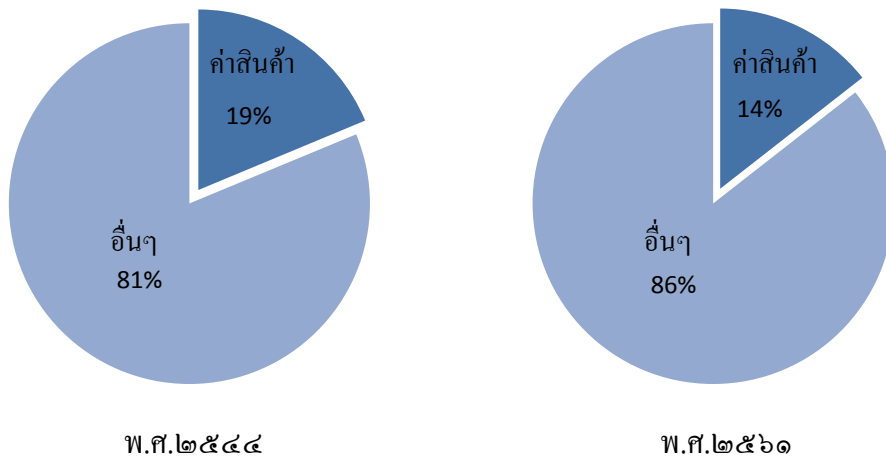
แผนภาพที่ ๓ - ๒ เปรียบเทียบปริมาณการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของไทยผ่านธนาคารพาณิชย์

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

ทั้งนี้หากแยกประเภทการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ จะพบว่า ในปี ๒๕๕๔ ปริมาณการซื้อขายเงินตราต่างประเทศเพื่อสินค้านำเข้าและส่งออก มีสัดส่วนประมาณร้อยละ ๑๕ แต่ปัจจุบันในปี ๒๕๖๑ ปริมาณการขายเงินตราต่างประเทศเพื่อสินค้านำเข้าและส่งออกลดลงเหลือร้อยละ ๑๔ แสดงว่า วัตถุประสงค์ของการซื้อขายเงินตราต่างประเทศในอดีตกับปัจจุบันไม่ต่างไปจากเดิมนัก (แผนภาพที่ ๓ - ๑)

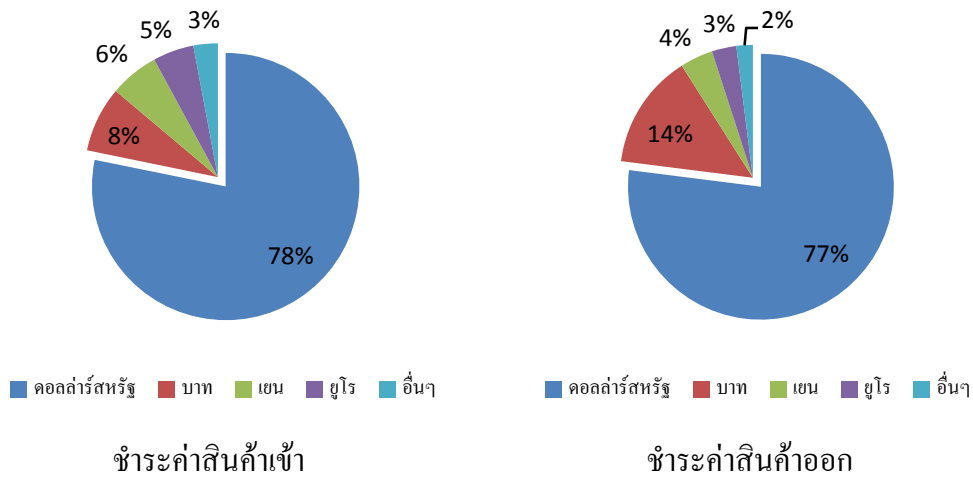
แผนภาพที่ ๓ - ๑ ประเภทการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของไทยผ่านธนาคารพาณิชย์

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

สกุลเงินตราต่างประเทศ

สกุลเงินที่มีการซื้อขายในตลาด FX ไทยมีจำนวนกว่า ๔๐ สกุลเงิน อย่างไรก็ตาม ดอลลาร์สหรัฐ ยังคงเป็นสกุลเงินที่มีปริมาณซื้อขายแลกเปลี่ยนสูงสุดมาโดยตลอด ตามด้วยเงินสกุลเยน และยูโร ในขณะที่เงินหยวนของจีนมีบทบาทเพิ่มขึ้นค่อนข้างรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่ในปัจจุบันยังคงมีสัดส่วนการซื้อขายเพียงร้อยละ ๐.๖ ในตลาด FX ไทย ตามแผนภาพที่ ๓-๔ แผนภาพที่ ๓ - ๔ โครงสร้างการชำระเงินค่าสินค้าเข้าและค่าสินค้าออกจำแนกตามสกุลเงินปี ๒๕๖๐

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๑)

กลุ่มผู้เล่นในตลาด FX

กลุ่มผู้ทำธุรกรรมในตลาด FX สามารถแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ (1) FX dealers คือธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ให้บริการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและเป็นผู้รายงานข้อมูลธุรกรรม FX ชุดนี้ ซึ่งมีจำนวน ๓๕ ราย และ (2) Non-FX dealers คือ กลุ่มลูกค้าอื่นๆ ที่ได้รับอนุญาตให้มีการซื้อ ขาย โอน และรับโอนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งมีจำนวนประมาณ ๕๐,๐๐๐ รายโดยเฉลี่ยในแต่ละปีปริมาณการทำธุรกรรมระหว่าง FX dealers ในประเทศด้วยตนเอง คิดเป็นประมาณร้อยละ ๓๕ ของมูลค่าธุรกรรมรวม ในส่วนที่เหลือเป็นธุรกรรมที่เกิดขึ้นระหว่าง

FX dealers กับลูกค้าที่เป็นธนาคารในต่างประเทศ (ร้อยละ ๓๕) และระหว่าง FX dealers กับลูกค้า non-bank (ร้อยละ ๓๐)

ในกลุ่ม FX dealers คือ กลุ่มธนาคารนั้น มีมูลค่าธุรกรรมโดยรวมค่อนข้างกระจายตัว ไม่มี FX dealer รายใดที่ผู้ครองตลาดรายใหญ่อย่างชัดเจน ซึ่งแตกต่างจากในตลาดการเงินอื่น ๆ เช่น ตลาดสินเชื่อ ที่ธนาคารรายใหญ่มักกินสัดส่วนมูลค่าตลาดในระดับสูง และแตกต่างจากตลาด FX ในหลายประเทศที่มีความกระจุกตัวสูงกว่าไทย ตามแผนภาพที่ ๓ - ๕

แผนภาพที่ ๓ - ๕ สัดส่วนมูลค่าธุรกรรมในตลาด Spot ของ FX dealers แต่ละราย

ที่มา: ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย รวบรวม จำนวน โดยธชา อนันต์โชติกุล และบัณฑิต คี วัลย์ (๒๕๖๑)

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาในมิติของสัดส่วนจำนวนลูกค้าของ FX dealer แต่ละราย พบว่า มีความกระจุกตัวสูงกว่าในมิติของมูลค่าการทำธุรกรรม กล่าวคือ มีธนาคารบางรายที่มีฐานลูกค้ากว้าง โดย ๓ ธนาคารแรกครองสัดส่วนจำนวนลูกค้าไปกว่าร้อยละ ๕๐ ซึ่งอาจสะท้อนกลยุทธ์ของผู้ให้บริการแต่ละราย โดยธนาคารบางรายอาจเน้นไปที่ตลาดสำหรับลูกค้ารายย่อย จึงมีฐานลูกค้าค่อนข้างกว้าง ในขณะที่บางธนาคารเน้นไปที่ลูกค้ารายใหญ่ที่มีมูลค่าธุรกรรมต่อสัญญาสูง ตามแผนภาพที่ ๓ - ๖

แผนภาพที่ ๓ - ๖ สัดส่วนจำนวนลูกค้าในตลาด Spot ของ FX dealers แต่ละราย

ที่มา : ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย รวบรวม จำนวนโดยณชา อนันต์โชติกุล และ บดินทร์ ศิวิสัย (๒๕๖๑)

นอกจากนี้ ยังพบว่า FX dealer แต่ละรายมีความแตกต่างกันในด้านกลุ่มลูกค้าที่ให้บริการ โดยบางรายจะมีมูลค่าการทำธุรกรรมกระจุกตัวในกลุ่มลูกค้าภายในประเทศซึ่งโดยมากคือ ผู้ประกอบการไทยที่มีธุรกิจส่งออกนำเข้า ในขณะที่บางรายจะเน้นกลุ่มลูกค้ารายใหญ่ที่เป็นธนาคารต่างชาติหรือธุรกิจต่างชาติ สะท้อนถึงความเชี่ยวชาญและ โมเดลธุรกิจที่แตกต่างกันของแต่ละธนาคาร (specialization)

ทั้งนี้ FX dealer แต่ละรายสามารถให้บริการได้ในจำนวนและประเภทของบริการที่แตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ ๓ - ๑ ประเภทและบริการที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง

ประเภท	การรับซื้อ/รับโอน	การขาย/โอน
ธนาคารรับอนุญาต	ทำได้โดยไม่จำกัดจำนวน (ดูหมายเหตุ ๑)	ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการขายหรือโอน (ดูหมายเหตุ ๒)
บุคคลรับอนุญาต	รับซื้อธนบัตร เหรียญกษาปณ์ต่างประเทศ หรือเช็คเดินทางที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศ โดยไม่จำกัดจำนวน	ขายธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ต่างประเทศให้แก่ผู้จะเดินทางไปต่างประเทศ ไม่เกิน ๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่าต่อคน ต่อการเดินทาง ๑ ครั้ง

ตารางที่ ๓ - ๑ ประเภทและบริการที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง (ต่อ)

ประเภท	การรับซื้อ/รับโอน	การขาย/โอน
ตัวแทนโอน เงินระหว่าง ประเทศ	รับโอนเงินตราต่างประเทศจากบุคคล ในต่างประเทศ เพื่อจ่ายเงินบาทให้ผู้รับ ในประเทศโดยไม่จำกัดจำนวน	โอนเงินตราต่างประเทศให้แก่บุคคลใน ต่างประเทศ เพื่อชำระเป็นค่าใช้จ่าย เช่น ค่า เลี้ยงดูครอบครัว เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อ การศึกษา หรือค่าบริการย่อยอื่น ๆ ไม่เกิน ๒,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า ต่อคน ต่อวัน
บริษัทรับ อนุญาต	รับซื้อเช็คเดินทาง หรือจ่ายเงินบาท ให้แก่ผู้ถือบัตรเครดิตต่างประเทศโดย ไม่จำกัดจำนวน	ขายเช็คเดินทาง ไม่เกิน ๕,๐๐๐ ดอลลาร์ สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า ต่อคน ต่อการ เดินทาง ๑ ครั้ง
ศูนย์บริหาร เงิน	(๑) รับซื้อภาระผูกพันหรือเอกสารเรียกเก็บเงินสกุลเงินตราต่างประเทศ และเป็น ตัวแทนรับ-จ่ายเงินให้กับกลุ่มบริษัท ทั้งในและต่างประเทศ (๒) หักกลบหนี้ภาระผูกพันสกุลเงินตราต่างประเทศให้กับบริษัทในกลุ่มและคู่ค้า ในต่างประเทศ (๓) ซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศรวมถึงบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน (๔) บริหารสแผนภาพคล่องเงินตราต่างประเทศ (เช่น การกู้หรือให้กู้เงินตรา ต่างประเทศกับกลุ่มบริษัททั้งในและต่างประเทศ)	

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

ธนาคารรับอนุญาต หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ และนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้ง
ขึ้น ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศ โดยมีขอบเขตการ
ประกอบธุรกิจ คือ ซื้อ-ขาย ฝาก-ถอน หรือให้กู้เงินตราต่างประเทศ

บุคคลรับอนุญาต หมายถึง ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้
ประกอบธุรกิจการซื้อและขายธนบัตรต่างประเทศ และรับซื้อเช็คเดินทางจากลูกค้า

ตัวแทนโอนเงินระหว่างประเทศ หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจาก
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ประกอบธุรกิจการโอนเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศ
ตามคำขอของบุคคลในประเทศ และรับโอนเงินตราต่างประเทศจากบุคคลในต่างประเทศ เพื่อจ่าย
เป็นเงินบาทให้แก่ผู้รับในประเทศ

บริษัทรับอนุญาต หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ประกอบธุรกิจการซื้อและขายเช็คเดินทางแก่ผู้จะเดินทางออกไปนอกประเทศ หรือจ่ายเงินบาทให้แก่บุคคลซึ่งถือบัตรเครดิตต่างประเทศ เพื่อตอบแทนการได้สิทธิที่จะเรียกเก็บเงินตราต่างประเทศตามบัตรเครดิตต่างประเทศนั้น

ศูนย์บริหารเงิน หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินตราต่างประเทศให้กับกลุ่มบริษัท ซึ่งหมายถึง บริษัทในเครือในประเทศไทย หรือในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม หรือประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย ที่ประกอบธุรกิจด้านการผลิตและการค้าระหว่างประเทศ หรือบริษัทในประเทศที่มีธุรกิจเกี่ยวเนื่องกันหรือมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจด้านการผลิตและการค้าระหว่างประเทศ ตั้งแต่ 3 บริษัทขึ้นไป โดยมีขอบเขตการประกอบธุรกิจ ดังต่อไปนี้

๑. การรับซื้อภาระผูกพันหรือเอกสารเรียกเก็บเงินสกุลเงินตราต่างประเทศจากกลุ่มบริษัทเป็นเงินบาท และรับจ่ายเงินตราต่างประเทศกับคู่ค้าในต่างประเทศ

๒. การหักกลบลบหนี้ภาระผูกพันสกุลเงินตราต่างประเทศกับคู่ค้าในต่างประเทศ

๓. การซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศหลังจากหักกลบลบหนี้แล้ว และบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

๔. การบริหารสแผนภาพคล่อง อันได้แก่

๔.๑ กู้ยืมเงินตราต่างประเทศจากต่างประเทศ และปล่อยกู้เป็นเงินบาทให้แก่กลุ่มบริษัท

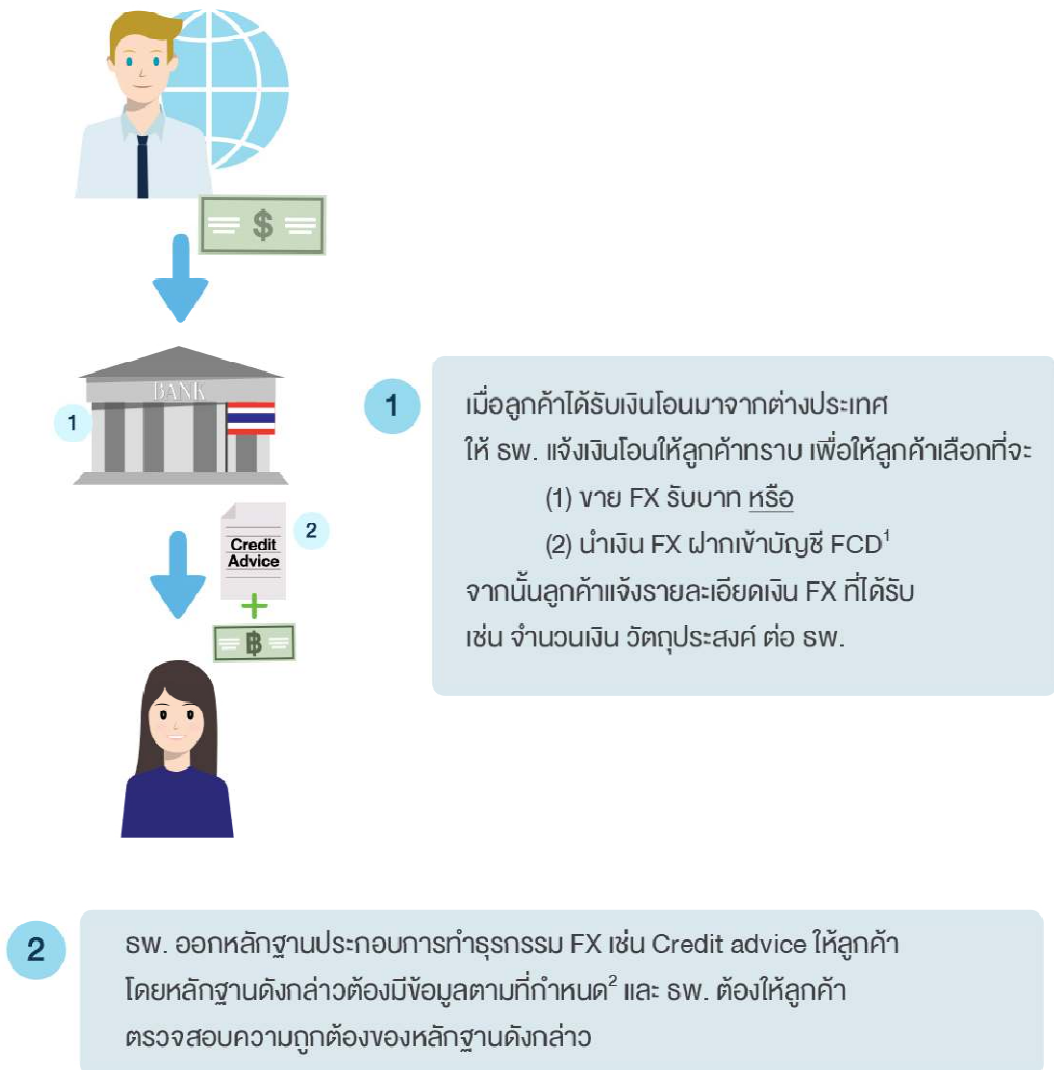
๔.๒ นำสแผนภาพคล่องส่วนเกินของกลุ่มบริษัท ไปให้กู้ยืมเงินตราต่างประเทศในต่างประเทศ

หมายเหตุ

๑.การนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยผ่านธนาคารรับอนุญาต

การนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยผ่านธนาคารรับอนุญาต สามารถทำได้ไม่จำกัดจำนวน และไม่ต้องขออนุญาตหรือความเห็นชอบใดๆ จาก ธปท. แต่เมื่อนำเข้ามาแล้วต้องขายหรือฝากเงินตราต่างประเทศนั้นกับธนาคารรับอนุญาต หรือขายเงินตราต่างประเทศนั้นกับบุคคลรับอนุญาต (Money Changer) ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยภายใน ๓๖๐ วันนับจากวันที่ได้มาหรือนำเข้า นอกจากนี้ การนำธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ที่เป็นเงินตราต่างประเทศซึ่งมีมูลค่ารวมกันเกิน ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า เพื่อออกไปนอกประเทศหรือเข้ามาในประเทศ ต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร ในขณะที่ผ่านด่านศุลกากรด้วย โดยมีขั้นตอนโดยสรุปตามแผนภาพที่ ๓ - ๓

แผนภาพที่ ๓ - ๓ ขั้นตอนการรับเงินโอนจากต่างประเทศผ่านธนาคารรับอนุญาต

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

๒. การนำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศไทยผ่านธนาคารรับอนุญาต

ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และต้องใช้เงินตราต่างประเทศนั้นตรงตามวัตถุประสงค์หรือเงื่อนไขที่ได้รับ ซึ่งแบ่งได้เป็น ๒ กรณี

๒.๑ กรณีที่จำกัดวงเงิน ได้แก่

๒.๑.๑ การซื้ออสังหาริมทรัพย์ในต่างประเทศ หรือซื้อสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ หรือชำระค่าใช้จ่ายในการตกแต่งอสังหาริมทรัพย์ในต่างประเทศ โอนได้ไม่เกินปีละ ๕๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ อเมริกาหรือเทียบเท่า ต่อราย

๒.๑.๒ การซื้อหุ้นใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น หรือสิทธิที่จะซื้อหุ้นบริษัท
ในเครือเดียวกัน ที่ต่างประเทศ (เป็นการให้สวัสดิการแก่พนักงาน) โอนได้ไม่เกินปีละ
๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า ต่อราย

๒.๑.๓ การส่งเงินกรรมสิทธิ์ของคนไทยที่ย้ายถิ่นฐานไปพำนักอยู่ต่างประเทศ
เป็นการถาวร โอนได้ไม่เกินปีละ ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า ต่อผู้รับแต่ละราย

๒.๑.๔ การส่งเงินมรดกให้แก่ผู้รับมรดกที่มีถิ่นพำนักถาวรในต่างประเทศ
โอนได้ไม่เกินปีละ ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า ต่อผู้รับแต่ละราย

๒.๑.๕ การส่งเงินไปให้ครอบครัวหรือญาติพี่น้องที่มีถิ่นพำนักถาวรใน
ต่างประเทศ โอนได้ไม่เกินปีละ ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า ต่อผู้รับแต่ละราย

๒.๑.๖ การส่งเงินเพื่อบริจาคให้แก่สาธารณประโยชน์ โอนได้ไม่เกินปีละ ๑
ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า ต่อราย

๒.๑.๗ การลงทุนหรือให้กู้ยืมแก่กิจการที่ต่างประเทศ

๒.๒ กรณีไม่จำกัดวงเงิน ได้แก่

๒.๒.๑ การชำระค่าสินค้าที่นำเข้าหรือไม่นำเข้าประเทศแต่ให้ผู้ขายส่งไปให้
(ผู้ซื้อ) อีกประเทศหนึ่ง

๒.๒.๒ ค่าใช้จ่ายเดินทางไปต่างประเทศ

๒.๒.๓ การชำระคืนต้นเงินกู้หรือดอกเบี้ยเงินกู้

๒.๒.๔ การส่งคืนเงินลงทุนในหุ้น ใบสำคัญแสดงสิทธิ หรือหน่วยลงทุน

๒.๒.๕ การส่งคืนเงินลงทุนในตราสารทางการเงิน เช่น พันธบัตร หุ้นกู้ ฯลฯ

๒.๒.๖ การส่งคืนเงินทุนของสาขาหรือสำนักงานผู้แทนในประเทศไทย

๒.๒.๗ การส่งคืนเงินประกันหรือเงินกำไรจากการซื้อขายในตลาดสินค้า
เกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย หรือศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

๒.๒.๘ การส่งคืนเงินลงทุนของกองทุนรวมเนื่องจากการลดทุน

๒.๒.๙ การส่งคืนเงินลงทุน กรณีเลิกกิจการ ลดทุน หรือลดมูลค่าหุ้น

๒.๒.๑๐ การส่งคืนเงินค่าขายอสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของ (บุคคล
ต่างประเทศ)

๒.๒.๑๑ การส่งเงินค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์ให้แก่เจ้าของ (บุคคลต่างประเทศ)

๒.๒.๑๒ การส่งคืนเงินที่บุคคลต่างประเทศเคยนำเข้ามาในประเทศไทย

๒.๒.๑๓ การส่งเงินปันผล

๒.๒.๑๔ การส่งเงินกำไรออกไปให้สำนักงานใหญ่

๒.๒.๑๕ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา

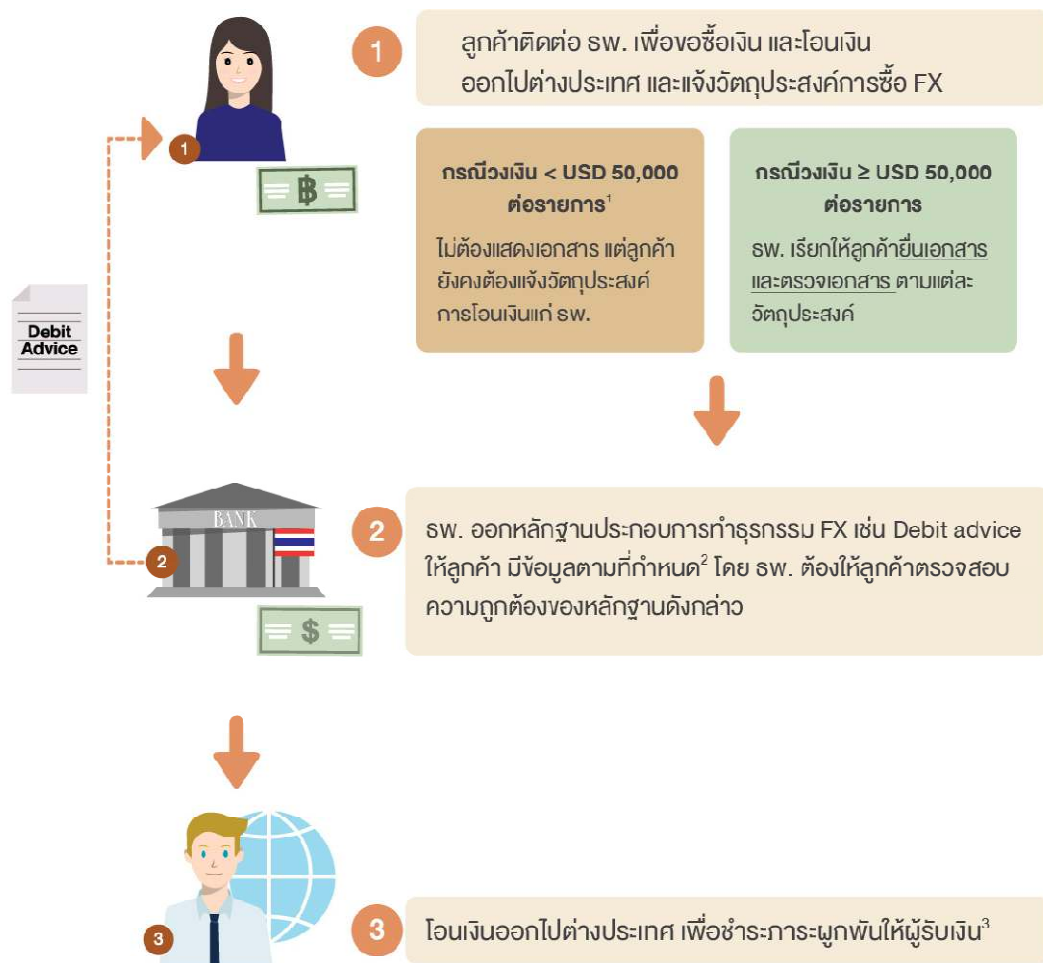
๒.๒.๑๖ การส่งเงินออมของชาวต่างประเทศที่ทำงานในประเทศไทย

๒.๒.๑๗ การส่งเงินที่บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ (Non-resident) เฉพาะนิติบุคคลได้รับจากการเสนอขายหลักทรัพย์หรือใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหลักทรัพย์ของตน ซึ่งจดหรือจะจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๒.๒.๑๘ ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งสำนักงานผู้แทนในต่างประเทศ

๒.๒.๑๙ วัตถุประสงค์อื่น ๆ

นอกจากนี้ หากเราซื้อ ขาย ฝาก ถอน หรือโอนเงินตราต่างประเทศกับธนาคาร รับประทาน จำนวนตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือเทียบเท่า เราจะต้องยื่นแบบการทำธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ พร้อมเอกสารตามที่กฎหมายกำหนดในแต่ละวัตถุประสงค์
แผนภาพที่ ๑ - ๘ ขั้นตอนการ โอนเงินออกนอกประเทศผ่านธนาคารรับประทาน

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

สรุป

ตลาดการซื้อขายเงินสกุลต่างประเทศของไทย แนวโน้มปริมาณการซื้อขายเงินสกุลต่างประเทศมีมูลค่าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าจะแตะระดับ ๒ ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปีพ.ศ. ๒๕๖๒ โดยเงินสกุลหลักยังเป็นเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐเป็นส่วนใหญ่ สัดส่วนมากถึงร้อยละ ๘๐ ส่วนการซื้อขายเงินสกุลต่างประเทศ ส่วนใหญ่ทำการซื้อขายผ่านธนาคารเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การทำธุรกรรมซื้อขายนั้น ยังมีข้อกำหนดและหลักเกณฑ์จำกัดในการซื้อขาย ทำให้ยังมีอุปสรรคอยู่บ้างในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

บทที่ ๔

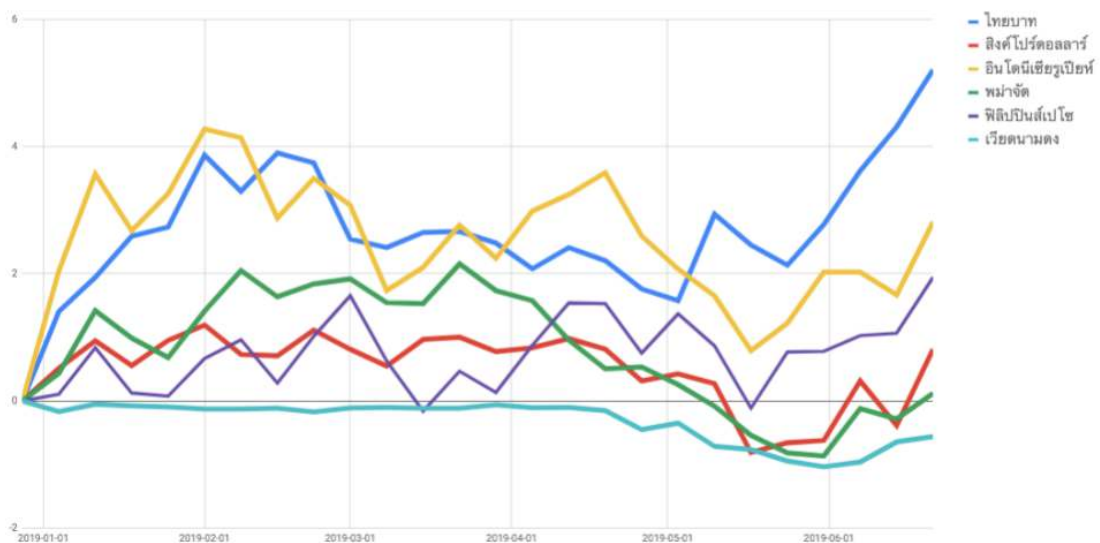
แนวทางในการบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ต่างประเทศ

ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ค่าเงินบาทของไทย เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ที่สะท้อนสถานะเศรษฐกิจของไทยในภาพรวม เช่น การนำเข้าและการส่งออกสินค้า ซึ่งส่งผลต่อเอกชน ผู้ประกอบการรวมไปถึงความเชื่อมั่นต่อการลงทุนของนักลงทุน อันส่งผลต่ออัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทยหรือGDP เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์กับเรื่องของค่าเงินบาททั้งสิ้น

ซึ่งในปีพ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๒ ค่าเงินบาทมีแนวโน้มแข็งค่า โดยอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทอยู่ที่ ๓๐.๗๑๗ บาทต่อ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๒) ซึ่งแข็งค่าขึ้นมากเป็นอันดับหนึ่งของอาเซียน ตามแผนภาพที่ ๔-๑

แผนภาพที่ ๔-๑ ค่าเงินบาทเทียบกับสกุลเงินประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน

ที่มา Brand Inside (๒๕๖๒)

ลักษณะที่เกิดขึ้น คือ เมื่อค่าเงินบาทแข็งค่า จะหมายความว่า เงินบาทมีค่ามากขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ใช้จำนวนเงินบาทเท่าเดิมสามารถแลกเงินดอลลาร์สหรัฐได้ในจำนวนที่มากขึ้น หรือใช้เงินบาทจำนวนน้อยลงในการแลกเงิน 1 ดอลลาร์สหรัฐก็ได้ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ (ฉัฐพงษ์ พันธุ์ไชย, ๒๕๕๘)

๑. ปริมาณเงินลงทุนจากต่างชาติที่เข้ามาในประเทศเพิ่มสูงขึ้น กล่าวคือ ในภาวะปกติหากประเทศใดมีภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศที่เข้มแข็ง มีเสถียรภาพ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะอยู่ในเกณฑ์ดี หรือเมื่อทำการเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ แล้วมีภาวะเศรษฐกิจที่ดีกว่าเหมาะแก่การลงทุนหรือเพื่อแสวงหากำไรจากนักลงทุน ประเทศเหล่านี้จะได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ ภายหลังจากการเกิดปัญหาวิกฤติซับไพร์ม (Subprime Crisis) ของอเมริกาและภาวะวิกฤติทางการเงินของยุโรป ตลาดทุนหรือตลาดหุ้นของไทย ได้มีนักลงทุนต่างชาตินำเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณเงินตราต่างประเทศจากการลงทุนของต่างชาติในประเทศไทยมีมากขึ้น โดยนักลงทุนต่างชาติเหล่านี้จะต้องนำเงินตราต่างประเทศซึ่งเป็นเงินสกุลอื่นมาแลกเป็นเงินบาทก่อน เนื่องจากไม่สามารถนำเงินตราต่างประเทศมาลงทุนในตลาดทุนหรือตลาดหุ้นไทยได้โดยตรง ส่งผลให้ในช่วงระยะเวลานั้นความต้องการเงินบาทจะสูงขึ้น โดยที่ปริมาณเงินบาทในระบบเศรษฐกิจยังมีเท่าเดิม เมื่อเป็นเช่นนี้ค่าเงินบาทจะมีค่าสูงขึ้นหรือแข็งค่าขึ้นตามกลไกของตลาด

๒. เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเงินสกุลหลักอื่นกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐแล้วปรากฏว่าแข็งค่ามากขึ้นตัวอย่างที่เห็นชัดเจน เช่น กรณีค่าเงินหยวนของจีน จากการที่จีนได้มีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศมาเป็นระยะเวลาหลายปีส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นบวกมาอย่างต่อเนื่อง (Double Digit Growth) และจีนยังเป็นประเทศที่มีปริมาณเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมากที่สุดในโลกมีภาวะเกินดุลการค้ากับสหรัฐฯ มานานหลายปี และกำลังพยายามผลักดันให้เงินหยวนเป็นเงินสกุลหลักของโลกสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหนุนให้ค่าเงินหยวนแข็งค่าขึ้น แต่ทางการของจีนได้ทำการแทรกแซงค่าเงินหยวนให้อ่อนค่ากว่าความเป็นจริง (Currency Manipulator) เพื่อความได้เปรียบทางการค้าและการลงทุน ทำให้ถูกเพ่งเล็งจากสหรัฐฯ และนานาชาติ ต่อมาจีนก็ได้ผ่อนคลายให้ค่าเงินหยวนแข็งค่าขึ้นบ้าง เพื่อเป็นการลดแรงกดดันส่งผลให้ในช่วงระยะเวลานั้น สกุลเงินของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นตามไปด้วยเมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ

๓. กรณีที่การส่งออกหรือการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีมากยิ่งขึ้น จะส่งผลให้ชาวต่างชาติรู้จักสินค้าของไทย หรือเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองไทย เกิดการใช้จ่ายหรือจับจ่ายใช้สอยสินค้ามากขึ้น ด้วยเหตุที่นักท่องเที่ยวต่างชาติจะต้องแลกเงินตราต่างประเทศเป็นเงินบาทก่อน เพื่อจะซื้อสินค้าไทยหรือมาท่องเที่ยวในเมืองไทยได้ ทำให้ความต้องการเงินบาทมีมากขึ้นตามลำดับ และจะส่งผลต่อระดับรายได้ของประเทศที่มากขึ้น สามารถนำมาใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศได้ในอนาคตกรณีเช่นนี้ส่งผลให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น

๔. ปริมาณเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ หากมีปริมาณที่มากพอหรือเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ จะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นของนักลงทุนหรือในสายตาของต่างชาติ ค่าเงินบาทจะมีเสถียรภาพมากขึ้นได้ และกรณีหากค่าเงินบาทอ่อนค่าลงเร็วจนเกินไป จนอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องเสถียรภาพของค่าเงินธนาคารแห่งประเทศไทยอาจทำการแทรกแซงเพื่อให้ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นได้ เช่น การขายเงินตราต่างประเทศออกสู่ระบบเศรษฐกิจ หรือการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงพื้นฐานทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศในขณะนั้นด้วย เป็นต้น

๕. ปัจจัยความผันผวนของค่าเงินบาท ซึ่งความผันผวนของค่าเงินก็ส่งผลต่อค่าเงินบาทด้วย โดยหากภาวะการเงินของประเทศมีแนวโน้มที่จะแข็งค่ามากและเร็วจนเกินไปจนอาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยผู้มีบทบาทในการดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทอาจใช้นโยบายการเงิน โดยการลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ซึ่งการกระทำดังกล่าว จะส่งผลให้ปริมาณเงินตราต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศลดลง และมีการถ่ายเทปริมาณเงินบาทเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแทนปริมาณเงินบาทในระบบจะเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงได้ อีกทั้งการลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายจะทำให้ส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยของประเทศไทยกับต่างชาติลดลงด้วย ซึ่งช่วยให้อัตราการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนของต่างชาติที่จะเข้ามาลงทุนเพื่อแสวงหากำไรจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยชะลอลงได้ นับเป็นวิธีการสกัดกั้นเม็ดเงินหรือปริมาณเงินลงทุนระยะสั้นจากต่างชาติได้ทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม การที่ค่าเงินบาทแข็งค่าก็เป็นประโยชน์สำหรับผู้นำเข้า โดยสำหรับการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศนั้น เช่น วัตถุดิบ เครื่องจักร น้ำมัน เป็นต้น ผู้ประกอบการย่อมได้รับประโยชน์จากการแข็งค่าขึ้นของค่าเงินบาทในเรื่องของต้นทุนที่ลดลง เนื่องจากการซื้อขายสินค้าต้องแลกเงินบาทเป็นเงินตราต่างประเทศก่อน เมื่อค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น จำนวนเงินบาทที่ใช้แลกเปลี่ยนเป็นสกุลเงินตราต่างประเทศก็จะใช้น้อยลง อีกทั้ง ยังเป็นโอกาสในการใช้ประโยชน์จากค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นมาชำระหนี้สกุลเงินต่างประเทศได้

แต่การที่ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างรวดเร็ว ก็จะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการส่งออก จากกำไรที่ลดลง หรือกระทบต่อรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศได้เช่นกัน ซึ่งหากเกิด เหตุการณ์เช่นนี้เป็นเวลานานอาจก่อให้เกิดปัญหาการขาดทุนของกิจการ ปัญหาการว่างงาน และจะ ส่งผลต่อการอัตราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (GDP) เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจไทยนั้นยัง ต้องพึ่งพารายได้จากการส่งออกและรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักนั่นเอง

ดังนั้นอัตราแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการส่งออกหรือนำเข้าต้องเผชิญ โดยการ เปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนจะมีผลให้กระแสรายได้หรือรายจ่ายในรูปเงินบาทของธุรกิจมี ความไม่แน่นอน ซึ่งอาจทำให้เกิดกำไรเพิ่มขึ้น หรือขาดทุนก็ได้ อย่างไรก็ตาม ความผันผวนของ อัตราแลกเปลี่ยนนั้น เป็นสิ่งที่ยากต่อการคาดเดา เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน ทั้งปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจในประเทศ นโยบายการเงินและการ คลัง ภาวะเศรษฐกิจโลก การคาดการณ์และการเก็งกำไร เสถียรภาพการเมืองในประเทศและ ต่างประเทศ จิตวิทยาตลาด และข่าวลือต่างๆ

แม้ว่าธุรกิจจะไม่สามารถควบคุมความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนได้ แต่ก็สามารถ บริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน โดยใช้เครื่องมือต่างๆ ที่เหมาะสมในการป้องกันความเสี่ยง ล่วงหน้า เช่น การทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า เพื่อให้สามารถบริหารจัดการรายได้ และต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

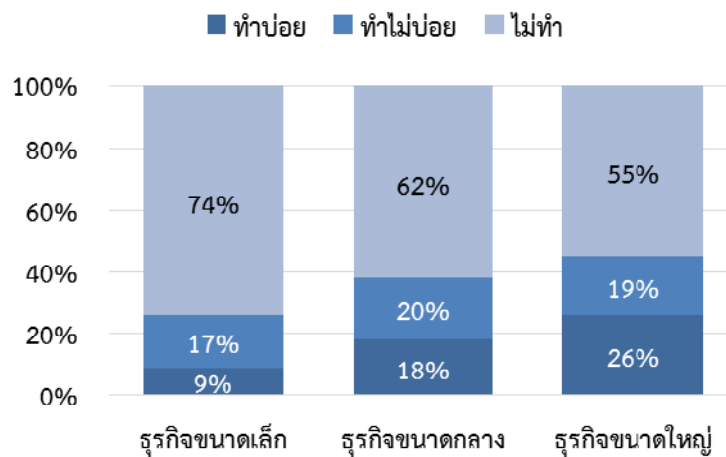
การบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ตลาดการเงินโลกมีความผันผวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปัจจัย ทั้งภายใน เช่น ภาวะเศรษฐกิจของไทย ปริมาณการนำเข้าและส่งออกของภาคเอกชน รวมถึงเหตุการณ์ จากภายนอกประเทศ โดยเฉพาะสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนมีผลทำให้ค่าเงินต่างๆ ผันผวนต่อเนื่องและอาจรุนแรงขึ้นในอนาคต ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงหนีไม่พ้นบรรดาผู้ส่งออก และนำเข้าที่พึ่งพิงกับการทำธุรกิจกับต่างประเทศและต้องมีการแลกเปลี่ยนเงินตรา มูลค่ามหาศาล ในแต่ละปี ส่วนรายย่อยอย่างภาคประชาชนย่อมได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และจำยอม ต้องรับความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนต่อไป

จากผลสำรวจของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย(๒๕๖๐)พบว่า ผู้ส่งออกไทยกว่า ร้อยละ ๖๐ ไม่สนใจการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนผ่านการใช้เครื่องมือทางการเงินเลย และแน่นอนว่าผู้ประกอบการเหล่านี้มีความเสี่ยงที่จะสูญเสียรายได้จากความผันผวนของค่าเงิน

สมมติว่า มีการส่งออกสินค้ามูลค่า ๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่อัตราแลกเปลี่ยนปัจจุบัน ๓๕ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หากเงินบาทแข็งค่าไปที่ ๓๔ บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ จะทำให้รายได้ลดลง ๑ ล้านบาท แต่ถ้าทำสัญญาขายเงินล่วงหน้าตามอัตราแลกเปลี่ยนในตลาด จะทำให้ผู้ส่งออกสามารถรับรู้รายได้ที่แน่นอนโดยไม่ต้องห่วงเรื่องทิศทางการเคลื่อนไหวของเงินบาทว่าจะแข็งค่าหรืออ่อนค่า

แผนภาพที่ ๔-๒ สัดส่วนผู้ส่งออกที่ทำสัญญาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า

ที่มา : สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยรวบรวมโดยซีซีซี เชื้อประไพพิศศิลป์ และณัฐพงศ์ รุจิรวนิช (๒๕๖๐)

อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการไทยมีความกังวลเพิ่มขึ้นและมองว่าผลจากการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินบาทจะมีส่วนทำให้ผลประกอบการแย่ลง และผู้ประกอบการเรียกร้องให้ภาครัฐเข้ามาช่วยดูแล ซึ่งจริงๆ แล้วในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐก็ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้ประกอบการไทยสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ท่ามกลางความผันผวนที่เพิ่มขึ้น แต่การที่จะอยู่รอดปลอดภัยอย่างยั่งยืนในระยะยาวจำเป็นต้องเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะผู้ประกอบการเองเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัจจัยเสี่ยงต่างๆ

ซึ่งผู้ประกอบการบางส่วน คิดว่า ที่ไม่อยากป้องกันความเสี่ยงเพราะคิดว่า ภาครัฐจะคอยดูแลไม่ให้ค่าเงินเคลื่อนไหวมาก จึงไม่ควรขาดทุนกำไรไปบางส่วนเพื่อไปเสียค่าใช้จ่ายในการป้องกันความเสี่ยง แต่ข้อเท็จจริงคือ ค่าเงินเกือบทั้ง โลกมีความผันผวนมากขึ้น แม้ค่าเงินบาทโดยรวมผันผวนน้อยกว่าเงินภูมิภาคสกุลอื่นๆ แต่ก็เคลื่อนไหวผันผวนขึ้นกว่าช่วงที่ผ่านมา ตามสภาพของตลาดโลกที่ไม่อาจทัดทานได้

จริงอยู่ว่าผู้ประกอบการรายเล็กจำนวนหนึ่งยังขาดความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง หรืออาจเข้าไม่ถึงบริการทางการเงินของธนาคาร แต่จากข้อมูลพฤติกรรมกรรมการป้องกัน

ความเสี่ยง พบว่า ผู้ประกอบการจำนวนไม่น้อยอาจพยายามเก็งกิศทางค่าเงิน และเลือกที่จะไม่ป้องกันความเสี่ยงทั้งที่มีโอกาสทำได้

ข้อจำกัดในการเข้าถึงเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงจากที่พบว่าผู้ประกอบการรายเล็กมีการทำเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงในระดับค่อนข้างต่ำ โดยนอกเหนือจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนแล้วนั้น อุปสรรคที่สำคัญคือการทำสัญญาซื้อขายขนาดเล็กไม่สามารถเข้าถึง เนื่องจากจำเป็นต้องมีวงเงินสินเชื่อที่สอดคล้องกับธนาคารพาณิชย์ สำหรับขั้นตอนในการพิจารณาวงเงินสินเชื่อจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงของธุรกิจ คงเป็นเรื่องยากที่ผู้ส่งออกรายเล็กส่วนใหญ่จะไม่ถูกประเมินความเสี่ยงอยู่ในระดับที่สูง ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการที่ธนาคารเก็บค่าธรรมเนียม (Forward Premium) ที่แพงขึ้นตามระดับความเสี่ยง และแพงกว่าเมื่อเทียบกับธุรกรรมขนาดใหญ่ของผู้ส่งออกรายใหญ่

ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นสำหรับภาครัฐ คือ การส่งเสริมความรู้และทักษะแก่ผู้ประกอบการไทยโดยเฉพาะรายเล็ก ให้สามารถป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนได้อย่างถูกวิธีและมีวินัยจะเป็นตัวช่วยปกป้องกำไรที่ผู้ประกอบการควรจะได้รับภายใต้ความผันผวนของค่าเงิน และช่วยในการวางแผนธุรกิจในอนาคตได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการรายเล็กสามารถเข้าถึงวงเงินสินเชื่อเพื่อใช้ในการทำ FX และเครื่องมือที่มีความยืดหยุ่น เช่น options contract ก็น่าจะเป็นตัวช่วยให้ข้อจำกัดและอุปสรรคของผู้ประกอบการลดลงได้เป็นอย่างดี

ทำไมผู้ประกอบการควรบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

อัตราแลกเปลี่ยนนั้นมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ ทำให้มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา แม้แต่นักการเงินมืออาชีพก็อาจขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนได้ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงไม่ควรคาดเดาทิศทางอัตราแลกเปลี่ยน วิธีการที่ดีที่สุดในการรับมือ คือ การบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน เนื่องจาก

1. การขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนอาจส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจ โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ประกอบการ SMEs มีเงินทุนหมุนเวียนน้อย
2. ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเป็นความเสี่ยงที่สามารถจัดการได้
3. การบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ไม่ได้แปลว่าจะทำให้ได้กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน แต่หมายถึงทำให้ทราบว่าสามารถแลกเงินที่อัตราใด ซึ่งช่วยให้สามารถคาดการณ์

รายได้และรายจ่ายได้ล่วงหน้า เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนธุรกิจและสนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืน

แผนภาพที่ ๔-๑ ประโยชน์จากการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

ในขณะเดียวกันหากผู้ประกอบการไม่บริหารความเสี่ยง ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนของบัญชีรายรับรายจ่าย จนอาจทำให้ขาดทุนในการซื้อขายสินค้าได้ สิ่งที่ต้องดำเนินการมาอาจสูญเปล่า ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการควรใช้เครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง

เครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงค่าเงิน

การบริหารความเสี่ยงค่าเงิน สามารถทำได้หลายวิธี โดยผู้ประกอบการสามารถเลือกวิธีที่เหมาะสมกับสภาพของธุรกิจ เพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของค่าเงิน ได้ดังนี้

๑. การซื้อหรือขายเงินสกุลต่างประเทศล่วงหน้า (Forward Contract) คือสัญญาซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า โดยมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่เอาไว้ล่วงหน้า ตั้งแต่วันที่ทำสัญญา ดังนั้นเมื่อครบกำหนดสัญญาไม่ว่าอัตราแลกเปลี่ยนจะเป็นอย่างไร จะได้เรทอัตราแลกเปลี่ยนตามวันที่ทำสัญญา ทำให้สามารถบริหารจัดการธุรกิจได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะทราบต้นทุนเงินบาทที่ต้องจ่ายหรือได้รับแล้วนั่นเอง ทั้งนี้ผู้ประกอบการมีต้นทุนเพียงวงเงินสินเชื่อกับธนาคาร ส่วนต้นทุนการทำธุรกรรม Forward ธนาคารได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่รวมต้นทุนไว้ให้แล้ว ดังนั้นผู้ประกอบการจึงมีต้นทุนไม่มากนัก และเหมาะกับผู้ประกอบการมือใหม่รวมถึงผู้ประกอบการ SMEs ที่อาจไม่มีความรู้ทางการเงินมากนัก อย่างไรก็ตามวิธีนี้จำเป็นต้องมีวงเงินในการทำธุรกรรม Forward กับธนาคาร ซึ่งผ่านการประเมินความเสี่ยงจากการพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารรวมถึงอาจจะต้องมีหลักประกันในการใช้วงเงิน ถึงจะใช้เครื่องมือนี้ได้

๒. การซื้อสิทธิ์ที่จะซื้อหรือขายเงินสกุลต่างประเทศล่วงหน้า (Option Contract) คือสัญญาที่ธนาคารให้สิทธิ์ธุรกิจในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า โดยมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่เอาไว้ล่วงหน้าเลยตั้งแต่วันที่ทำสัญญาเหมือนกับ Forward Contract แต่ต่างกันที่เมื่อถึงกำหนดสัญญาธุรกิจสามารถเลือกได้ว่าจะใช้สิทธิ์อัตราแลกเปลี่ยนตามสัญญาหรือไม่ เหมือนเป็นการซื้อความสบายใจเพราะไม่สามารถคาดการณ์อัตราแลกเปลี่ยนได้ ถ้าในระหว่างสัญญา อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดมีเรตดีกว่าที่ผู้ประกอบการทำสัญญาไว้ ก็สามารถเลือกที่จะไม่ใช้สิทธิ์อัตราแลกเปลี่ยนตามสัญญาได้ ผู้ประกอบการจะเสียเพียงค่าธรรมเนียมไม่มากนัก ที่เรียกกันว่า Option premium แต่ไม่ต้องเสียโอกาสในการทำกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งเครื่องมือนี้จำเป็นที่ผู้ประกอบการควรมีความรู้เรื่องค่าเงิน สามารถติดตามตลาดได้ เพื่อพิจารณาโอกาสในการเลือกใช้สิทธิ์ Option เพื่อเปิดโอกาสได้รับเรทที่ดีกว่า

ตารางที่ ๔ – ๑ เปรียบเทียบธุรกรรม Forward และ Option

	Forward	Option
ลักษณะสัญญา	เป็นสัญญาการซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า ที่เป็นภาระผูกพัน โดยลูกค้าจะต้องซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศตามเงื่อนไขที่ระบุในสัญญา ได้แก่ 1) อัตราแลกเปลี่ยน 2) จำนวนเงิน และ 3) วันที่ส่งมอบเงิน	เป็นสิทธิในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า โดยลูกค้าผู้ซื้อสิทธิสามารถเลือกที่จะใช้สิทธิในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศในอนาคตตามที่ตกลงไว้ในสิทธิหรือไม่ก็ได้
ค่าใช้จ่าย	ไม่มีค่าธรรมเนียมเริ่มต้น (Upfront fee) ณ วันที่ตกลงทำธุรกรรมกับธนาคาร แต่มี Forward point ที่อาจเป็น premium หรือ discount	มีค่าประกันความเสี่ยง (Option premium) ณ วันที่ตกลงทำธุรกรรมที่ต้องคำนึงถึง ซึ่งสะท้อนมูลค่าของสิทธิดังกล่าว
เหมาะสมสำหรับ	ธุรกิจที่ต้องการเติบโตอย่างยั่งยืน และไม่ชำนาญในการคาดการณ์ทิศทางทางการเคลื่อนไหวของค่าเงิน	ธุรกิจที่ต้องการความยืดหยุ่นในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน และมีความชำนาญในการคาดการณ์ทิศทางทางการเคลื่อนไหวของค่าเงิน
ระดับความเสี่ยง	ไม่ต้องการมีความเสี่ยงใดๆ จากกระแสเงินสดรับหรือจ่ายในอนาคต	รับความไม่แน่นอนของกระแสเงินสดได้มากกว่าการทำสัญญา Forward
ข้อดี	<ul style="list-style-type: none"> - ง่ายต่อการใช้งาน - เป็นที่แพร่หลายมากกว่า - ไม่มีค่าธรรมเนียมเริ่มต้น (Upfront fee) - ทราบต้นทุนหรือรายได้ในรูปแบบเงินบาทในอนาคตที่แน่นอนตั้งแต่วันที่ทำสัญญา Forward - สามารถทำสัญญาได้ตามมูลค่าและเวลาส่งมอบที่ต้องการ โดยไม่มีขั้นต่ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความยืดหยุ่นมากกว่า เนื่องจากสามารถเลือกที่จะใช้สิทธิหรือไม่ใช้ สิทธิก็ได้ - เปิดโอกาสให้สามารถซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศที่ระดับอัตราแลกเปลี่ยนที่ดีกว่าอัตราที่ตกลงในสัญญา Forwards
ข้อจำกัด	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นสัญญาที่เป็นภาระผูกพัน - อาจเสียโอกาสได้รายได้เพิ่มขึ้น หรือรายจ่ายลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีค่า Option premium ที่ต้องชำระ ในวันที่ตกลงทำสัญญา Options - มูลค่าขั้นต่ำในการซื้อหรือขายสิทธิ สูงกว่าสัญญา Forward

๓. การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าผ่านตลาดซื้อขายล่วงหน้า(Futures)คล้ายสัญญา forward ที่เป็นการกำหนดค่าเงินสำหรับธุรกรรมล่วงหน้า (ลือกรเท) แต่มีความแตกต่างตรงที่สัญญา Futures เป็นสัญญามาตรฐาน (standardized) เช่น มีวันครบกำหนดและวงเงินสัญญาที่แน่นอน โดย จะทำการซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้าซึ่งเป็นตลาดกลาง ซึ่งในประเทศไทยคือ Thailand FuturesExchange (TFEX) ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการสามารถซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า ผ่าน TFEX ได้เฉพาะเงินดอลลาร์ สหรัฐ. (USD Futures) เท่านั้น โดยต้องทำการซื้อขายผ่านตัวกลาง (Broker) ที่ได้รับอนุญาต เช่น บริษัทหลักทรัพย์ และต้องวางหลักประกันขั้นต้น (Initial Margin) ตามเกณฑ์ที่ TFEX กำหนด นอกจากนี้ จะมีการคำนวณกำไร/ขาดทุนเป็นประจำทุกวันทำการ หรือ ที่เรียกว่า Mark to Market ซึ่งอาจทำให้ต้องวางหลักประกันเพิ่มเติม หากขาดทุนจนทำให้ หลักประกันในบัญชีต่ำกว่าระดับหลักประกันขั้นต่ำ (Maintenance Margin)

ตารางที่ ๔-๒ เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของสัญญา Futures

ข้อดี	ข้อจำกัด
<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่ต้องมีวงเงิน โดยสามารถเปิดบัญชีผ่าน Broker ได้เอง 2. มูลค่าขั้นต่ำในการทำสัญญาน้อย 3. ใช้เงินจำนวนน้อย จ่ายแค่ Initial Margin 4. ในบางรายอาจไม่ต้องส่งมอบดอลลาร์ สหรัฐ. จริง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะของสัญญาเป็นมาตรฐาน ไม่สามารถปรับได้ตามต้องการ ดังนั้น วันหมดอายุของสัญญาและจำนวนเงิน อาจไม่ตรงกับวันและจำนวนที่ต้องการใช้เงิน/ส่งมอบดอลลาร์ สหรัฐ. 2. ต้องติดตามมูลค่าสัญญาทุกวัน เพราะมีการคำนวณกำไร/ขาดทุนเป็นประจำทุกวันทำการ อาจถูกเรียกให้วางหลักประกันเพิ่มเติมเพื่อรักษาระดับหลักประกันขั้นต่ำ (Maintenance Margin) 3. มีค่าธรรมเนียมในการทำธุรกรรม เช่น ค่าธรรมเนียมการซื้อขาย

๔. การฝากเงินตราต่างประเทศไว้ในประเทศไทย (Foreign Currency Deposit : FCD) คือการเปิดบัญชีเพื่อฝากเงินเป็นสกุลเงินต่างประเทศ แทนที่จะนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาแล้วรีบแลกกลับมาเป็นเงินบาททันที ซึ่งอาจทำให้ขาดทุนอัตราแลกเปลี่ยนได้ โดยธุรกิจสามารถฝากเงินต่างประเทศไว้ก่อน เมื่อทิศทางค่าเงินเป็นไปในทางที่ได้เปรียบก็ค่อยถอนออกมาเป็นเงินบาท

สำหรับธุรกิจนำเข้าอาจจะซื้อเงินสกุลต่างประเทศเก็บเอาไว้ในยามที่ค่าเงินบาทแข็ง เพื่อให้ต้นทุนในการสั่งซื้อสินค้าต่ำลงได้เช่นกันนอกจากนี้ยังได้รับดอกเบี้ยเงินฝากจากบัญชีสกุลเงินต่างประเทศด้วย แต่ในขณะที่เดียวกันมีต้นทุนค่าธรรมเนียมในการถอน ฝากเงิน และโอนเงินจากบัญชี FCD แต่มีต้นทุนค่าธรรมเนียมในกรณียอดคงเหลือต่ำกว่าที่กำหนดหรือกรณีบัญชีไม่เคลื่อนไหว

๕. การหักกลบรายได้รายจ่ายสกุลเงินตราต่างประเทศ (Netting & Matching) คือการบริหารรายได้ และรายจ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้อยู่ในสกุลเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถลดผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนจะส่งผลกระทบต่อทั้งรายได้และรายจ่ายในทิศทางเดียวกัน จึงสามารถชดเชยกันได้ เช่น หากเงินบาทอ่อนค่า จะทำให้ต้นทุนในรูปเงินบาทเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันรายได้ในรูปเงินบาทก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ยิ่งไปกว่านั้น หากผู้ประกอบการสามารถบริหารให้รายได้และรายจ่ายเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันก็จะช่วยลดความเสี่ยงได้มากขึ้น เนื่องจากจะทำให้รายได้และรายจ่ายที่มีมูลค่าเท่ากันหักล้างกันได้ลงตัว นั่นคือ ช่วยให้ไม่ได้รับผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ดังนั้น Natural hedge จึงเหมาะกับผู้ประกอบการที่มีทั้งรายรับและจ่ายเป็นเงินตราต่างประเทศเป็นประจำ ตัวอย่างเช่น ผู้ที่ประกอบธุรกิจทั้งนำเข้าและส่งออก ซึ่งหากสามารถบริหารกระแสเงินสดทั้งขารับและขาจ่ายให้พอดีกัน ก็จะเป็นการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนได้ ข้อดี คือ เป็นการบริหารความเสี่ยงที่ไม่มีค่าใช้จ่ายหรือมีค่าใช้จ่ายน้อยเมื่อเทียบกับการใช้เครื่องมือทางการเงินในการบริหารความเสี่ยง

๖. การใช้เงินตราต่างประเทศหลายสกุล (Currency Diversification) หรือเลือกใช้เงินสกุลท้องถิ่น (Local Currency) ในการค้าขายการเลือกรับ/จ่ายเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นๆ แทนการใช้เงินสกุลเดียวเช่น ใช้เงินยูโร (EUR) เยน (JPY) ในการค้าขายกับประเทศในยุโรป หรือญี่ปุ่น เนื่องจากเงินบางสกุลอาจผันผวนมาก ในขณะที่เงินบางสกุลอาจผันผวนน้อยกว่า

โดยทั่วไปแล้วเราจะไม่เลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งอย่างเดียว เพราะกลยุทธ์เหล่านี้เป็นการคาดการณ์เพื่อป้องกันและบรรเทาความเสียหายจากความผันผวนของค่าเงิน แต่ไม่อาจรับประกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งหมด ดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรกระจายความเสี่ยงด้วยการเฉลี่ยไปตามความเหมาะสม เช่น ทำธุรกิจนำเข้า และคาดการณ์ได้ว่าในอีก ๓ เดือนข้างหน้าแนวโน้มเงินบาทจะแข็งค่าขึ้นอย่างแน่นอน นั่นแปลว่าเป็นผลดีกับธุรกิจ เพราะเมื่อแปลงเป็นเงินบาทแล้วคุณจะได้เงินให้ลูกค้าน้อยลง แต่ถ้าหากทำธุรกิจส่งออก การที่เงินบาทแข็งขึ้นนั้นไม่ส่งผลดีต่อธุรกิจแน่ๆ เพราะแปลงเป็นเงินบาทแล้วคุณจะได้รับเงินค่าสินค้าน้อยลง ในกรณีนี้ผู้ประกอบการควรเลือกกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อมาป้องกันความเสี่ยง เป็นต้นดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒) ได้ทำสรุปวิธีการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔-๔ สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยน

สรุปแนวทางการบริหารความเสี่ยงค่าเงิน

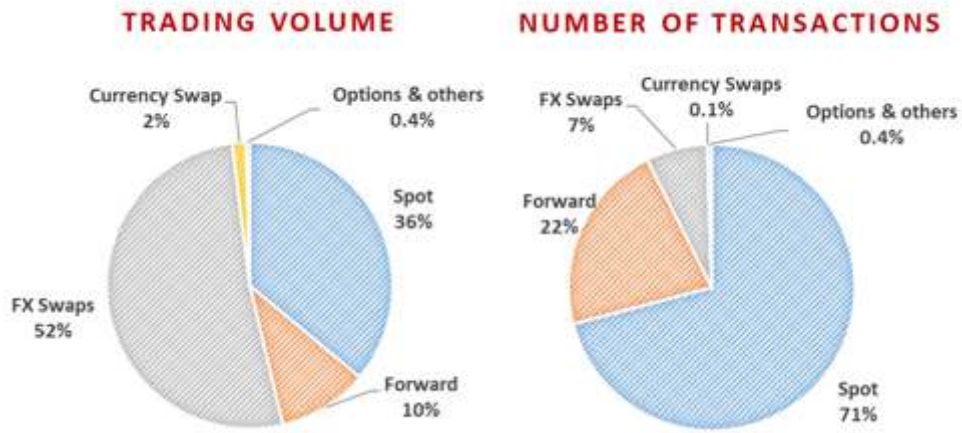

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

ปริมาณการทำธุรกรรมการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทยได้แบ่งประเภทธุรกรรมการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน หรือเรียกโดยย่อว่า FX ออกเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่ (๑) spot (๒) forward (๓) FX swap (๔) currency swap และ (๕) FX options และอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่แล้วผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการซื้อขายสูงที่สุดคือ FX swap ตามด้วย spot และ forward ตามภาพที่ ๔-๕ ด้านซ้ายมือแต่หากพิจารณาจำนวนสัญญา FX ที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่กลับเป็นธุรกรรม spot ที่มีสัดส่วนจำนวนสัญญามากที่สุด ตามด้วย forward และ FX swap ตามภาพที่ ๔-๕ ด้านขวามือ ในขณะที่เครื่องมือที่มีความซับซ้อนสูง เช่น FX options และอื่น ๆ มีมูลค่าธุรกรรมโดยรวมและจำนวนสัญญาคิดเป็นเพียงสัดส่วนเพียงไม่ถึงร้อยละ ๑ ของทั้งตลาด

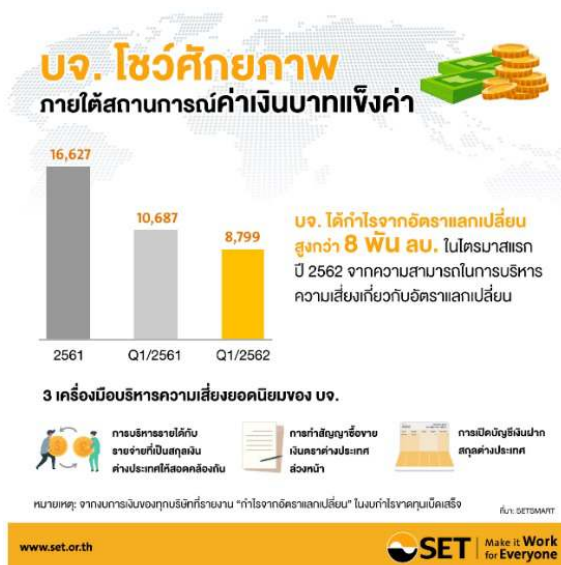
แผนภาพที่ ๔-๕ สัดส่วนมูลค่าธุรกรรมและจำนวนสัญญาแยกตามธุรกรรมFX

ที่มา: ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยรวบรวมโดยธนาคาร อนันต์โชติกุล และ บดินทร์ ศิวาลัย (๒๕๖๑)

นอกจากนี้ผู้ที่ได้ประโยชน์อย่างชัดเจนในการใช้เครื่องมือการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน โดยในบริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน ๒๒๖ บริษัท สามารถสร้างผลกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนมากถึง ๑๖,๖๒๗ล้านบาทในปี ๒๕๖๑ โดยในจำนวนบริษัทดังกล่าวมีถึง ๒๒๒ บริษัทที่มีกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน และมีเพียง ๔ บริษัทเท่านั้นที่ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน ตามภาพที่ ๔-๖ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ๒๕๖๒)

แผนภาพที่ ๔-๖ ผลกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ที่มา ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (๒๕๖๒)

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนไทย เกี่ยวกับค่าเงินบาทและการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน พบว่า การใช้เครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนนั้น ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงหรือโอกาสทางธุรกิจของบริษัท โดยปัจจัยที่คำนึงในการใช้เครื่องมือบริหารความเสี่ยง คือ ต้นทุนในการบริหารความเสี่ยง ความสะดวกรวดเร็ว และขนาดของธุรกรรม เป็นสามปัจจัยหลัก

ส่วนเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงที่บริษัทจดทะเบียนใช้มากที่สุด คือ การบริหารรายได้กับรายจ่ายที่เป็นต่างประเทศให้สอดคล้องกับ (Natural Hedge) และการทำสัญญาซื้อขายต่างประเทศล่วงหน้า (Forward and Option)

ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บริษัทจดทะเบียน ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย มีความรู้และความเข้าใจทางการเงินเป็นอย่างดี และเข้าถึงการใช้เครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมกับธุรกิจ ดังนั้นจึงได้ประโยชน์ที่สะท้อนด้วยกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนที่สูง แต่ขณะเดียวกันในผู้ประกอบการรายย่อยยังมีข้อจำกัดหลายประการที่ยังไม่สามารถเข้าถึงเครื่องมือบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน หรือยังไม่มีความรู้มากเพียงพอในการใช้เครื่องมือบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้ได้รับผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนได้มาก

ความคิดเห็นต่อแนวทางบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้แทนหน่วยงานต่างๆ จำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑. ผู้แทนหน่วยงานราชการทหาร เป็นผู้บริหารงบประมาณอาวุโส ของสำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศมีหน้าที่ในการบริการค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน ซึ่งครอบคลุมถึงการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศ

๒. ผู้แทนบริษัทหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตในประกอบธุรกิจการซื้อและขายธนบัตรต่างประเทศ และรับซื้อเช็คเดินทางจากลูกค้ารายย่อยซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์มานานกว่าสิบปีในการซื้อและขายเงินตราต่างประเทศ

๓. ผู้แทนธนาคาร มีประสบการณ์ในการวางแผนกลยุทธ์ภาพรวมธนาคารพาณิชย์มานานกว่าสิบปี

๔. เจ้าของธุรกิจ SME ที่มีการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ

๕. ประชาชนทั่วไป มีประสบการณ์เคยซื้อและขายเงินตราต่างประเทศ เพื่อวัตถุประสงค์ในการเดินทางไปต่างประเทศ ทั้งเพื่อทำงานและเหตุผลส่วนตัว

ซึ่งผู้แทนทั้ง ๕ ท่านจะแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารความเสี่ยงผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ -๓ สรุปความเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้แทนหน่วยงานต่างๆ

	ผู้แทน หน่วยงาน ราชการทหาร	ผู้แทนบริษัท	ผู้แทนธนาคาร	ผู้แทนธุรกิจ SME	ประชาชน ทั่วไป
จุดประสงค์ การซื้อขาย เงินตรา ต่างประเทศ	ชำระหนี้ตาม โครงการจัดซื้อ อาวุธ ยุทธโศปกรณ์	รับซื้อขาย เงินสด ต่างประเทศ จากรายย่อย	รับซื้อขายโอน เงินสด ต่างประเทศ ครบวงจร	ซื้อวัตถุดิบ จาก ต่างประเทศ	ซื้อเงิน ต่างประเทศ เพื่อไปทำงาน ต่างประเทศ
ความต้องการ ประเภท เงินตรา ต่างประเทศ	- Draft หรือ Tele-Transfer จากธนาคาร - สกุลดอลลาร์ สหรัฐเป็นหลัก - มูลค่า ๓๐๐- ๕๐๐ล้านดอลลาร์ สหรัฐ - ปริมาณ ธุรกรรม ๑๐๐ รายการต่อ ปีงบประมาณ	- Banknote เท่านั้น - มีความ ต้องการเงิน ทุกสกุล	- ทุกประเภท ทั้ง Banknote, Draft - ทุกสกุลเงิน - มูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ สหรัฐต่อปี	- โอนจ่าย ชำระค่าซื้อ วัตถุดิบจาก ต่างประเทศ - สกุลดอลลาร์ สหรัฐ เป็นหลัก - มูลค่า ๑๐๐ ล้านดอลลาร์ สหรัฐ ต่อปี	- Banknote จากบริษัทซื้อ ขายเงิน ต่างประเทศ - สกุลดอลลาร์ สหรัฐ ดอลลาร์ สิงคโปร์ ดอลลาร์ ออสเตรเลีย ยู โร หยวน เป็น ต้น

ตารางที่ ๔ – ๓ สรุปความเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้แทนหน่วยงานต่างๆ (ต่อ)

	ผู้แทน หน่วยงาน ราชการทหาร	ผู้แทนบริษัท	ผู้แทนธนาคาร	ผู้แทนธุรกิจ SME	ประชาชน ทั่วไป
แนวทางการ บริหารความ เสี่ยงอัตรา แลกเปลี่ยน	- หน่วยงานเปิด บัญชี FCD ใน การเก็บเงิน สกุล ต่างประเทศ - เร่งชำระหนี้ เมื่ออัตรา แลกเปลี่ยนมี แนวโน้มลดลง - มีความ ต้องการซื้อ ประกันความ เสี่ยง แต่ด้วย ระเบียบ ราชการไม่ สามารถซื้อได้	- ปกติจะรับ ซื้อขายระยะ สั้น 1-2 วัน ซึ่งเราไม่ผัน ผวนนัก - รับซื้อเงิน รีบขายออก ลดเวลาถือ ครอง Banknote ไว้ ให้สั้นที่สุด	- ให้บริการ ประกันความ เสี่ยงทุกแบบ ทั้ง Forward, Swap, Option รวมทั้ง ให้บริการเปิด บัญชี FCD	- อุดหนุนซื้อ Forward เป็นหลัก - ต่อมาเริ่ม ซื้อ Option ที่ตอบ โจทย์ธุรกิจ มากกว่า	- ไม่เคยทำ เพราะปริมาณ ความต้องการ ไม่มากนัก

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

โดยสรุปความคิดเห็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ พบว่า

๑. ทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ต่างมีความต้องการซื้อและขายเงินตราต่างประเทศ เพื่อจุดประสงค์ของหน่วยงาน แต่ด้วยปริมาณมากน้อยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้นๆ

๒. สกุลเงินหลักที่ต้องการยังเป็นดอลลาร์สหรัฐ แต่เงินสกุลอื่นก็มีความต้องการมากขึ้น เช่น หยวน เป็นต้น แต่ความต้องการยังไม่มากนัก

๓. เกือบทุกหน่วยงาน ส่วนใหญ่ใช้บริการเครื่องป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะเปิดบัญชี FCD แต่เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงประเภท Forward, Option ในบางหน่วยงานมีข้อจำกัดในการซื้อ เช่น หน่วยงานภาครัฐไม่มีระเบียบรองรับในการซื้อ รวมทั้งประชาชนรายย่อยไม่มีความจำเป็นในการซื้อ

๔. นอกจากนี้ยังมีแนวทางการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น ลดระยะเวลาการถือครองเงินสกุลต่างประเทศให้สั้นที่สุด เพื่อลดความผันผวนของค่าเงิน

สรุป

ผู้ประกอบการที่มีการใช้เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงจากค่าเงินสกุลต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจ SME รวมถึงรายย่อยมีการใช้เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงในระดับน้อยรวมถึงบางรายแทบไม่มีการใช้เลย เนื่องจากด้วยข้อจำกัดของธุรกิจที่จะเข้าถึงเครื่องมือได้ ต้องมีสินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์ หรือหากมีค่าธรรมเนียมในการใช้บริการก็แพงกว่าเมื่อเทียบกับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่ รวมถึงอาจขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือ ดังนั้นภาครัฐควรรหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยเข้าถึงเครื่องป้องกันความเสี่ยงให้มากขึ้น

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

อดีตที่ผ่านมา ประเทศไทยผ่านวิกฤติเศรษฐกิจมานับครั้งไม่ถ้วน แต่ครั้งที่สำคัญที่สุดคือ วิกฤติต้มยำกุ้ง ที่ทำให้ภาคเศรษฐกิจทุกระดับทั้งเอกชนต้องล้มละลาย รวมทั้งส่งผลกระทบต่อภาครัฐ และเสถียรภาพเศรษฐกิจไทย ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเป็นสำคัญ

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อนำพาประเทศไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ผ่านการขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ต่างๆ อย่างไรก็ตามประเทศไทยจะเจริญได้ ต้องมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจด้วย ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อรักษาเสถียรภาพของประเทศซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยมีบทบาทหลักในการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนด้วยนโยบายทางการเงินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจ สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนจะพึ่งพารัฐอย่างเดียวไม่ได้ ผู้ประกอบการควรมีการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งในปัจจุบันมีเครื่องมือในการป้องกันความเสี่ยงมากมายให้เลือกใช้ตามความเหมาะสมของประเภทธุรกิจซึ่งประกอบด้วย

๑. การซื้อหรือขายเงินสกุลต่างประเทศล่วงหน้า (Forward Contract)
๒. การซื้อสิทธิที่จะซื้อหรือขายเงินสกุลต่างประเทศล่วงหน้า (Option Contract)
๓. การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าผ่านตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Futures)
๔. การฝากเงินตราต่างประเทศไว้ในประเทศไทย (Foreign Currency Deposit : FCD)
๕. การหักกลบรายได้รายจ่ายสกุลเงินตราต่างประเทศ (Netting & Matching)
๖. การใช้เงินตราต่างประเทศหลายสกุล (Currency Diversification) หรือเลือกใช้เงินสกุลท้องถิ่น (Local Currency) ในการค้าขาย

อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายเล็กรายย่อยที่ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงจากอัตรา

แลกเปลี่ยนแล้วนั้น อุปสรรคที่สำคัญคือ ผู้ประกอบการรายย่อยนั้นจำเป็นต้องมีวงเงินสินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์ และต้องผ่านการประเมินความเสี่ยงของธุรกิจ ดังนั้นต้นทุนในการป้องกันความเสี่ยงจะแพงขึ้นตามระดับความเสี่ยง และแพงกว่าเมื่อเทียบกับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะ

นอกจากการควบคุมเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของภาครัฐแล้ว ข้อเสนอแนะต่อมาตรการภาครัฐที่ควรดำเนินการเพิ่มเติม ประกอบด้วย

การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการรายเล็กสามารถเข้าถึงเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน โดยการส่งเสริมความรู้และทักษะแก่ผู้ประกอบการ ให้สามารถป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนได้อย่างถูกวิธีและมีวินัยจะเป็นตัวช่วยปกป้องกำไรที่ผู้ประกอบการควรจะได้รับภายใต้ความผันผวนของค่าเงิน และช่วยให้วางแผนธุรกิจได้ง่ายขึ้น

บรรณานุกรม

การคลัง, กระทรวง. (๒๕๖๑). “การดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาล”, ข่าวกระทรวงการคลัง.

ฉบับที่ ๒๖/๒๕๖๑ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑.

ฉะฉาน อดิศักดิ์โชติกุล และ บดินทร์ ศิวาลัย. (๒๕๖๑). “ส่องตลาดแลกเปลี่ยนเงินตรา: ผู้เล่น ธุรกรรมและความเชื่อมโยง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้

จาก: <https://www.pier.or.th/?abridged=%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%95%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%87%E0%B8%B4%E0%B8%99>.

ณัฐพงศ์ พันธุ์ไชย. (๒๕๕๘). “ค่าเงินบาทกับระบบเศรษฐกิจไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้

จาก: <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-074.pdf>.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (๒๕๖๒). “กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้

จาก: <https://www.hoonsmart.com/archives/58058>.

ต่างประเทศ, กระทรวง. (๒๕๖๑). “สรุปคำกล่าวของนายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรีในงานสัมมนา Forbes Global CEO Conference ครั้งที่ ๑๘ (๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :<http://www.mfa.go.th/main/th/news3/9036/99241-%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B8%84%E0%B8%B3%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%84%E0%B8%B4%E0%B8%94-%E0%B8%88%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B8%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B9%8C-%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%A1%E0%B8%99.html>.

- ธนาคารกสิกรไทย. (๒๕๖๑). “ค่าเงิน กำหนดทิศทางเศรษฐกิจและการลงทุน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :https://www.kasikornbank.com/th/personal/the-wisdom/articles/wealth-product/Pages/WealthProducts_May2018.aspx.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๑). “รายงานนโยบายการเงิน ประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๖๑”, (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/MonetPolicyComittee/MPR/BOX_MPR/BOX_MPR_22561_2.pdf.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๒). “ความเป็นมาของนโยบายการเงินในประเทศไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:<https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/MonetPolicyKnowledge/Pages/Framework.aspx>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๒). “เครื่องชี้เศรษฐกิจมหภาคของไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:https://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/DownloadFile.aspx?file=EC_EI_027_TH_ALL.XLSX.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๒). “อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานคร”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:https://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/DownloadFile.aspx?file=FM_FX_001_S3_TH_ALL.XLSX.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๒). “ปริมาณการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=137.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๒). “การซื้อขาย โอนและรับ โอนเงินตราต่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:<https://www.1213.or.th/th/serviceunderbot/FX/Pages/FX.aspx>.
- ธีรช เชื้อประไพศิลป์ และณัฐพงศ์ รุจิรวนิช. (๒๕๖๐). “รับมือบาทผันผวนด้วยการป้องกันความเสี่ยงจากค่าเงิน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_11Apr2017.pdf.
- บีบีซีไทย. (๒๕๖๐). “วิกฤตต้มยำกุ้ง ปี ๒๕๔๐: ย้อนตำนาน ๕ ตัวละครเอก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:<https://www.bbc.com/thai/thailand-40446319>.

ประชาชาติ. (๒๕๖๒). “เงินบาท แข็งไปกตติอันดับโลก ผู้ส่งออกผืด...รายได้สกุลบาทหด”,
หนังสือพิมพ์ประชาชาติ. ประจำวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

โพสต์ทูเดย์. (๒๕๖๒). “กระทู้รพท.ดูแลบาท 'อภิศักดิ์'ห้วงเงินแข็งเกินคู่แข่ง”,หนังสือพิมพ์โพสต์
ทูเดย์. ประจำวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๒.

สภาพัฒน์รูปแห่งชาติ. (๒๕๖๐). “ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก
:https://www.nesdb.go.th/download/document/%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B
8%B2%E0%B8%87%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E
%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C
%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%20%E0%B8%A3%E0
%B8%B0%E0%B8%A2%E0%B8%B0%2020%20%E0%B8%9B%E0%B8%B5%2
0(%E0%B8%9E.%E0%B8%A82560%20-%202579).pdf.

Brand Inside. (๒๕๖๒). “[เปรียบเทียบ] ทำไมค่าเงินบาทแข็งค่าเป็นอันดับ 1 ในอาเซียนและแข็งค่า
กว่าคู่ค้าหลักของไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:https://brandinside.asia/baht-
appreciate-compare-asean.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายปิยะ ตันติเวชยานนท์
วัน เดือน ปีเกิด	๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕
การศึกษา	<p>หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านการค้าและการพาณิชย์ รุ่นที่ ๑๑</p> <p>หลักสูตรวิทยาการการจัดการสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๑</p> <p>การศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี</p> <p>หลักสูตร DNA (Digital Network Advantage) รุ่นที่ ๒</p> <p>หลักสูตรการบริหารการท่องเที่ยวสำหรับผู้บริหารระดับสูง กทส.๑</p> <p>หลักสูตรการทัพอากาศ รุ่นที่ ๔๕</p> <p>หลักสูตรไทยกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รุ่นที่ ๕</p> <p>หลักสูตรสุดยอดผู้ประกอบการยุคใหม่เพื่อสังคมสำหรับผู้บริหารรุ่นที่ ๑</p> <p>หลักสูตรนักบริหารระดับสูง “ธรรมศาสตร์เพื่อสังคม” รุ่นที่ ๔ (นมธ.)</p> <p>หลักสูตร”ภูมิพลังแผ่นดิน “ สำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ ๒ ”</p> <p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> <p>การศึกษาระดับปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ Chapman University (รัฐ แคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา)</p> <p>การศึกษาระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</p>
ประวัติการทำงาน	<p>ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร</p> <p>บริษัท ซุปเปอร์ริช อินเทอร์เน็ตเนชั่นเนล เอ็กซ์เชนจ์ (1965) จำกัด</p> <p>บริษัท ซุปเปอร์ริช เคนเรนซ์ เอ็กซ์เชนจ์ (1965) จำกัด</p>
ที่อยู่	<p>๖๗, ๖๕ ซอยราชดำริห์ ๒ ถนนราชดำริห์ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน</p> <p>กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐</p> <p>piya@superrich1965.com</p>

.....

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ผู้วิจัย นายปิยะ ตันติเวทยานนท์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 61

ตำแหน่ง ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ที่ผ่านมาประเทศไทยผ่านวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจหลากหลายครั้ง แต่ครั้งที่สำคัญที่สุด คือ วิกฤตต้มยำกุ้งในปี 2540 ที่นับว่าเป็นวิกฤตครั้งสำคัญที่สุดของประเทศไทย ที่ทำให้ภาคเอกชนหลายแห่งต้องประสบปัญหาขาดทุนขนาดหนัก ต้นตอของสาเหตุหนึ่งที่สำคัญ คือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากก่อนวิกฤตเศรษฐกิจภาคเอกชนส่วนใหญ่กู้ยืมเงินในเงินตราต่างประเทศเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ แต่เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจากอัตราคงที่เป็นอัตราลอยตัวตามตลาด ทำให้ต้นทุนเงินกู้ที่กู้ยืมมาแพงขึ้นกว่าสองเท่า จนภาคเอกชนต้องปิดตัวและล้มละลายไป สินทรัพย์ที่มีอยู่ก็นำมาถูกเทขายลดราคามหาศาล นับเป็นมูลค่าความเสียหายหลายแสนล้านบาท ซึ่งนับจนถึงปัจจุบันนี้ผ่านมาถึง 20 ปีแล้ว ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะผ่านเหตุวิกฤตหลายครั้งทั้งด้วยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเอง หรือปัจจัยทางการเมือง แต่ด้วยประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากความผิดพลาดของวิกฤตต้มยำกุ้ง ทำให้เศรษฐกิจไทยผ่านการปรับเปลี่ยนพื้นฐานให้พร้อมซึ่งทั้งความมั่นคง และยังสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง

และในอนาคตข้างหน้านี้ รัฐบาลมีนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ที่จะเป็นแผนการพัฒนาประเทศและแนวทางการพัฒนาให้ทุกหน่วยงานสามารถเติบโต เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่เหมาะสมก็ยังเป็นเรื่องที่จำเป็น บทเรียนที่เคยมีเมื่อ 20 ปีก่อนอาจกลับมาเกิดขึ้นอีกครั้ง หากเราไม่ระมัดระวังหรือหลงลืมบทเรียนในอดีตไป

ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศยังจำเป็นเพื่อสนับสนุนแผนตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีจึงเป็นที่มาในโครงการวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณความต้องการซื้อและขายเงินสกุลต่างประเทศที่จะส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศตามแผนที่กำหนดในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)
3. เพื่อประมาณการอัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลต่างประเทศที่เหมาะสม รวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารอัตราแลกเปลี่ยน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาปริมาณการแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลเงินต่างประเทศ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2561-2580) รวมถึงความต้องการในการซื้อขายสกุลเงินตราต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแนวทางการบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากตำราและเอกสารต่างๆ และทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ผลการวิจัย

แนวทางการบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของค่าเงินมีดังนี้

1. การซื้อหรือขายเงินสกุลต่างประเทศล่วงหน้า (Forward Contract) คือสัญญาซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า โดยมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่เอาไว้ล่วงหน้าตั้งแต่วันที่ทำสัญญา ดังนั้นเมื่อครบกำหนดสัญญาไม่ว่าอัตราแลกเปลี่ยนจะเป็นอย่างไร จะได้เรทอัตราแลกเปลี่ยนตามวันที่ทำสัญญา ทำให้สามารถบริหารจัดการธุรกิจได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะทราบต้นทุนเงินบาทที่ต้องจ่ายหรือได้รับแล้วนั่นเอง ทั้งนี้ผู้ประกอบการมีต้นทุนเพียงวงเงิน

สินเชื่อกับธนาคาร ส่วนต้นทุนการทำธุรกรรม Forward ธนาคารได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่รวมต้นทุนไว้ให้แล้ว ดังนั้นผู้ประกอบการจึงมีต้นทุนไม่มากนัก และเหมาะกับผู้ประกอบการมือใหม่รวมถึงผู้ประกอบการ SMEs ที่อาจไม่มีความรู้ทางการเงินมากนัก อย่างไรก็ตามวิธีนี้จำเป็นต้องมีวงเงินในการทำธุรกรรม Forward กับธนาคาร ซึ่งผ่านการประเมินความเสี่ยงจากการพิจารณาให้สินเชื่อกับธนาคารรวมถึงอาจจะต้องมีหลักประกันในการใช้วงเงิน ถึงจะใช้เครื่องมือนี้ได้

2. การซื้อสิทธิที่จะซื้อหรือขายเงินสกุลต่างประเทศล่วงหน้า (Option Contract) คือสัญญาที่ธนาคารให้สิทธิธุรกิจในการซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า โดยมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่เอาไว้ล่วงหน้าเลยตั้งแต่วันที่ทำสัญญาเหมือนกับ Forward Contract แต่ต่างกันที่เมื่อถึงกำหนดสัญญาธุรกิจสามารถเลือกได้ว่าจะใช้สิทธิอัตราแลกเปลี่ยนตามสัญญาหรือไม่ เหมือนเป็นการซื้อความสบายใจเพราะไม่สามารถคาดการณ์อัตราแลกเปลี่ยนได้ ถ้าในระหว่างสัญญา อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดมีเรตดีกว่าที่ผู้ประกอบการทำสัญญาไว้ ก็ยังสามารถเลือกที่จะไม่ใช้สิทธิอัตราแลกเปลี่ยนตามสัญญาได้ ผู้ประกอบการจะเสียเพียงค่าธรรมเนียมไม่มากนัก ที่เรียกกันว่า Option premium แต่ไม่ต้องเสียโอกาสในการทำกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งเครื่องมือนี้จำเป็นที่ผู้ประกอบการควรมีความรู้เรื่องค่าเงิน สามารถติดตามตลาดได้ เพื่อพิจารณาโอกาสในการเลือกใช้สิทธิ Option เพื่อเปิดโอกาสได้รับเรตที่ดีกว่า

3. การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าผ่านตลาดซื้อขายล่วงหน้า(Futures)คล้ายสัญญา forward ที่เป็นการกำหนดค่าเงินสำหรับธุรกรรมล่วงหน้า (ล็อกรेत) แต่มีความแตกต่างตรงที่สัญญา Futures เป็นสัญญามาตรฐาน (standardized) เช่น มีวันครบกำหนดและวงเงินสัญญาที่แน่นอน โดยจะทำการซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้าซึ่งเป็นตลาดกลาง ซึ่งในประเทศไทยคือ Thailand FuturesExchange (TFEX) ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการสามารถซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าผ่าน TFEX ได้เฉพาะเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD Futures) เท่านั้น โดยต้องทำการซื้อขายผ่านตัวกลาง (Broker) ที่ได้รับอนุญาต เช่น บริษัทหลักทรัพย์ และต้องวางหลักประกันขั้นต่ำ (Initial Margin) ตามเกณฑ์ที่ TFEX กำหนด นอกจากนี้ จะมีการคำนวณกำไร/ขาดทุนเป็นประจำทุกวันทำการ หรือที่เรียกว่า Mark to Market ซึ่งอาจทำให้ต้องวางหลักประกันเพิ่มเติม หากขาดทุนจนทำให้หลักประกันในบัญชีต่ำกว่าระดับหลักประกันขั้นต่ำ (Maintenance Margin)

4. การฝากเงินตราต่างประเทศไว้ในประเทศไทย (Foreign Currency Deposit : FCD) คือการเปิดบัญชีเพื่อฝากเงินเป็นสกุลเงินต่างประเทศ แทนที่จะนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาแล้วรีบแลกกลับมาเป็นเงินบาททันที ซึ่งอาจทำให้ขาดทุนอัตราแลกเปลี่ยนได้ โดยธุรกิจสามารถฝากเงินต่างประเทศไว้ก่อน เมื่อทิศทางค่าเงินเป็นไปในทางที่ได้เปรียบก็ค่อยถอนออกมาเป็นเงินบาท

สำหรับธุรกิจนำเข้าอาจจะซื้อเงินสกุลต่างประเทศเก็บเอาไว้ในยามที่ค่าเงินบาทแข็ง เพื่อให้ต้นทุนในการสั่งซื้อสินค้าต่ำลงได้เช่นกันนอกจากนี้ยังได้รับดอกเบี้ยเงินฝากจากบัญชีสกุลเงินต่างประเทศด้วย แต่ในขณะที่เดียวกันมีต้นทุนค่าธรรมเนียมในการถอน ฝากเงิน และ โอนเงินจากบัญชี FCD แต่มีต้นทุนค่าธรรมเนียมในกรณียอดคงเหลือต่ำกว่าที่กำหนดหรือกรณีบัญชีไม่เคลื่อนไหว

5. การหักกลบรายได้รายจ่ายสกุลเงินตราต่างประเทศ (Netting & Matching) คือการบริหารรายได้ และรายจ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้อยู่ในสกุลเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถลดผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนจะส่งผลกระทบต่อทั้งรายได้และรายจ่ายในทิศทางเดียวกัน จึงสามารถชดเชยกันได้ เช่น หากเงินบาทอ่อนค่า จะทำให้ต้นทุนในรูปเงินบาทเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันรายได้ในรูปเงินบาทก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ยิ่งไปกว่านั้น หากผู้ประกอบการสามารถบริหารให้รายได้และรายจ่ายเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันก็จะช่วยลดความเสี่ยงได้มากขึ้น เนื่องจากจะทำให้รายได้และรายจ่ายที่มีมูลค่าเท่ากันหักล้างกันได้ลงตัว นั่นคือ ช่วยให้ไม่ได้รับผลกระทบจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ดังนั้น Natural hedge จึงเหมาะกับผู้ประกอบการที่มีทั้งรายรับและจ่ายเป็นเงินตราต่างประเทศเป็นประจำ ตัวอย่างเช่น ผู้ที่ประกอบธุรกิจทั้งนำเข้าและส่งออก ซึ่งหากสามารถบริหารกระแสเงินสดทั้งขารับและขาจ่ายให้พอดีกัน ก็จะเป็นการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนได้ ข้อดี คือ เป็นการบริหารความเสี่ยงที่ไม่มีค่าใช้จ่ายหรือมีค่าใช้จ่ายน้อยเมื่อเทียบกับการใช้เครื่องมือทางการเงินในการบริหารความเสี่ยง

6. การใช้เงินตราต่างประเทศหลายสกุล (Currency Diversification) หรือเลือกใช้เงินสกุลท้องถิ่น (Local Currency) ในการค้าขายการเลือกรับ/จ่ายเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นๆ แทนการใช้เงินสกุลเดียวเช่น ใช้เงินยูโร (EUR) เยน (JPY) ในการค้าขายกับประเทศในยุโรป หรือญี่ปุ่น เนื่องจากเงินบางสกุลอาจผันผวนมาก ในขณะที่เงินบางสกุลอาจผันผวนน้อยกว่า

โดยทั่วไปแล้วผู้ประกอบการจะไม่เลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งอย่างเดียว เพราะกลยุทธ์เหล่านี้เป็นการคาดการณ์เพื่อป้องกันและบรรเทาความเสียหายจากความผันผวนของค่าเงิน แต่ไม่อาจรับประกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งหมด ดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรกระจายความเสี่ยงด้วยการเฉลี่ยไปตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้ นำพา ประเทศไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ผ่านการขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ต่างๆ อย่างไรก็ตามประเทศไทย จะเจริญได้ต้องมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจด้วย ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเป็น สิ่งสำคัญเพื่อรักษาเสถียรภาพของประเทศซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยมีบทบาทหลักในการควบคุม อัตราแลกเปลี่ยนด้วยนโยบายทางการเงินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจสำหรับ ผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนจะพึงพอแต่ภาครัฐอย่างเดียวไม่ได้ ผู้ประกอบการควรมีการบริหาร ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งในปัจจุบันมีเครื่องมือในการป้องกันความเสี่ยงมากมาย ให้ เลือกใช้ตามความเหมาะสมของประเภทธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย 1. การซื้อหรือขายเงินสกุล ต่างประเทศล่วงหน้า (Forward Contract) 2. การซื้อสิทธิที่จะซื้อหรือขายเงินสกุลต่างประเทศ ล่วงหน้า (Option Contract) 3. การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าผ่านตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Futures) 4. การฝากเงินตราต่างประเทศไว้ในประเทศไทย (Foreign Currency Deposit : FCD) 5. การหักกลบ รายได้รายจ่ายสกุลเงินตราต่างประเทศ (Netting & Matching) 6. การใช้เงินตราต่างประเทศหลาย สกุล (Currency Diversification) หรือเลือกใช้เงินสกุลท้องถิ่น (Local Currency) ในการค้าขาย

อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะ ผู้ประกอบการรายเล็กรายย่อยที่ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงจากอัตรา แลกเปลี่ยนแล้วนั้น อุปสรรคที่สำคัญคือ ผู้ประกอบการรายย่อยนั้นจำเป็นต้องมีวงเงินสินเชื่อกับ ธนาคารพาณิชย์ และต้องผ่านการประเมินความเสี่ยงของธุรกิจ ดังนั้นต้นทุนในการป้องกันความ เสี่ยงจะแพงขึ้นตามระดับความเสี่ยง และแพงกว่าเมื่อเทียบกับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่

นอกจากนี้ภาครัฐควรมีมาตรการการควบคุมเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ต่างประเทศแล้ว และควรมีมาตรการเพิ่มเติมสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย ได้แก่

1. การส่งเสริมความรู้และทักษะแก่ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะรายเล็ก ให้สามารถ ป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนได้อย่างถูกวิธี และมีวินัยจะเป็นตัวช่วยปกป้องกำไรที่ ผู้ประกอบการควรจะได้รับภายใต้ความผันผวนของค่าเงิน และช่วยให้การวางแผนธุรกิจในอนาคต ง่ายขึ้น

2. การสนับสนุนให้ผู้ประกอบการรายเล็กสามารถเข้าถึงวงเงินสินเชื่อเพื่อใช้ในการทำ FX และเครื่องมือที่มีความยืดหยุ่น เช่น options contract ก็น่าจะเป็นตัวช่วยให้ข้อจำกัดและอุปสรรค ของผู้ประกอบการลดลงได้เป็นอย่างดี

3. ปลดล็อกระเบียบ ขั้นตอน หรือข้อจำกัด ในการทำ FX เช่น เปิดโอกาสให้รายย่อย ไม่เฉพาะผู้ประกอบการเท่านั้น อาจจะเป็นประชาชนสามารถซื้อธุรกิจ FX ได้ ปรับปรุงระเบียบ ให้หน่วยงานรัฐบาลเข้าถึงธุรกรรม FX